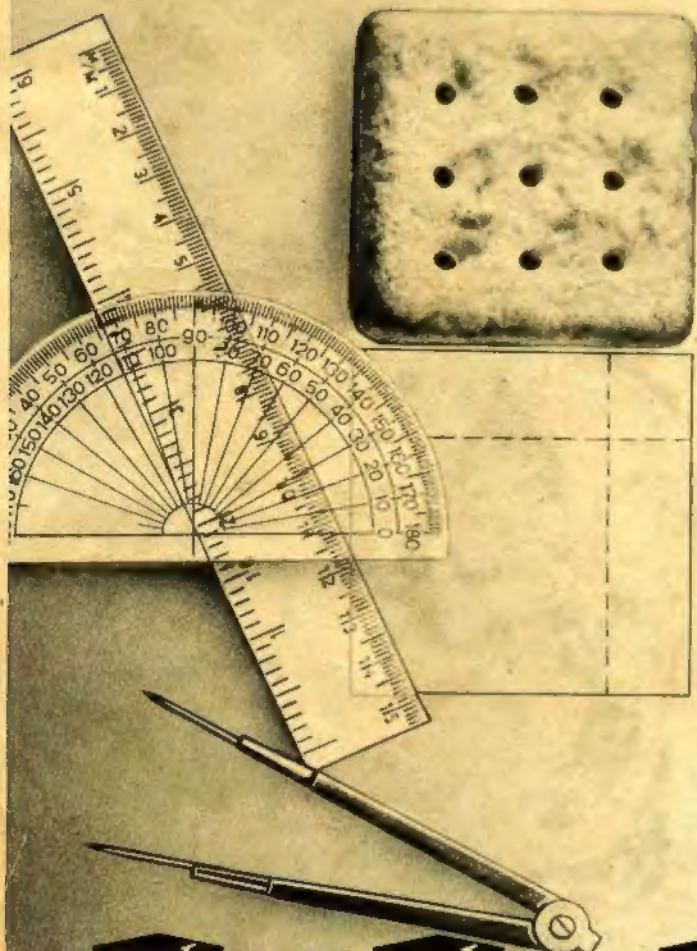

ଜହ୍ନ ମାୟା

ଫେବୃଆରୀ ୧୯୮୦

ପ୍ରମେୟ:
ଅସଲ ପାଚେଲ ଗ୍ରାଜୁଆଲ ଟିସୁଟ୍ସ
ଜାଣିଲା, ଏକ ସଠିକ୍ ଚଢ଼ୁର୍ତ୍ତନ ଆଙ୍କନଠାରୁ
ମଧ୍ୟ ସହଜ ।

ପାଚେଲ ଗୁଟକା ପାଚେଲ ମୋନେଟେ ପାଚେଲ ଡ୍ରାଫ୍ଟିଙ୍ଗ

ତଥ୍ୟ: କ୍ରକ୍ସମୁଡୁ, ପାର୍ଲି ଏବଂ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ପାର୍ଲି ବିସ୍କୁଟ୍‌ଜର ଅନେକ ନିଜଲି ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ।

ସିଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ: ଦେଖିବାକୁ ପାର୍ଲିଙ୍କ ଭଲ ବିପ୍ଳବ ତଥାପି
କରି ପାରିବ ସିନା, କିନ୍ତୁ ସ୍ବାଦରେ-
କେବେ ହେଲେ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରମାଣ : କ) କିଣିବା ପରିଣା :

ପ୍ରଥମ କଥା ମନେ ରଖିବେ ଯେ, ପାର୍ଲି
କ୍ରାକ୍‌ଜାକ୍ ବେବେହେଁ ଖୋଲି ମିଳନ୍ତି ।
ଇସ୍କୁ ସବୁଦିନ ସୁନ୍ଦରାୟବକ ସିଦ୍ଧବଦ
କର ହୋଇଥିବା ରଖିନି ପୁରାରେ
ମିଳନ୍ତି, ସକାଶ ତାଙ୍କର ନିଜସ୍ବ ତାତାପଣ
ଅବସ୍ଥାଳିତ ରହେ ।

ଖ) ପ୍ୟାକେଟ ପରିଣା :

ଆକର୍ଷକ ପାର୍ଲି କ୍ରାକ୍‌ଜାକ୍ ପ୍ୟାକ୍ ଯେ
କୌଣସି ଆକରେ ଥିଲେଟି ଅତି
ସହଜରେ ଚିହ୍ନି ହୋଇଯିବ । ଦୁବାର
ସନ୍ଦେହମୁକ୍ତ ହେବା ପାଇଁ, ପ୍ୟାକ୍
ଉପରେ ଥିବା P-A-R-L-I ନିଆଡ଼ି
ଠିକ୍ ଭାବରେ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଗ) ସ୍ବାଦ ପରିଣା :

ଗୋଟିଏ ବିପ୍ଳବ ନେଇ ଚାଖିକରି ତ'
ଦେଖନ୍ତୁ ! ସିଦ୍ଧ ଏହା କରାବୁ ଏବଂ
କ୍ରକ୍ସମୁଡୁ ଲାଗୁଛି, ତେବେ ନିଃସନ୍ଦେହ
ରହନ୍ତି, ଏହା ଅସଲ ପାର୍ଲି କ୍ରାକ୍‌ଜାକ୍ ।

-ପଲାପଲ

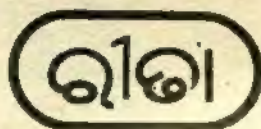
ଏମାନଙ୍କ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାଣରେ-ବିସ୍କୁଟ୍‌ର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସ୍ବାଦୋପଭୋଗ ।

ଆପଣଙ୍କ କେଶ
ଆବଶ୍ୟକ କରେ

ରୀତାର ଯତ୍ନ

ଶ୍ରୀତା ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବେଶ
ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ଅତ୍ୟଧିକ ମାନ୍ୟତା
କର୍ତ୍ତାବ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ମନମତାଙ୍ଗୀ
ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ । ଏହା ବିଳାସପ୍ତୀ
ପ୍ରାକୃତିକ ବେଶ ବଢ଼ାଇବା ଓ
ମସ୍ତିସ୍କ ଅଣ୍ଡା କରବା କିମ୍ବଦ୍ ।
ଶ୍ରୀତା ସୁସୁଖ ଓ ମୃଦୁଳା ଉଦ୍ଭବ
ପାଇଁ ଏକ ଆଦର୍ଶ ପ୍ରସାଧନ
ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଶ୍ରୀତା ମନୋହର ବେଶ ବଢ଼ାଏ
ଅତି ଏକ ବୋତଲ କିଣନ୍ତୁ
ସବୁଠାରେ କଣିକାକୁ ମିଳିବ

ଭେଟେ କୋଟି, ବରୁଣ # କଲିକତା # ମାନ୍ୟତା

ଜହ୍ନ ମାୟା

ସମ୍ପାଦକ : 'ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି'

ସଂସ୍କାରକ : ନାଗିରେଡ଼ିକା

ଅନ୍ୟକୁ ଅନୁକରଣ କରିବା କେତେ ବିଷମ କଥା, ତାହାହିଁ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଛି ଏ ସଂଖ୍ୟାର ବେତାଳ କଥାରେ । ଦିଶାପୁରେ, ଜଣେ କ'ଣ କହିଲା ତାହା ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ, କହିବା ପଛରେ କି ପ୍ରକାର ମନୋଭାବ ଥିଲା, ତାହାହିଁ ବଡ଼ କଥା । ଜଣେ ନିରାଶର ସରଳଲେଖ ସଦୃଶ ବନେଇ ଗଳାକୁ ଯାହା କହିଥିଲା, ପଣ୍ଡିତେ ଅସମ୍ଭବ ପ୍ରଶୋଦିତ ହୋଇ ସେହି କଥା କହି ବିପଦରେ ପଡ଼ିଲେ ।

ଅମରବାଣୀ

ସୁଂସାମୁନ୍ଦତଚ୍ଛନ୍ଦାଂ ଦୟାମେବ ସୁଖାବହମ୍ ।

ସର୍ବସଙ୍ଗନକୃତ୍ରିୟା ବିଭୂତିତ୍ବା ସୁବିସ୍ତର ॥

ଯିଏ ଭଲତ ଚନ୍ଦ୍ରାୟୁକ୍ତ ମଣିଷ, ତାକୁ ଦୁଇ ପ୍ରକାରେ ସନ୍ତୋଷ ମିଳିପାରେ : ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକାକୀ ଓ ଅଭାଗୀ ରହିବା ଦ୍ଵାରା, ନହେଲେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିବା ଦ୍ଵାରା ।

ବର୍ଷ : ୧୩

ଫେବୃଆରୀ ୧୯୮୦

ଅଙ୍କ : ୮

ପ୍ରତିସଂଖ୍ୟା : ଟ ୧.୫୦

ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ ୧୮.୦୦

ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରୀ

ପ୍ରଶ୍ନ : “ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର” କିଏ ଓ କାହିଁକି ଲେଖିଥିଲା ? “ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର” ନାମର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ’ଣ ?

ଉତ୍ତର : “ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର” ପୃଥିବୀର ପ୍ରାଚୀନତମ କାହାଣୀ ସଙ୍କଳନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ । ଗବେଷକମାନଙ୍କ ମତରେ ଏହା ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ତୃତୀୟ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ପ୍ରଥମ ଶତାବ୍ଦୀ ଭିତରେ ଲିଖିତ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ ଏକ ଗ୍ରନ୍ଥର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ “ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର”ର କାହାଣୀମାଳାରୁ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ସମ୍ଭବ ।

ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟରେ ମହଲାରୂପୀ ନାମକ ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । [କାହା କାହା ମତରେ ମହଲାରୂପୀ ବିହାରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା ।] ସେ ରାଜ୍ୟର ରାଜା ତାଙ୍କ ପୁଅମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାପାଠ ନେଇ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତୁତ ଥିଲେ । ରାଜପୁତ୍ରମାନେ ମୋଟେ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲେ । ରାଜା ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କର ଏକ ସଭା ଡକାଇ ନିଜ ସମସ୍ୟା ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କଲେ । ପଣ୍ଡିତମଣ୍ଡଳରୁ ଜଣେ ରାଜାଙ୍କ ସହାୟତା କରିବା ନିମନ୍ତେ ବାହାରିଲେ । ତାଙ୍କ ନାମ ବିଷ୍ଣୁ ଶର୍ମା । ସେ ରାଜପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ କେବଳ କାହାଣୀମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଓ ସେଥିରେ ସଫଳ ହେଲେ । ପଣ୍ଡିତ ବିଷ୍ଣୁ ଶର୍ମା ବିବୃତ କରିଥିବା କାହାଣୀମାନଙ୍କୁ “ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର” ନାମରେ ବିଖ୍ୟାତ ।

“ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର” ନାମର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ପାଞ୍ଚ ବିଦ୍ୟା । ଗନ୍ଧ ବୁଝିବା ପାଞ୍ଚ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥା: ମିଠଭେଦ, ମିଠ ଫସାଦି, କାକୋଲୁଙ୍ଗପୁମ୍, ଲବ୍ଧପ୍ରଣାଶ ଏବଂ ଅପସ୍ମିତିକାରକ ।

ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ରର କାହାଣୀମାଳା ଅତି ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁହିଁ ପୃଥିବୀର ବହୁ ଦେଶକୁ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଆରବ ବଣିକମାନେ ଭାରତରୁ ଏସବୁ କାହାଣୀ ଶୁଣି ମଧ୍ୟପ୍ରାଚ୍ୟରେ ଗପୁଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ସେସବୁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗଲା । ବିଦେଶର ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ କାହାଣୀରେ ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ରର ପ୍ରଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଭାରତର ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ କାହାଣୀ ସଙ୍କଳନ ଏପରି ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିଥିଲା, ତାହା ହେଲା କଥାସରଗୁସ୍ତାବର ।

ପଞ୍ଚତରୁ

କୃଷ୍ଣମାକଡ଼ ରଜାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ତା' ଆତ୍ମୀୟ-
ପରିଜନ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ
ଆହୁତ ଗୋଡ଼ାମାନଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଇ-
ଥିବା କଥା ଶୁଣି ବହୁତ ଦୁଃଖ କଲ । ତା'ପରେ
ନିଜକୁ ନିଜେ କହିଲା, “ମାକଡ଼ମାନେ ମୋ
ପରାମର୍ଶ ନ ଶୁଣିବା ହେତୁ ବିନାଶ ଗଲେ ସତ,
ତଥାପି ସେମାନେ ଥିଲେ ମୋର ଆତ୍ମୀୟ ।
ସେମାନଙ୍କୁ ମାରି ରଜା ବିଶ୍ଵାସଘାତକତା କରି-
ଛନ୍ତି । ଏଭଳି ବିଶ୍ଵାସଘାତକତାକୁ ସହିଯିବା
କାୟରୁଷତା । ଯିଏ ନିଜ ଲୋକଙ୍କ ବିନାଶ-
କାରୀଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନ ନଏ, ଯିଏ
ଶୁଭ । ମୁଁ ନିଶ୍ଚେ ରଜା ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ
ନେବି ।”

କୃଷ୍ଣମାକଡ଼ ଏହିପରି ଚିନ୍ତା କରି ବଣ
ଭିତରେ ବୁଲୁଥିଲା ବେଳେ ତାକୁ ଖୁବ୍ ଶୋଷ

ଲଗିଲା । ସେ ଗୋଟିଏ ପଦ୍ମହୃଦ ଠାକ କରି
ଚଢ଼ିରୁ ପାଣି ପିଇବାକୁ ଯାଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା, ସେ
ଅଞ୍ଚଳରେ କୌଣସି ପ୍ରାଣୀର ଯାତାୟୁତ ନାହିଁ ।
ସବୁ ମାରବ । ସେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା,
ହୃଦ ଆଡ଼କୁ ଅନେକେ ଯାଇଥିବାର ପାଦ
ଚିହ୍ନରୁ ଜଣାପଡ଼ୁଛି; କିନ୍ତୁ କେହି ଫେରିବାର
ପାଦଚିହ୍ନ ନାହିଁ ।

“ଏ ହୃଦରେ ପଦ୍ମବନ ଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ
ମାଗମୁକ କୁମ୍ଭୀରଟାଏ ଲୁଚି ରହିଛି । ଯିଏ
ହୃଦ ପାଖକୁ ଆସେ, ତାକୁ ସେ ଟାଣି ନେଇ
ଖାଏ । ମୋତେ ସାବଧାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”
ସେ ଭାବିଲା । ତା'ପରେ କୂଳରେ ଥାଇ
ଗୋଟାଏ ପଦ୍ମନାଡ଼ ଶୁଣିଆଣି ସେହି ନାଡ଼ର
ଗୋଟିଏ ପ୍ରାନ୍ତ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ାଇ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ
ଶୋଷି ପାଣି ପିଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କେତେ ମଣିଷ ମାରିପାରିବ ?”

“ପାଣି ଭିତରେ ଯେତେ ଲୋକ ପଶିବେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାରିପାରିବ । କିନ୍ତୁ ପୁଲ ଭାଗରେ ମୋର କୌଣସି ବଳ ଖାଟିବ ନାହିଁ ।” କୁମ୍ଭୀର କହିଲା ।

“ଦେଖ ମିତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରଦେଶର ରାଜା ମୋ ଆତ୍ମୀୟମାନଙ୍କୁ ମାରି ମୋର ଶତ୍ରୁ ହୋଇଛନ୍ତି । ତୁମେ ଯଦି ତୁମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହାରଟି ମୋତେ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ସକାଶେ ଦିଅନ୍ତି, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଲୁଭ କରି ଏ ହ୍ରଦକୁ ନେଇଆସନ୍ତି । ତୁମେ ପ୍ରଚୁର ଖାଦ୍ୟ ପାଆନ୍ତି ।” ବୁଢ଼ାମାଙ୍କଡ଼ କହିଲା ।

ଅନ୍ଧ ସମୟ ଭିତରେ କୁମ୍ଭୀରଟାଏ ପାଣି ଭିତରୁ ମୁଣ୍ଡ ଡୋଳିଲା । ତା’ ବେକରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହାର ।

“ଆଜି ଯାଏ ଏ କୁଳକୁ ପାଣି ପିଇବାକୁ ବା ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଯିଏ ଆସିଛି, ସିଏ ମୋ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଛି । କିନ୍ତୁ ଦେଖୁଛି, ତୁମେ ବଡ଼ ଗୁଲକ । ତୁମେ ଯେଉଁ ଶକ୍ତିରେ ପାଣି ପିଇଛ, ତା ବ ନୁଆ କଥା । ତୁମେ ମୋର ମିତ୍ର ହେଲ । ମୁଁ ଯଦି ତୁମର କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବି, କୁହ ।”

ହାଠର ବୁଢ଼ାମାଙ୍କଡ଼ ମୁଣ୍ଡକୁ ଗୋଟାଏ ବୁଦ୍ଧି ଚୁଟିଲା । ସେ ପଚାରିଲା, “ତୁମେ ଏକାଥରେ

କୁମ୍ଭୀର ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ତା’ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହାରଟି ବୁଢ଼ାମାଙ୍କଡ଼କୁ ଦେଲା । “ମିତ୍ର ତୁମକୁ ବିଶ୍ୱାସ କଲ । ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ପାରିବ, ମୋତେ କିଛି ଆହାର ଆଣିଦିଅ ।” କୁମ୍ଭୀର କହିଲା ।

ବୁଢ଼ାମାଙ୍କଡ଼ ଶୀଘ୍ର ଫେରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ବେକରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହାର ପକାଇ ସେ ଯାଇ ସିଧା ପହଞ୍ଚିଲା ରାଜାଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନରେ । ସେଠାରେ ଗଛରୁ ଗଛକୁ ଡିଆଡ଼େଇଁ କରି ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରହରୀମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା ।

“ଆରେ, ଆମ ମାଙ୍କଡ଼ ନେତା ଏତେ ଦିନ ଥିଲା କୁଆଡ଼େ ?” ପ୍ରହରୀମାନେ ପଚାରିଲେ । ତା’ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହାର ଦେଖି ସେମାନଙ୍କ କୌତୁହଳ

ଆହୁରି ବଢ଼ିଗଲା । “ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣଠାରୁ ଅଧିକ
ଦୁଧମାନ୍ ହାର ପାଇଲ କେଁଠୁ ? ସେମାନେ
ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

“ବଣ ଭିତରେ ରହିଛି ଏକ ପଦ୍ମ ସରୋବର ।
ତାହାରି ଭିତରେ କୁବେର ତାଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଲୁଚାଇ
ରଖିଥାନ୍ତି । ଜାଣିତରେ ବା ଅଜାଣିତରେ ଯିଏ
ସେ ସରୋବରରେ ରହିବାର ଦିନ ସ୍ଥାନ କରେ,
ସେ କୁବେରଙ୍କ ଅତିଥି ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହୁଏ
ଓ ପାଣିରୁ ଉଠିବା ବେଳେ କୁବେର ତା’
ବେକରେ ଗୋଟାଏ ଘୁରା ହାର ପିନ୍ଧାଇ
ଦିଅନ୍ତି ।” ବୃଦ୍ଧମାଙ୍କଡ଼ କହିଲା ।

ଏ କଥା ରଜାଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ସେ
ବୁଢ଼ା ମାଙ୍କଡ଼କୁ ଡକାଇ ପଚାରିଲେ, “ହଇନ୍ଦୋ
ଯାହା ଶୁଣୁଛି, ତାହା କ’ଣ ସତ ?”

“ମହାରାଜ, ସତ ନ ହେଲେ ମାଙ୍କଡ଼ ବେକକୁ
ବା ଏ ଘୁରା ହାର ଆସନ୍ତା କିପରି ? ଆଗାମୀ
କାଲି ରହିବାର । ମୋ ସହ ଆପଣଙ୍କର
କେତେଜଣ ଲୋକ ପଠାନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଏମିତି
ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ହାର ପିନ୍ଧି ଆସିବେ କି ନା
ଦେଖିବେ ।” ମାଙ୍କଡ଼ କହିଲା ।

ରଜା କହିଲେ, “ନାହିଁ, ନାହିଁ, ତୁମେ ଆମର
ପୁରୁଣା ବିଶ୍ୱାସୀ ମାଙ୍କଡ଼ । ତୁମକୁ ଅବିଶ୍ୱାସ
କରିବ କିପରି ? ମୁଁ ଯଦି ମୋ ପରିବାର ପରି-
ଜନଙ୍କୁ ଧରି କାଲି ଯିବି, ତେବେ କ’ଣ ସମସ୍ତଙ୍କୁ

ଏଇଭଳି ଘୁରା ହାର ମିଳିଯିବ ?”

“ମହାରାଜ ! ସେ ହ୍ରଦରେ ମାଟିଗୋଡ଼ିଠାରୁ
ଘୁରା ହାରର ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ।” ମାଙ୍କଡ଼ କହିଲା ।
ରଜା ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଣୀ-
ମାନଙ୍କୁ ଏ ସମ୍ଭାରରେ ଦେଲେ ।

ପରଦିନ ରାତି ଥାଏ । ରଜା ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ
ପରିବାର ପରିଜନ ତଥା ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ଧରି
ହ୍ରଦ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲେ । ସେ ଦଳରେ
ମାଙ୍କଡ଼ ଚବିର ଔଷଧ ଗୁଣ ବତାଇଥିବା
ବୈଦ୍ୟ ମହାଶୟ ବି ଥିଲେ ।

ରଜା ସବାରିରେ ବସିଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କର
କୋଳରେ ବସିଥାଏ ବୁଢ଼ାମାଙ୍କଡ଼ ।

“ହେ ଲୋଭ ! ତୋତେ ଜୁହାର ! ତୋ ପ୍ରଭାବରେ ବିଜ୍ଞ ବୁଦ୍ଧ ବନିଯାଏ, ଶାନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି-ସମ୍ପନ୍ନ ମଣିଷ ଅଛ ହୁଏ । କାହିଁ ରାଜା, କାହିଁ ମାଙ୍କଡ଼ ! କିନ୍ତୁ ତୋ ପାଲରେ ପଡ଼ି ରାଜା ନିଜ କୋଳରେ ବୁଡ଼ାମାଙ୍କଡ଼କୁ ବସାଇ ଚାଲିଥାନ୍ତି !”

ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ଯାଇ ହ୍ରଦ କୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ବୁଡ଼ାମାଙ୍କଡ଼ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି କହିଲା, “ଠିକ୍ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ବେଳେ ସମସ୍ତେ ଏକା ଥରେ ହ୍ରଦ ଭିତରେ ପଶିବା ଦରକାର । ସେଇଟା ନିୟମ । କୁବେର ଗ୍ରାସ ହାର ତ ଦେବେ, ତେବେ ରାଜାଙ୍କୁ ଆହୁରି କିଛି ବି ଯେମିତି ଦେବେ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବି । ତେଣୁ ରାଜା ପଛକୁ ରହନ୍ତୁ । ସେ ମୋ ସହ ଶେଷରେ ଯିବେ । କୁବେରଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ପରିଚୟ କରାଇଦେବି ।”

ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ହେବା ମାତ୍ରେ ରାଜାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ସମସ୍ତେ ଉତ୍ସାହ ଭାବେ ଜଳରେ ପଶିଲେ । ତୋଳ କହିଲା ।

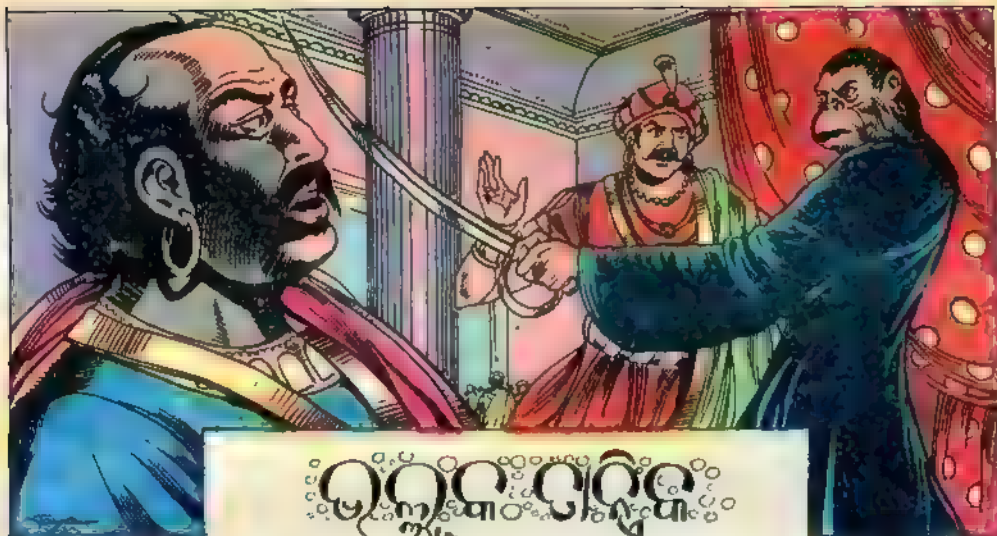
ବହୁ ସମୟ ବିତିଗଲା । ସେମାନେ ନ ଫେରିବାରୁ ରାଜା ବୁଡ଼ାମାଙ୍କଡ଼କୁ ପଚାରିଲେ, “ଏତେ ବିଳମ୍ବ କ’ଣ ?”

ଚତୁଷଶାତ୍ରୁ ମାଙ୍କଡ଼ ଗଛ ଉପରକୁ ଡେଇଁ-ପଡ଼ି କହିଲା, “ରାଜା ! ତୁମର ସମସ୍ତ ଆତ୍ମୀୟ-ପରିଜନ କୁମ୍ଭୀର କବଳରେ ପଡ଼ି ନାଶ ଗଲେଣି । ତୁମେ ଆମକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇ ତା’ ପରେ ବିଶ୍ୱାସଯାଚକତା କରି ମାରିଲ । ତା’ର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଲି । ତୁମେ ଯେହେତୁ ରାଜା, ତୁମକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲି । ତେବେ ତୁମେ ଆଜ୍ଞାବନ ଶୋକାର୍ତ୍ତ ହୋଇ ରହିବ । ପଳାଅ ଏ ବଣରୁ । ମୋର ପ୍ରତିହତ୍ୟା ବନ୍ଧୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିର୍ବାପିତ ।”

ରାଜା କପାଳରେ କର ମାରି ନଅରକୁ ଫେରିଗଲେ ।

“ବାଃ ବହୁ ! ବେଶ୍ କଲ । ଗ୍ରାସ ହାରଟି ତୁମେ ରଖ ।” କୁମ୍ଭୀର ପାଣି ଭିତରୁ ମୁଣ୍ଡ ଡେଇଁ କହିଲା ।

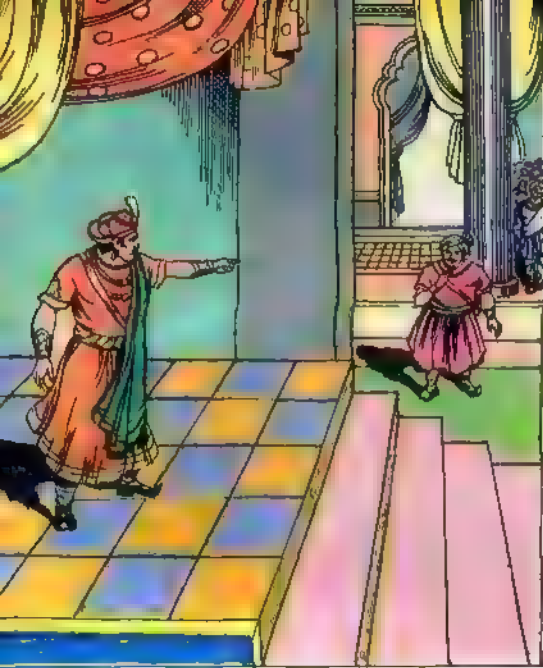
ଭରସା ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟ

[୧୮]

[ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟ ଯାଇ ଗଜା ଜିତକେତୁଙ୍କୁ ଖବର ଦେଲା କି ତାଙ୍କ ଦୁର୍ଗ ଉପରକୁ ବିପଦ ମାଡ଼ିଆସୁଛି । ଆନ୍ଧ୍ରମଣିକାଘାଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ ସନ୍ଥ ସମ୍ଭ ରହୁଛି ବୋଲି ଖବର ପାଇ ଭୟଭୀତ ଗଜା ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟକୁହି ତାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କଲେ । ପୁରୁଣା ମନ୍ତ୍ରୀ ଜୀବଗୁପ୍ତ ପହଞ୍ଚିଯାଇ ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟ ଉପରେ ନିଜ ଭରସା ଚଳାଇବାକୁ ଉଦ୍ୟମ ହେବା ବେଳକୁ ମର୍ଚ୍ଚଟ ତାକୁ ଛଡ଼ାଇନେଇ ଜୀବଗୁପ୍ତ ଉପରକୁ ଉଠାଇଲା । ତା'ପରେ...]

ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜୀବଗୁପ୍ତଙ୍କୁ ଭରସାରେ ଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କରିବ । ଖାଲି ଆମ ଘାତକ ଆଘାତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବାର ଦେଖି ଆସିଯାଉ ।”

ଭରସାରରେ ଅମାତ୍ୟମାନେ କୋଳାହଳ କରି- ଗଜାଙ୍କଠାରୁ ଏ ପ୍ରକଣ୍ଠିତ ପାଇ ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟ ଉଠିଲେ । ଗଜା ଜିତକେତୁ ଝପଟିଯାଇ ମର୍ଚ୍ଚଟର ଶାନ୍ତ ହେଲା । ଭରସା ଖୋପରେ ପୁରୁଷ ହାତ ଧରିପକାଇ କହିଲେ, “ହେ ମର୍ଚ୍ଚଟ- ଜୀବଗୁପ୍ତ ଆଡ଼କୁ ତାଙ୍କଲପୁଣ୍ଡ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ! ଅସ୍ତ୍ର ଧର । ଗଜସନ୍ଥ ଭିତରେ ରକ୍ତପାତ କହିଲା, “ଶୁଣିଲୁ ? ଘାତକ ନାହିଁ ଛୋଲି ହେବା ଅମଙ୍ଗଳକର । ମୁଁ ଜୀବଗୁପ୍ତକୁ ପ୍ରାଣ- ବଞ୍ଚିଛି । ପ୍ରାଣ ପ୍ରତି ମମତା ଥିଲେ ଏହି ବଞ୍ଚିଛି । ପ୍ରାଣ ପ୍ରତି ମମତା ଥିଲେ ଏହି

ସୁଯୋଗରେ ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଯା ।”

ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ତରବାଣି ଉଠାଇ-
ନେଇ ଜୀବଗୁପ୍ତ ତାକୁ ଖୋପରେ ରଖିଲା ଏବଂ
ରାଜା ତଥା ମର୍ଦ୍ଦଟ ଆଡ଼କୁ ଥରେ ହୁକ୍
ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରି ତା’ପରେ ଅମାତ୍ୟବର୍ଗଙ୍କୁ
ଭିଦେଶ୍ୟ କରି କହିଲା, “ଶୁଣିଲେ ତ ? ରାଜା
ମୋତେ ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ରୁଲିଯିବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
ଦେଉଛି । କୁହନ୍ତୁ, ଅପଣମାନଙ୍କର ପରାମର୍ଶ
କ’ଣ ? ମୋର କ’ଣ କରିବ୍ୟ ?”

ଅମାତ୍ୟମାନେ କ’ଣ କହିବେ ଛିର କରି ନ
ପାରି ପରସ୍ପର ଅନାଇ ରହିଲେ । ସେତକ-
ବେଳେ ସାମନ୍ତରାଜା ସୂର୍ଯ୍ୟଭୂପତି ସେଠାରେ

ପହଞ୍ଚିଯାଇ କହିଲା, “ମହାରାଜ ! ମୁଁ ସୂର୍ଯ୍ୟ-
ଭୂପତି । ମୋର ଅନୁରୋଧ, ଆପଣ ବର୍ତ୍ତମାନ
ଅବସ୍ଥାରେ ଜୀବଗୁପ୍ତଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡଦେବାରୁ ଛାନ୍ଦ
ରହି ରାଜ୍ୟରକ୍ଷା ଦିଗରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ ।
ଆପଣଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ଯେଉଁମାନେ ଆକ୍ରମଣ
କରିବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ତହିଁ ଭିତରେ ଉଦୟ-
ଗିରିର ରାଜା ଦୁର୍ମୁଖ ବ’ ଅଛନ୍ତି ।”

ଦୁର୍ମୁଖର ନାମ ଶୁଣି ଜିତକେତୁ ଚମକି
ପଡ଼ିଲେ । ନଗରୀର ମୁଖ୍ୟ ଦ୍ଵାରରକ୍ଷକକୁ
କହିଲେ, “ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯାଇ ନଗରୀର
ପ୍ରବେଶ ପଥ ବନ୍ଦ କରିଦିଅ । ପ୍ରଧାନ ସେନା-
ପତିଙ୍କୁ କହିଦିଅ, ଯେ ସୈନ୍ୟବଳ ଏକତ୍ର କରି
ଶତ୍ରୁ କବଳରୁ ନଗରୀ ରକ୍ଷା କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରିବେ ।”

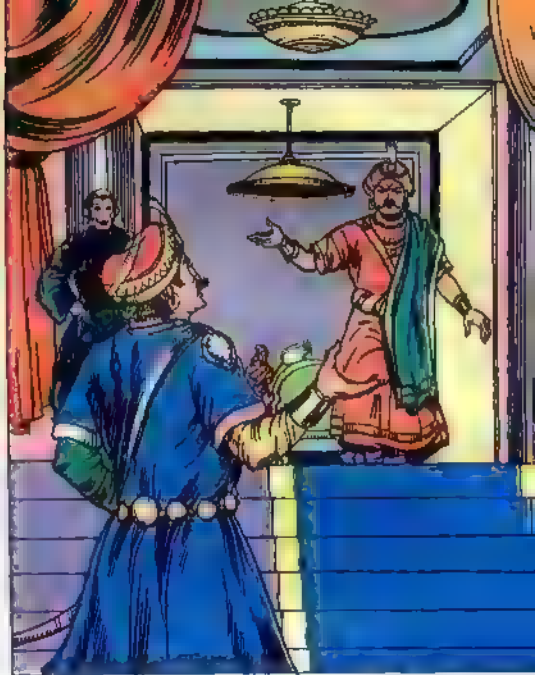
“ଯେ ଆଜ୍ଞା !” ଏହା କହି ଦ୍ଵାରରକ୍ଷକ
ରାଜାଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇ ବାହାରିଗଲା ।
ରାଜା ଜିତକେତୁ ସାମନ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟଭୂପତିଙ୍କୁ
କହିଲେ, “ତୁମେ ଦୁର୍ମୁଖକୁ ଜାଣି ପଛ !
ତା’ର ସୈନ୍ୟବଳ କିପରି ?”

ସୂର୍ଯ୍ୟଭୂପତି ଚିନ୍ତାଗ୍ରସ୍ତ ଦେଖାଗଲେ । ସେ
ଟିକିଏ ଭାବି କହିଲେ, “ମହାରାଜ ! ମୁଁ ବହୁ
କାଳ ରାଜା ଦୁର୍ମୁଖ ଅଧୀନରେ ସାମନ୍ତ ରାଜା
ରୂପେ ରହିଥିଲି । ତାଙ୍କୁ ଅସମର୍ଥ ଠଉରାଇ
ବିଦ୍ରୋହ କରି ନିଜକୁ ସ୍ଵାଧୀନ ଘୋଷଣା କରିବା

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ରାଜଧାନୀ ବି ଅଧିକାର କରିନେଇଥିଲି, ଦୁର୍ମୁଖର ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ବି ମୋ ସହ ସାମିଲ ହୋଇଥିଲେ । ” କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗକୁ ରବିବର୍ମା ନାମକ ଯୋଦ୍ଧା ଯୁଦ୍ଧା, ଭଲ୍ଲିକତାଦ୍ରିକ, ପୁଣି ଭଲ୍ଲିକରୂପୀ ଗୋଟାଏ ମଣିଷ ଏବଂ ବଣର ଡାକୁ—ଏସବୁ ଦୁଷ୍ଟ ଏକତ୍ର ହୋଇ ମୋତେ ମୋ ଅଧିକୃତ ଦୁର୍ଗରୁ ତଡ଼ିଦେଲେ । ଦୁର୍ମୁଖର ଏହି ସହଚରମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅଧିକ କେହି ଥିବାର ଦେଖିଲି ନାହିଁ । ”

ସୂର୍ଯ୍ୟଭୂପତିର ଏକଥା ଶୁଣି ରାଜା ଜିତକେତୁ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ମାୟାମର୍ଦ୍ଦିନୀକୁ କହିଲେ, “ମର୍ଦ୍ଦିନୀ ! ଯାହା ଜଣାଯାଉଛି, ଶତ୍ରୁପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରବଳ ନୁହେଁ, ତେବେ ପରସ୍ପରରେ ପ୍ରବଳ । ନଗରରାକ୍ଷା କଥା ଯାହାହେଉ, ଆମର ଏ ଦୁର୍ଗ କିପରି ରକ୍ଷା ପାଇବ, ତାହାହିଁ କରୁଣ ସମସ୍ୟା । ”

ମାୟାମର୍ଦ୍ଦିନୀ ମନଦେଇ ରାଜାଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣିଲା । ତା’ପରେ ଉତ୍ତାହତରେ କହିଲା, “ମହାରାଜ ! ଦୁର୍ଗ ରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଆପଣ ମୋତେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଖାଲି ସାବଧାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଭଲ୍ଲିକତାଦ୍ରିକର ଦଳ ସୂର୍ଯ୍ୟଭୂପତି ଅଧିକୃତ ଦୁର୍ଗରେ ପଶିଲେ କିପରି ଜାଣନ୍ତି ? ସେମାନେ ଉଦୟଗିରିର ଦୁର୍ଗଦ୍ୱାର ଜଳାଇଦେଲେ । ”

ରାଜା ମୁଣ୍ଡ ଡଳାଇ କହିଲେ, “ସୂର୍ଯ୍ୟଭୂପତି ! ତୁମେ ତୁମ ଦୁର୍ଗଦ୍ୱାର ରକ୍ଷା ଦିଗରେ ସଚର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରି ନ ଥିବାରୁ ଦୁର୍ଗଟି ହରାଇଲା । ତେବେ ଯିଏ ସହିବା ଦ୍ୱାରା ତୁମର ଅଭିଜ୍ଞତା ହୋଇଯାଇଛି । ତେଣୁ ମୋ ଦୁର୍ଗ ରକ୍ଷାର ଦାୟିତ୍ୱ ତୁମକୁ ସମର୍ପିଦେଲି । ତୁମେ ସାପାଳ ସହକାରେ କାମଟି ତୁଲାଇପାରିଲେ ତୁମକୁ ମୋ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ସାମନ୍ତ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଭିନନ୍ଦନ ବି ପାଇବ । ”

“ଆପଣଙ୍କର ଦୟା ମହାରାଜ ! ” ଏହା କହି ସୂର୍ଯ୍ୟଭୂପତି ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ସେତିକିବେଳେ ଉଜ୍ଜୈନରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଖାବରୁ ପ୍ର

ମାତ୍ରେ ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟ ଡେଇଁପଡ଼ି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ
ଯାଇ ଠିଆ ହୋଇ ହାତରେ ଚରବାସ୍ତ୍ର ତଥା
ପଛରେ ଲୁଖି ଗୁଲୁଲୁ ଘୋଷଣା କଲୁ : “ମୋ
ମନ୍ତ୍ରଦଣ୍ଡ କେନ୍ଦ୍ର ଜଣେ ଚୋରାଇ ନେଇଛୁ । ଯିଏ
ସେ ମନ୍ତ୍ରଦଣ୍ଡ ମୋତେ ଅଣି ସମର୍ପିଦେବ, ସେ
ଏ ରାଜ୍ୟର ଅଧା ପାଇବ, ପୁଣି ରାଜକନ୍ୟାକୁ
ବି ବାହା କରବ ।”

ମର୍ଚ୍ଚଟର ଏ ଘୋଷଣା ଶୁଣି ସଭାସଭକର୍ତ୍ତା
ମୁହଁ ଚୁଆଁଚୁଆଁ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରବଳ ଭାବରେ
ହସିଲା, ମନ୍ତ୍ରୀ ଜୀବଗୁପ୍ତ । ହସ ବନ୍ଦ ହେବାରୁ
କହିଲା, “ମର୍ଚ୍ଚଟକୁ ଏତିକି ଜଣା ନାହିଁ ଯେ ଆମ
ରାଜାଙ୍କର କନ୍ୟା ନାହିଁ କି ସୁସ ନାହିଁ !”

ପଚାରିଲା, “ମହାରାଜ ମୋ ଅବସ୍ଥା କ’ଣ ?
ମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅଛି ନା ତଡ଼ା ଖାଇଛି ?” କିନ୍ତୁ ରାଜା
କିତକେତୁ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟ
ଚିତ୍କାର କରି କହିଲା, “ଆରେ ମୁଡ଼ ଭୂତମନ୍ତ୍ରୀ !
ତୋ ମୁଣ୍ଡଟି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଭୁଟ ରହିଛି, ସେଥି-
ପାଇଁ ଭାଗ୍ୟକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇଥା । ମନ୍ତ୍ରୀପଦ
ଯେ ହରାଇଛି, ସେଥିରେ କା ସନ୍ଦେହର ଅବ-
କାଶ କ’ଣ ?”

ଏହା ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଭୂପତି ତଥା ତାଙ୍କ ପଛେ
ପଛେ ଜୀବଗୁପ୍ତ ବାହାରିଗଲେ । ଅମାତ୍ୟମାନେ
ବି ସେମାନଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲେ । ସମସ୍ତେ
ଦରବାର ବାହାରେ ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଠୁଳ ହେବା

ଏଥର ସମସ୍ତେ ହସିଉଠିଲେ । ପରକ୍ଷଣରେ
ସେଠାରେ ରାଜା କିତକେତୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।
ବୁଦ୍ଧଦୃଷ୍ଟିରେ ରାଜାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ମାୟା-
ମର୍ଚ୍ଚଟ ପଚାରିଲା, “ଆପଣ କି ଧରଣର ରାଜା ?
ସବୁ ରାଜାଙ୍କର ତ ସୁଅ ଝିଅ ଥା’ନ୍ତି !
ଆପଣଙ୍କର ନାହିଁ କାହିଁକି ?”

“ମର୍ଚ୍ଚଟ-ମନ୍ତ୍ରୀ ! ସେକଥା ପରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ
କୁହ, ସେ ମନ୍ତ୍ରଦଣ୍ଡ କ’ଣ ନିହାତି ଜରୁରୀ ଦର-
କାର ? ତା’ ଭିତରେ କ’ଣ ଏପରି ଯାଦୁ ଅଛି
ଯାହା ବିନା ଶହୁର ସାମନା କରିବା ନିରୁପଦ
ନୁହେଁ ?” ରାଜା କିତକେତୁ ପଚାରିଲେ ।
“ମହାରାଜ ! ଆପଣ ସେ ମନ୍ତ୍ରଦଣ୍ଡର କରମତି

ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ଯାହା ହାତରେ ସେ ଦଣ୍ଡି
ରହିଥିବ, ତାହାପାଇଁ ଅସାଧ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ ବୋଲି
କହିଲେ ଅତୁଳି ହେବ ନାହିଁ । ଖାଲି ଆପଣଙ୍କ
ସିଂହାସନ କାହିଁକି, ସେ ମନ୍ଦଦଣ୍ଡ ପାଖରେ
ରହିଥିଲେ ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ନିରାପଦ ।”
ମର୍ଦ୍ଦଟି ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

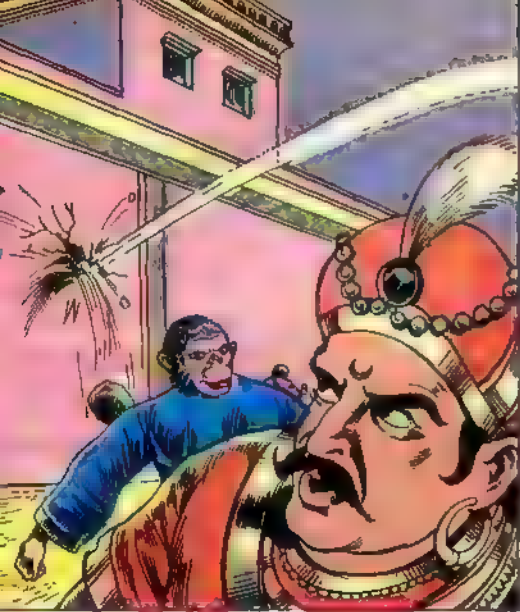
ରାଜା ଜିତକେତୁ ତତ୍ତ୍ୱସିଂହାସନ ହାତ ଉପରକୁ
ଉଠାଇ ଘୋଷଣା କଲା ଭିତ୍ତିରେ କହିଲେ, “ଶୁଣ
ମୋର ସଭାଜନେ, ମୋର କନ୍ୟା ନାହିଁ ତ
କ’ଣ ହେଲା ? ମୁଁ ଗୋଟାଏ କନ୍ୟା ପୋଷଣ
କରି ତା’ପରେ ମନ୍ଦଦଣ୍ଡ-ଉଦ୍ଧାରକାଣ୍ଡ ସହ
ତା’ର ବିବାହ ଦେବି ।”

ରାଜାଙ୍କ ଘୋଷଣା ଶୁଣି ସେଠାରେ ଚାଲି

ଖେଳିଗଲା । ଟିକିଏ ଦୂରରେ ସେ ଯାଯାବର
ପୋଷା ଭଲୁକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଥୋକେ ଲୋକ
ଜମା ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ
ବୈରାଗୀ ବେଶରେ ଦୁଇଜଣ ଯୁବକ ଥିଲେ ।
ରାଜାଙ୍କ ଘୋଷଣା ଶୁଣି ସେମାନେ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ
ହେଲେ ବୋଲି ମନେ ହେଲା । ସେମାନଙ୍କ
ଭିତରୁ ଜଣେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜ ଥଳ ଭିତରେ
ହାତ ପୁରୁଇବାରୁ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ତାକୁ ସତର୍କ
କରିଦେଇ କହିଲା, “ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି ? ପ୍ରଥମେ
ଆମ ଗୁରୁଙ୍କ ମତ କ’ଣ ଗ୍ରହଣଯାଉ ।”

ଦୁଇ ବୈରାଗୀ ଯୁବକ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ ।
ଉପସ୍ଥିତ ଅମାତ୍ୟମାନେ ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ କି
ମନ୍ଦଦଣ୍ଡ ଉଦ୍ଧାରକାଣ୍ଡକୁ ଯେଉଁ ପୁରସ୍କାର ମିଳିବ

ସେ ବନ୍ଧୁ ସାରା ରାଜ୍ୟରେ ଘୋଷଣା କର-
ଦିଅଯାଉ ।

ଏହାପରେ ସମସ୍ତେ ରୁଲିଂବାକୁ ଉଦ୍ୟତ
ହେଉଛନ୍ତି, ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଘର ଆସି
ପ୍ରାଚୀର ଟପି ସମସ୍ତଙ୍କ ମଝିରେ ମାଟିରେ ଲାଗି-
ଗଲା । କେତେଜଣ ସେ ଘର ଉଠାଇବାକୁ
ପିବାର ଦେଖି ମାୟାମର୍କଟ ସେମାନଙ୍କୁ ନିରସ୍ତ
କଲା ଓ ନିଜେ ଯାଇ ଘରଟିକୁ ଧରି ଭଲ
ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କଲା । ତା’ପରେ ତାକୁ ଦୁଇ-
ଶକ୍ତି କରି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ଗବିତ ସ୍ଵରରେ
କହିଲା, “ଏ ଘରର ଦଶା ଯାହା ହେଲା,
ଶହୁପକ୍ଷର ଦଶା ବି ସେଇଆ ହେବ ।”

ତା’ପରେ ସେ ପୁଣି ପାଗଳ ପରି ନାଚ କୁଦି
ପରୁରିଲା, “ଆରେ, କାହିଁ ଗଲା ମୋର ମନ୍ଦ-
ଦଣ୍ଡ ?”

ସେ ଏତକ କହିଯାଉବା ବେଳକୁ ଖଣିଏ
ଓଜନିଆ ପଥର କାହୁଁ ଆସି ପାଚେର ଉପରେ
ପଡ଼ି ତା’ପରେ ତଳକୁ ଛୁଟିକିଆସି ଖଣ୍ଡିବଖଣ୍ଡି
ହୋଇଗଲା ।

ରଜା ଜିତକେତୁ ଏଥର ଚମକିଉଠିଲେ ।
ଭୟରେ ଥରି ଥରି ସେ କହିଲେ, “ଏଡ଼େ ବଡ଼
ପଥର ସିଏ ଟେକି ଫୋପାଡ଼ି ପାରୁଛି, ସିଏ
କଦାପି ସାଧାରଣ ମଣିଷ ନୁହେଁ । ରାକ୍ଷସ ହେଲେ
ହୋଇଥିବ । ମର୍କଟ-ମନ୍ତ୍ରୀ ! ଆମ ଭଲ ମଣିଷ
ରାକ୍ଷସ ସହ ଲଢ଼ିବ କିପରି ?”

ପଥର ପଡ଼ି ଶକ୍ତିବା ମାତେ ଉପସ୍ଥିତ ଲୋକେ
ସେଠାରୁ ପଳାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମାୟାମର୍କଟ
ରଜାଙ୍କୁ କହିଲା, “ଆପଣ ଭୟ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀ କୂଳରେ ବହୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ରାକ୍ଷସଙ୍କୁ
ମୋ ଗୁରୁ ମିଥ୍ୟାମିଶ୍ର ବନ୍ଦୀ କରି ନିଜ କାମରେ
ଖଟାଉଛନ୍ତି ।”

ରଜାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଭୟର ଭାବ ଦୂର ହେଲା
ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ, “ଅମାତ୍ୟବର ! ତୁମେ
ସେ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ଆଣି ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନନ୍ଦ-
କାର୍ଯ୍ୟକ ବହୁତରେ ଲଗାଇପାରିବ କି ?”

ମାୟାମର୍କଟ ଅଳ୍ପ ହସି କହିଲା, “ମହାରାଜ !

ଆପଣ ମୋ ଗୁରୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବଚ୍ଚପୁରେ କହି
 ଜାଣିଥିଲେ ଏପରି ପିଲାକିଆ କଥା କୁହନ୍ତେ
 ନାହିଁ । ସେ ତାନ୍ତ୍ରିକ-ସାବଧୌମ । ସେ ଏ
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକ ଉପରେ ନିଜର ପ୍ରତିପତ୍ତି ସାବ୍ୟସ୍ତ
 କରିସାରି ପୂର୍ବଲୋକ ଉପରେ ପ୍ରତିପତ୍ତି ବସ୍ତ୍ରାର
 କରିବା ମତଲବ୍ରେ ଅଛନ୍ତି । ସେ ପୁଣି
 ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ଚୋଟିଆ ମୋଟିଆ ଗୁଜାଙ୍କ
 ସହାୟତା କରିବା ପାଇଁ ଆସିବେ ! ସେ
 ଅବଶ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟିକିଏ ଅଭୁଆରେ ପଡ଼ି-
 ଯାଇଛନ୍ତି । କାରଣ ଭଲ୍ଲୁକପାଦ ନାମକ
 ସମାନ୍ୟ ମଣିଷଟାଏ ତାଙ୍କର ଶୟତା କରୁଛି ।
 ତାହାର ଶିଷ୍ୟ ଭଲ୍ଲୁକତାନ୍ତ୍ରିକ ଆଜି ଆପଣଙ୍କ
 ଉପରେ ଚଢ଼ଉ କରୁଛି ।”

ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟ ମୁହଁରୁ ଏହା ଶୁଣି ଗୁଜା କିତ-
 କେତୁ ଚିନ୍ତାରେ ପଡ଼ିଲେ । ମାୟାମର୍ଚ୍ଚଟ
 ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କୁ ସହାୟତା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
 ନା ତା’ ଗୁରୁର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧି
 ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ମତ-
 ଲବ୍ରେ ଅଛି ? ତାଙ୍କ ମନରେ ଦେଖା ଦେଲା
 ଏହି ସନ୍ଦେହ । ଦୁର୍ଗରସାର ଦାୟିତ୍ବ ମାୟା-
 ମର୍ଚ୍ଚଟ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରିବା କେତେଦୂର
 ସମୀଚନ ହୋଇଛି ତାହା ସେ ଠଉରାଇ ପାରିଲେ
 ନାହିଁ ।

ସେ ମର୍ଚ୍ଚଟକୁ କହିଲେ, “ଅମାତ୍ୟବର !
 ପ୍ରଥମେ ଦୁର୍ଗର ପ୍ରାଚୀର ଉପରୁ ଚାହିଦିଗକୁ
 ଦୃଷ୍ଟିନିଷେପ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତାହାହେଲେ

ଶହ କେତେ ଦୂରରେ, ସେ କଥା ବୁଝିହେବ । ସେହି ଅନୁସାରେ ଆମ ସୈନ୍ୟଦଳକୁ ସଙ୍କେତ ଦେଇହେବ ।”

ରାଜା ନିକଟସ୍ଥ ପ୍ରାଚୀର-ତୋରଣ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

“ହାୟ, ମୋ ମନ୍ତ୍ରଦଣ୍ଡ ଗଲ କୁଆଡ଼େ ?” ଏଇଆ କହି ମର୍କଟ ତାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତୋରଣ ଉପରୁ ରାଜା ଜିତକେତୁ ଓ ମାୟାମର୍କଟ ସମ୍ମୁଖବର୍ତ୍ତୀ ମୈଦାନ ଭିତରକୁ ଅନାଇଲେ । ସେମାନେ ଅଳ୍ପଦୂରରେ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ରବିବର୍ମା, ମହିଷ ଉପରେ ଭଲ୍ଲୁକ-ତାନ୍ଦ୍ରିକ, ହାତୀ ଉପରେ ଦାତକଭଲ୍ଲୁକ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଗୁପ୍ତସେନା ଓ କେତେଜଣ ସୈନ୍ୟ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଲେ ।

ଆପାଦମସ୍ତକ ଥରିଉଠି ରାଜା ଜିତକେତୁ କହିଲେ, “ମର୍କଟ-ମନ୍ତ୍ରୀ ! ମୋତେ ସତରେ ଡର ଲାଗୁଛି । ଅନ୍ୟମାନେ ମଣିଷ । ସେମାନଙ୍କ ସହ ଲଢ଼ିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କିନ୍ତୁ ଆମେ

କୌଣସି କାଳେ ଗୁପ୍ତସେନା ସହ ଯୁଦ୍ଧିନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ’ଣ ?”

“ଯାହା ମଣିଷର ସାଧାରଣ ଶକ୍ତିର ଦ୍ଵାରା ଅଘାତ ତାହା ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ସମ୍ଭବ । ହାୟ, କୁଆଡ଼େ ଗଲ ମୋର ମନ୍ତ୍ରଦଣ୍ଡ ?” ଏହା କହି ମାୟାମର୍କଟ ଗୋଟାଏ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲା ।

ସେ ରଡ଼ି ବଣୁଆ ଟୋକା କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ସେ ହାତୀ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି ତା’ ଆଡ଼କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲା, “ଆରେ ମର୍କଟ, ତୋ ମନ୍ତ୍ରଦଣ୍ଡ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖାର ରୂପେ ତୋତେ ଭେଟିବାକୁ ଯାଉଛି ।” ଏହା କହି ସେ ଖାର ନିକ୍ଷେପ କଲା ।

ଖାର ଆସି ମର୍କଟ ଦେହରେ ଲାଗିଲା । ସେ ପଡ଼ିଲେ କିନ୍ତୁ ଉଠିପଡ଼ି ଦୁଇ ହାତରେ ଖାର ବାହାର କରି ଉଠି କଣ୍ଠରେ କହିଲା, “ତୁମର ଏ ସାମାନ୍ୟ ଖାର ଭ୍ରାନ୍ତମତିର କ’ଣ ଅନିଷ୍ଟ କରି ପାରେ ?”

ଏହା କହି ସେ ରବିବର୍ମା ଆଡ଼କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଖାରଟି ଫୋପାଡ଼ିଦେଲା । (ସମଶେଷ)

ବିଚାର-ବ୍ୟବହାର

ରାଜା ବିହମାର୍କ ପୁନବାର ବୃଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ । ବର୍ଷା, ଘନ ଘନ ବଜ୍ରପାତ ତଥା ଚକ୍ରୁଳ ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥିବା ଅଶ୍ୱସ୍ଥମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ମୁହଁ ଏବଂ ଅନ୍ଧତାସ୍ୟ ପ୍ରତି ଭ୍ରଷେଷ ନ କରି ରାଜା ବୃଷା-ସ୍ୱେଦଣ କଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ ଆଣି ଶୁଣାନପଥ ଅନ୍ଧତାମ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତି ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜା ! ତୁମ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ସ୍ୱଗତ ରହୁ ନାହିଁ । ଦିନସାକ ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହି ଶୁଭରେ କାହିଁ ହିସ୍ତାମ ନେବା କଥା, ତାହା ନ କରି ତୁମେ ଆସି ଶୁଣାନରେ ବୁଲୁଛ । ଚନ୍ଦ୍ର-ଗିରିର ରାଜା ଶଶାକର୍ପିତଳ ଆଚରଣରେ ସ୍ୱଗତ ନ ଥିଲା । ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ବଣୁଆ କାଠୁଣିଆ ତାଙ୍କୁ ଅପମାନ କଲା, ସିଏ ତାକୁ ସହରଲେ । ଅଥଚ ଯେଉଁ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ସେ ସମ୍ମାନ ଦେଉଥିଲେ, ସେ ଟିକିଏ ଅପମାନ ସୂଚକ କଥା

ବେତାଳ କଥା

କହିବା ମାତ୍ରେ ରାଜା ହୁଇ ହେଲେ । କହୁଛୁ ତାଙ୍କ କଥା । ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରୀମନ୍ତର ଲଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିବୁଲଲୁ : ରାଜା ଶଶାଙ୍କ ସିଂହଙ୍କ ଦରବାରରେ କେତେଜଣ ପଣ୍ଡିତ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଧନଞ୍ଜୟ ଶର୍ମାଙ୍କ ପ୍ରତି ରାଜା ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଉଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଶର୍ମାଙ୍କ ମନରେ ବି ବେଶ୍ ଗର୍ବ ଥିଲା ।

ଥରେ ଥରେ ରାଜା ଛତୁବେଣରେ ଘାଟ୍ୟ ବୁଲି ବାହାରୁଥିଲେ । ସେପରି ଘାଟରେ ବୁଝୁବୁଲି କଲୁବେଳେ ଥରେଅଥେ ସେ ରାତିରେ ମଧ୍ୟ ବାହାରେ ରହିଯାଉଥିଲେ ।

ଥରେ ରାତି କାଳରେ ରାଜା ଘାଟିଆଠାରୁ

ବହୁ ଦୂରରେ ଥାଇ ଦୁର୍ଜନମାନଙ୍କ କବଳରେ ପଡ଼ିଲେ । ଜଣେ ବଣୁଆ କାଠୁରୀଆ ତାଙ୍କୁ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କଲୁ ।

ପରଦିନ ରାଜା କାଠୁରୀଆକୁ ଦରବାରକୁ ଡକାଇପଠାଇଲେ । କାଠୁରୀଆ ବା କିପରି ଜାଣିଥାନ୍ତା ଯେ ସେ ଯାହାକୁ ରକ୍ଷା କଲୁ ସେ ସ୍ୱୟଂ ରାଜା । ଦରବାରରୁ ଡାକରା ପାଇ ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଦରବାର ଭିତରକୁ ଆସି ରାଜାଙ୍କୁ ସେ ତାଟକା ହୋଇ ଅନାଇରହିଲା ।

“କହୋ ! ମୋତେ ଚିହ୍ନି ସାରୁନାହିଁ ? ଗତ କାଳ ରାତିରେ ମୋତେ ତୁମେ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରି ନ ଥିଲ ?” ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ଆରେ, ଆରେ, ତୁମେ ରାଜା ! ହଇହୋ, ତୁମେ ନିଜକୁ ନିଜେ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ, ଆଉ ସିଂହାସନରେ ବସି ଆମକୁ ଶାସନ କରୁଛ କ’ଣ !” କାଠୁରୀଆ କହିଦେଲା ।

ଦରବାରର ଅମାତ୍ୟମାନେ ନିପ୍ରବ୍ଧ ହୋଇଗଲେ । ସେମାନେ ରାଜାଙ୍କୁ ଲାଗିଲେ କାଠୁରୀଆ ବାପୁଜୀର ପ୍ରାଣ ଗଲା ॥

କିନ୍ତୁ ରାଜା ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ଆରେ ଘର ତୁମେ ଠିକ୍ କହୁଛ । ପରିସ୍ଥିତିରେ ବଳବାନ୍ ଲୋକ ବି କାବୁ ହୋଇଯାଏ । ମୋର ହୋଇଆ ହୋଇଗଲା । ତେବେ ମୁଁ ବିପଦରେ ଡଳିଲି ବୋଲି ତ ତୁମେ ମୋତେ ରକ୍ଷା କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲ ! ରାଜାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚାଇବାର ଗୌରବ କେତେଜଣଙ୍କୁ ମିଳେ ?”

ଏହା କହି ରାଜା କାଠୁଆକୁ ହଜାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ଦେଲେ । କାଠୁଆ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ବି ଜୀବନରେ ଦେଖି ନ ଥିଲା । ସେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଗଲା । ତେବେ କହିଲା, “ଶୁଣ ରାଜା ! ଭବିଷ୍ୟତରେ ସାବଧାନରେ ବୁଲୁବୁଲି କରିବ ସବୁବେଳେ ତ ମୁଁ ଆଉ ତୁମ ପାଖରେ ନ ଥିବି !”

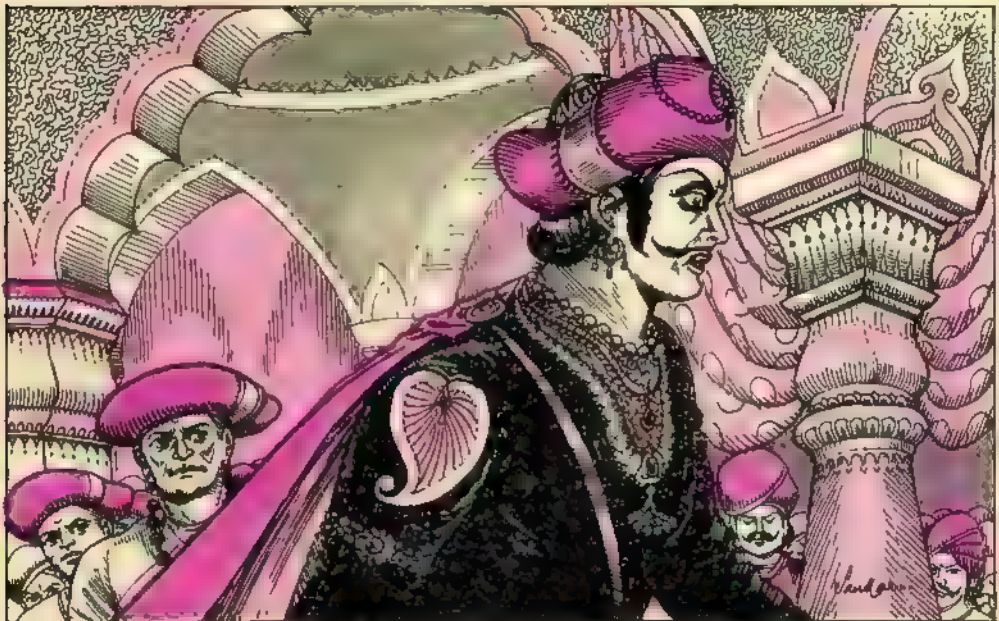
କାଠୁଆର ଉପଦେଶ ଶୁଣି ରାଜା ପୁଣି ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ଠିକ୍ କହିଲା । ମୋର ଅଧିକ ସତର୍କ ହେବା ଉଚିତ ।”

ଧନଞ୍ଜୟ ଶର୍ମା ସବୁ ଦେଖି ଓ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ସାମାନ୍ୟ ବଣୁଆ ମୁଖଟାଏ ରାଜାଙ୍କୁ ଏପରି କଥା କହିଗଲା, ଓ ରାଜା ସେଥିରେ ବିରକ୍ତ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଖୁସୀ ହେଲେ । ରାଜାଙ୍କର ବୋଧହୁଏ ମାନସମ୍ମାନ ବୋଧ

ବେଶୀ ଘାଣ୍ଟି ନୁହେଁ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପରି ଜ୍ଞାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସମ୍ପ୍ରମ ଦେଖାଇବାର ଆବଶ୍ୟକତା ବା କାହିଁ ?

କେତେଦିନ ଗଲା । ଦିନେ ଦରବାରରେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହେଲାବେଳେ ରାଜା ଗୋଟାଏ ପ୍ରଶ୍ନ କରନ୍ତେ ତା’ର ସିଧା ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଶର୍ମା କହିଲେ, “ମହାରାଜା ! ଏଭଳି ପ୍ରଶ୍ନ ମୁଖଠାରୁହଁ ଆଶା କରାଯାଏ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଶ୍ରବଚନ୍ଦ୍ର କଥାବାଣ୍ଟା କରିବେ । ସବୁବେଳେ ମୁଁ ନ ଥିବି ସେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଗୁଣାଗୁଣା ବିଚାର ନ କରି ଉତ୍ତର ଦେଉଥିବି !”

ରାଜାଙ୍କ ମୁଖ ଶୁଷ୍କ ଗମ୍ଭୀର ଦେଖାଗଲା । ସେ ସିଂହାସନରୁ ଉଠି ଚାଲିଗଲେ । ଅଧଃଶ୍ୱାସ ଭାବରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସି ପଶ୍ଚିତଙ୍କୁ ଦରବାରରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ । ସେ ଆଉ ଜୀବନରେ

ରାଜଧାନୀ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ କହିଦିଆଗଲା ।

ବେତାଳ ଟିକିଏ ରହିଯାଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା ! ଶଶାଙ୍କସିଂହର ଆଚରଣରେ ଏଭଳି ବ୍ୟବହାର ତାହାଙ୍କ କ’ଣ ? ବଣୁଆ କାଠୁଆ ପ୍ରତି ସେ ପ୍ରୀତିଭାବ ଦେଖାଇଲେ ଅଥଚ ଏକା ଧରଣର କଥା ଶୁଣି ଜଣେ ଗୁଣୀ ପଣ୍ଡିତକୁ ନିକାଲିଦେଲେ କିପରି ? ଏହା ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ଭ୍ରମ ଛଡ଼ା ଆଉ କ’ଣ ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥାଇ ସହ ମାରବ ରହିବ, ତେବେ ତୁମ ଶିର ହେବ ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ରାଜା ବିଚାର କରୁଥିଲେ, “ପ୍ରଥମ କଥା ହେଲା, କାଠୁଆ ପ୍ରତି ରାଜାଙ୍କର କୃତଜ୍ଞତାର ହେତୁ ଥିଲା । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଶର୍ମା ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ ରହିବା କଥା । ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ଉଭୟଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଏକା ହେଲେ ବି ରାଜାଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରତିଦ୍ବିପ୍ପା ଅଲଗା ଅଲଗା ହେବା ସ୍ବାଭାବିକ । ଦ୍ବିଗୁଣରେ

କାଠୁଆ ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରାଣ ବଞ୍ଚାଇଥିଲା । ସିଏ ପ୍ରାଣ ବଞ୍ଚାଏ, ସିଏ ପିତା ସମାନ । ତା’ର ଆକଟ କରି କହିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି ।

ଏସବୁ କାରଣ ବ୍ୟତୀତ, ଆମେ ଭୁଲିଗଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ଯେ କାଠୁଆ ଯାହା କହିଲା, ତାହା ସରଳ ଭାବରେ କହିଲା । ନିଜର ଜୀବନ ଯାପନ ଅନୁରୂପ ତା’ର କଥାବାର୍ତ୍ତା । ତେଣୁ ତା’ ପାଟିରେ ଯାହା ସ୍ବାଭାବିକ, ଦରବାରର ଆଦର କାଇବା ଓ ପରମ୍ପରା ଜାଣିଥିବା ଶର୍ମାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ତାହା ଔଚିତ୍ତ୍ୟ । ପୁଣି, କାଠୁଆର ଧନକ ପତ୍ତରେ ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ସଦିକ୍ତା ଥିଲା, ଶର୍ମାଙ୍କ ଧନକ ପତ୍ତରେ ଥିଲା ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ । ରାଜା ସହ ଶର୍ମାଙ୍କୁ ସହ୍ୟ କରିଥାନ୍ତେ, ଦରବାରରେ ତାଙ୍କୁ ଆଉ କେହି ସମ୍ମାନ କରି କଥା କୁହନ୍ତେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଶଶାଙ୍କସିଂହଙ୍କ ବ୍ୟବହାରରେ କୌଣସି ଅସଙ୍ଗତ ନ ଥିଲା ।”

ରାଜାଙ୍କ ମୌନଭଙ୍ଗ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସି ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲିପଡ଼ିଲା । (କଳ୍ପିତ)

ଅଭୂତ ଗାୟକ

ପ୍ରାଚୀନ କାଳର କଥା । ସେତେବେଳେ ସିନ୍ଧୁଦେଶ ଉପରେ ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ ଜୟସିଂହ । ଦିନେ ତାଙ୍କ ଦରବାରକୁ ଆସିଲେ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ । “ମହାରାଜ ! ମୋକେ ଆପଣଙ୍କ ଦରବାରରେ ଜଣେ ଗାୟକ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ ।”

“ଭଦ୍ର ! ଆମ ଦରବାରରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବେଶ୍ କେତେଜଣ ଗାୟକ ଅଛନ୍ତି । ଆଉ ଅଧିକ ଦରବାସୀ ଗାୟକ ଦରକାର ନାହିଁ ।” ରାଜା ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ଆଗନ୍ତୁକ ଚାଲିଗଲେ । ପରଦିନ ସେ ପୁଣି ଆସି ପ୍ରହସ୍ତ ସେହି ଏକା ଅନୁରୋଧ କଲେ ।

“ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତ କହିଲି, ମୋ ଦରବାରରେ ଅନେକ ଗାୟକ ଅଛନ୍ତି ! ଆଉ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । ଆପଣ ଯାନ୍ତୁ ।” ରାଜା କହିଲେ ।

ଗାୟକ ଚାଲିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ପ୍ରତିଦିନ ଦରବାରକୁ ଆସି ଗନ୍ଧାର ଭାବରେ ସେହି ଏକା ଅନୁରୋଧ କରନ୍ତି । ରାଜା ସେ ଅନୁରୋଧ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରନ୍ତି ।

ଦିନେ ରାଜା ଭାବିଲେ, “ଲୋକଟିର ଯୈର୍ଯ୍ୟ ତ କମ୍ ନୁହେଁ ! ମୁଁ ମନା କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ପ୍ରତିଦିନ ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ ଆସି ସେହି ଗୋଟାଏ ନିବେଦନ କରୁଛି । ହୁଏତ ଏହା ଭିତରେ କିଛି ରହସ୍ୟ ରହିଛି । ମୁଁ ସବୁଦିନେ ତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ଅସୁଯୋଗ ।”

ପରଦିନ ସେ ଲୋକ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ରାଜା କହିଲେ, “ଆପଣ ମୋ ଦରବାରର ଓସ୍ତାଦ୍-ମାନଙ୍କୁ ଗୀତ ବୋଲି ଶୁଣାନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଯଦି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବେ, ତେବେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦର-ବାସୀ ଗାୟକ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରିବି ।”

“ମହାରାଜ, ମୋର ଗୋଟିଏ ସର୍ତ୍ତ ଅଛି । ମୁଁ କାହାର ବସ୍ତ୍ରରେ ଗୀତ ବୋଲିପାରିବି ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ମୋ ନିଜ ଭିତରୁ ପ୍ରେରଣା ପାଇବି, ସେତକବେଳେ ବୋଲିବି । ଆପଣ ଯଦି ମୋର ଏ ସର୍ତ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବେ, ତେବେ ମୁଁ ଦରବାଞ୍ଚିଗାୟକ ପଦ ଗ୍ରହଣ କରିବି ।” ଉଦ୍ରଲୋକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲେ ।

“ହଇହୋ ବାବୁ, ତୁମେ ବାରମ୍ବାର ଅନୁ-ରୋଧ କରିବାରୁ ତୁମକୁ ଏ ସୁଯୋଗ ଦିଆଗଲା । ତୁମେ ପୁଣି ଏପରି ଅଭୁତ ସର୍ତ୍ତ ବାଡ଼ୁଛ କିପରି ? ନା, ଚଳିବ ନାହିଁ । ତୁମେ ଯାଇ-ପାର ।” ରାଜା କହିଲେ ।

ଉଦ୍ରଲୋକ ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କ ପଛରେ ସମସ୍ତେ ହସିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ପୁଣି-ପରଦିନ

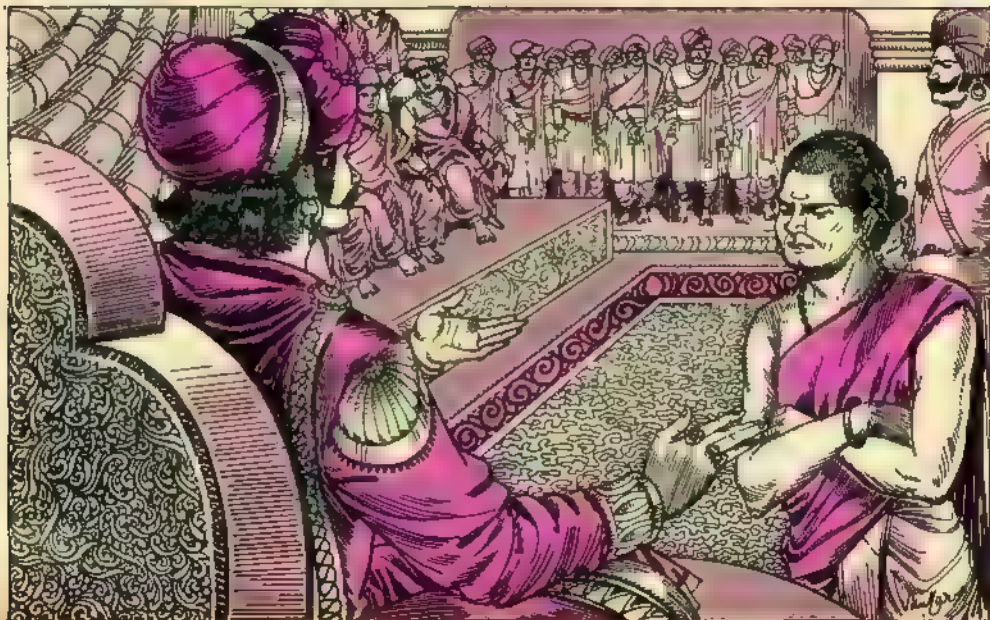
ଆସି ସେହି ଏକା ନିବେଦନ କଲେ । ରାଜା ବି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କଲେ । ପୁଣି କିଛିଦିନ ବିତଗଲା ।

ବିନେ ରାଜା ସ୍ୱପ୍ନ ଭାବିଲେ, “ଉଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ରହସ୍ୟମୟ । ଦେଖାଯାଉ ତାଙ୍କ ମନରେ କ’ଣ ରହିଛି ।”

ପରଦିନ ଉଦ୍ରଲୋକ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ରାଜା କହିଲେ, “ଆସନ୍ତୁ । ଆଜିଠାରୁ ଆପଣ ମୋର ଦରବାଞ୍ଚିଗାୟକ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ।”

ଏହା କହି ରାଜା ତାଙ୍କ ଦରମା ଏବଂ ରହିବା ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ପର୍କରେ ଯଥାବସ୍ତୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି-ଦେଲେ ।

ସରସ୍ୱତବର୍ଗ ରାଜାଙ୍କର ଏଭଳି ପିତାନ୍ତ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ରଲୋକ କିଛି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବା ଆନନ୍ଦିତ ହେବାର ଜଣାପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନେ ଧରିନେଲେ ତାଙ୍କ ଭିତରେ

କୌଣସି ଅସାଧାରଣ ପ୍ରକୃତି ଅଛି ଏବଂ ଏକ-
ମାତ୍ର ରାଜା ତାହା ଜାଣନ୍ତି ।

କିଛିଦିନ ଉତ୍ତର ରାଜାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ
ହେଲା । ସେ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରାସାଦରେ ଆନନ୍ଦର
କୋଳାହଳ ଲାଗିଗଲା । ପୁଅର ଏକୋଇଶା
ଦିନ ଦରବାରର ସବୁ ବୃତ୍ତିଷ୍ଟି ଗାୟକ ସଜୀତ
ପରିବେଷଣ କଲେ । ନବନିୟୁକ୍ତ ଗାୟକ ସେହି
ଦିନ ନିଜ ଗୁଣର ପରିଚୟ ଦେବେ ବୋଲି
ସମସ୍ତେ ଧରିନେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ରୂପସ୍ୱପ୍ନ
ବର୍ଣ୍ଣିରହିଲେ ।

ଗାୟକଙ୍କର ଏଭଳି ଆଚରଣରେ ରାଜା
ବରକ୍ତ ହେଲେ । ରାଜାଙ୍କ ମନୋରାଜ୍ୟ ଗୁଝିପାରି
ଦୁଇ ଚାରି ଜଣ ଅମାତ୍ୟ ଉଦ୍‌ଲୋକକୁ କହିଲେ,
“ଆପଣ ଥରେବ କେବେ ଗାଇବେ ନାହିଁ ?”

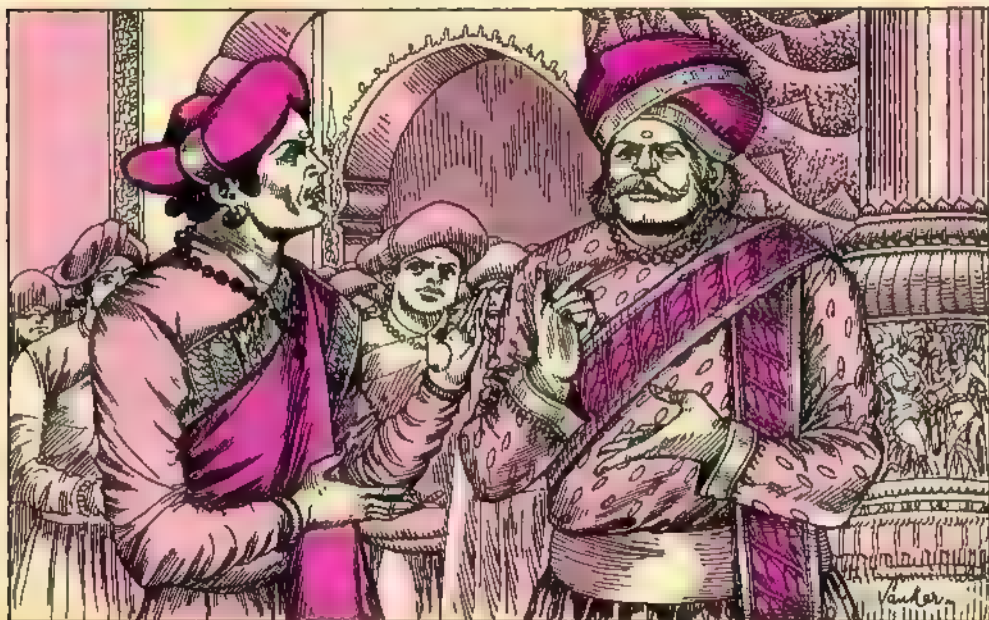
“ଗାଇବି ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ

ଆସିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଗାଇବି ।” ଉଦ୍‌ଲୋକ ଗନ୍ଧାରୀ
ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ଥରେ ଥରେ ରାଜାଙ୍କ ମନକୁ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି
ସନ୍ଦେହ ଆସୁଥାଏ : ଲୋକଟା ଠକ ନୁହେଁତ ?
ସେ ତାଙ୍କ ଉଦାରତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଦିନ
କାଟୁନାହିଁ ତ ! କିଏ କହିବ, ହୁଏତ ସଂ-
ଜୀତର ସ ଅକ୍ଷର ବି ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ !

ତେବେ ସେ ନିଜ ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କରି ଉଦ୍‌
ଲୋକକୁ ତାଙ୍କ ପଦରୁ ହଟାଇ ବି ଦେଇପାରୁ ନ
ଥା’ନ୍ତି । “ଲୋକଟି ତ ସତ୍ତ୍ୱ ରଖିଥିଲା — ତା’ର
ପ୍ରେରଣା ହେଲେ ଯାଇ ସେ ଗୀତ ବୋଲିବ ।
ତାକୁ ତା’ ପଦରୁ ବାହାର କରିଦେବା ଅର୍ଥ
ନିଜ କଥା ଶିଳ୍ପ କରିବା !” ସେ ଭାବୁଥାନ୍ତି ।

ରାଜପୁତ୍ର ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷେ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେ
ହଠାତ୍ ବେମାର ପଡ଼ିଲେ । ସେ ବେମାର କ’ଣ

ତାହା କେହି ନିରୁପଣ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।
ଯେତେ ପ୍ରକାର ଚିକିତ୍ସା କଲେ ମଧ୍ୟ ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ
ଅବସ୍ଥା କ୍ଷମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗରୀବ ଆଡ଼କୁ
ଗତିକଲ । ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଆଶା
ଛାଡ଼ିଦେଲେ ।

ପ୍ରାସାଦରେ ଶୋକର ଗୁପ୍ତା ଘୋଟି ଯାଇ-
ଥାଏ । ରାଜପୁତ୍ର ସେ କୌଣସି ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁ
ମୁଖରେ ପଡ଼ି ପାରନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଏ ବିଷୟରେ
ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଶଯ୍ୟାକୁ ଘେରିରହି
ଥା'ନ୍ତି । ସେତିକିବେଳେ ସେ ଗାୟକ ଆସି ଅଳ୍ପ
ଦୂରରେ ବସି ଗୀତ ବୋଲିବାର ଉପକ୍ରମ
କଲେ । ଅନେକେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ତାଙ୍କୁ ଧୂଳି
ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇଲେ । ଏଇଟା କ'ଣ ଗୀତ
ବୋଲିବା ସମୟ ? ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଥାଏ ଏହି
ପ୍ରଶ୍ନ ।

କିନ୍ତୁ ଗାୟକଙ୍କ କଣ୍ଠରେ କି ଯାଦୁ ଥିଲା
କେଜାଣି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତେ ସବୁ ଭୁଲି

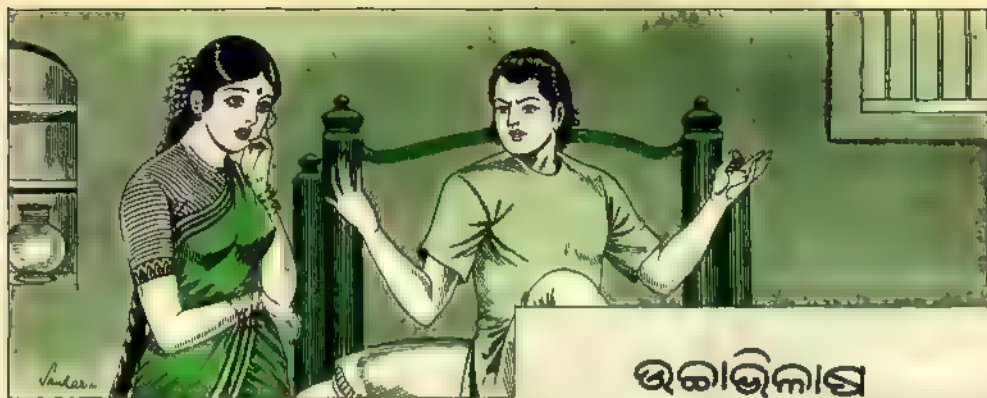
ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ଭଳି ବସି ତାଙ୍କ ଗୀତ ଶୁଣିବାରେ
ଲାଗିଲେ । ଶୁଭ୍ର ଶୁଭ୍ର ଘଣ୍ଟାଟିଏ ବତିଗଲା ।

ରାଜା ଥରେ ରାଜକୁମାରଙ୍କ ଶଯ୍ୟାକୁ ଅନାଇ
ତମକ ପଡ଼ିଲେ । ରାଜକୁମାର କାହିଁ ଗଲେ ?
ସେ ଏଣେତେଣେ ଅନାଇ ଦେଖିଲେ, ରାଜ-
କୁମାର କେତେବେଳେ ଶଯ୍ୟା ଛାଡ଼ି ଉଠିଯାଇ
ସ୍ବାଭାବିକ ସ୍ଥଳରେ ବସି ଗୀତ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ।

ରାଜାଙ୍କର ବିସ୍ମୟ ଓ ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ
ସରେ । ସେ ରାଜକୁମାରଙ୍କୁ କୋଳାଗ୍ରତ କଲେ
ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ରାଜକୁମାରଙ୍କୁ ଦେଖି
ଆନନ୍ଦରେ କୋଳାହଳ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଟିକିଏ ପରେ ରାଜା ସେହି ଗାୟକଙ୍କୁ ବିଧାନ
ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଦେବାକୁ ସ୍ଥିରକରି ତାଙ୍କୁ ଖୋଜିଲେ ।
କିନ୍ତୁ କାହାନ୍ତି ସେ ଗାୟକ ? ସମସ୍ତେ ଅନ୍ୟ-
ମନସ୍ଥ ଥିବାବେଳେ ସେ କେତେବେଳେ ଉଠି
ଭୁଲିଯାଇଥିଲେ । କୁଆଡ଼େ ଗଲେ କେହି ମଧ୍ୟ
ତାହା ଜାଣିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଭକାଭିଳାଷ

ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ଅବନ୍ତୀ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ
ବିନୋଦ ବୋଲି ଯୁବକ ଥାଏ । ତା' ମାମୁଁ
ସଜଧାମାରେ ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ।
ତାଙ୍କ ପ୍ରଭାବରେ ବିନୋଦକୁ ଭଲ ଶୁକ୍ତିଶୀଳ
ମିଳିଗଲା ।

ବିନୋଦର ଧାରଣା ହୋଇଗଲା ଯେ ସେ
ଶାସ୍ତ୍ର ନିଜ ଯୋଗ୍ୟତା ଯୋଗୁଁ ସେଭଳି ଶୁକ୍ତି
ଶାସ୍ତ୍ର ପାଇପାରିଛି । ମନେ ମନେ ସେ ବେଶ୍
ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ନିଜକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ-
ଠାରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ଦେଖାଇ ଦେବା
ନିମନ୍ତେ ସେହି ଅନୁସାରେ ବେଶ ପୋଷାକ
ପିନ୍ଧୁଥାଏ; ସେହି ଅନୁସାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁ-
ଥାଏ ।

ଶୁକ୍ତି ପାଇବା ପରେ ବିନୋଦ ବିବାହ
କଲା । ତା' ସ୍ତ୍ରୀର ନାମ ଚନ୍ଦା । ସେ ଜଣେ

ଧର୍ମାତ୍ମକ ଘରର ଝିଅ ହେଲେ କ'ଣ ହେବ,
ବିଳାସବ୍ୟସନ ପ୍ରତି ତା'ର କୌଣସି ଆକର୍ଷଣ
ନ ଥାଏ ।

କିନ୍ତୁ ବିନୋଦର ମନୋଭାବ ଥାଏ ଭିନ୍ନ ।
ସେ ସବୁଦିନେ ନିଜ ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଘରକୁ
ନିମନ୍ତଣ କରିଆଣି ବହୁତ ଖିଆପିଆ କରାଉ-
ଥାଏ । ଚନ୍ଦା ପାଇଁ ନୂଆ ନୂଆ ପୋଷାକ କଣି
ଆଣୁଥାଏ । ଚନ୍ଦା ସେସବୁ ପିନ୍ଧି ତା' ବହୁ-
ମାନଙ୍କ ଆଗରେ ବାହାରୁ, ଏହା ଥିଲା ତା'ର
ଇଚ୍ଛା ।

ଚନ୍ଦା ସୁସ୍ଥାବରେ ଥିଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ନମ୍ର । ସେ
ଘରର ସବୁ କାମଦାମ ମନ ଦେଇ କରୁଥାଏ ।
କିନ୍ତୁ ବିନୋଦର ବଦ୍ଧର୍ତ୍ତ ଓ ବାହାଦୁରୀ ତାକୁ
ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ ।

ଥରେ ଅଥେ ସେ ବିନୋଦକୁ ଚେତାଇ-

ଦେଲା, “ତୁମର ଆସୁ ତୁଳନାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ବେଶୀ ହୋଇଯାଉଛି । ଟଙ୍କା ଆଣୁଛ କୁଆଡୁ?”

“ଅବଶ୍ୟ କରଜ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ନକଲେ ଚଳିବ କିପରି ? ନିଜ ସମ୍ମାନ ନିଜେ ଉପରକୁ ନ ଟେକିଲେ ମୋ ପାଇଁ କ’ଣ ଆଉ କିଏ ଟେକିଦେବ ?” ବିନୋଦ ଉତ୍ତର ଦେଉଥାଏ ।

ବର୍ଷେ ଦେଡ଼ ବର୍ଷ ପରେ ବିନୋଦର ମହା-ଜନମାନେ ତାକୁ ବାରମ୍ବାର ରୁଣପରିଶୋଧ ନିମନ୍ତେ ଡାଗଦା ଦେଇ ହରକତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବିନୋଦ ଅଭୁଆରେ ପଡ଼ିଲା ।

ଦିନେ ବିନୋଦ ଘରେ ବସି ବସି ଭାବୁଥାଏ, “ନିଜ ସମ୍ମାନ ବଢ଼ାଇବା ସକାଶେ ରୁଣ କଲି;

କିନ୍ତୁ ରୁଣଦାତାମାନଙ୍କ ଜୁଲମ୍ ଯୋଗୁ ସମ୍ମାନ ଧୂଳିସାରି ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ଏବେ ଉପାୟ କ’ଣ ? ମୋତେ ଏପରି ଚାକିରି କରିବାକୁ ହେବ, ଯେଉଁଥିରେ ଦରମା ଆଦୁର ଅଧିକ ହୋଇଥିବ ।”

ସେତିକିବେଳେ ତା’ ମାମୁଁ ତା’ ଘରକୁ ବୁଲି ଆସିଲେ । ବିନୋଦ ବେଳ ଉଣି କହିଲା, “ମାମୁଁ ! ଆପଣ ଇଚ୍ଛା କଲେ ମୋତେ ଆଦୁର ବଡ଼ ଚାକିରିରେ ରଖାଇଦେଇ ପାରିବେ । ଏ ଚାକିରିରେ ମୋତେ ସୁଖ ଲାଗୁନାହିଁ ।”

ମାମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ତଥା ଦୁଃଖିତ ହେଲେ । ସେ ବିନୋଦ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଚାକିରି ଠିକ୍ କରି ଦେଇଥିଲେ, ବିନୋଦ ତା’ର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୁଝି ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ଜାଣିଲେ ।

ତେବେ ଉପରକୁ ସେ ନିଜ ମନୋଭାବ ପ୍ରକାଶ ନ କରି ପଚାରିଲେ, “କି ପ୍ରକାର ଚାକିରି ହେଲେ ତୋତେ ଭଲ ଲାଗିବ ?”

“ଧରନ୍ତୁ, ଗୁଜାଟ୍ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ପଦ କିମ୍ବା ବିଶ୍ୱରକ ପଦ ।” ବିନୋଦ କହିଲା ।

ମାମୁଁ ଟିକିଏ ଭାବିବନ୍ତୁ କହିଲେ, “ଭଲ କଥା । ମୋ ସାଥିରେ ସହରକୁ ଚାଲ । କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ମୋର ବିଶେଷ ବନ୍ଧୁ । ସେ କେବେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବେ, ସେକଥା ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବା ।”

ବିନୋଦର ମୁହଁ ଆନନ୍ଦରେ ଝଲସିଉଠିଲା । ସେ ପରଦିନ ମାମୁଁଙ୍କ ସହ ସହରକୁ ଚାଲିଲା । ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଏପରି ବ୍ୟବହାର କରୁ-
ଥାଏ, ଯେପରିକି ସେ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ବା ବିସ୍ତରକ
ହୋଇପାରିଲଣି । ମାମୁଁଙ୍କ ସହ ସେ ତା'ର
ସବୁଠାରୁ ଭଲ ପୋଷାକ ପରିଚ୍ଛଦ ପିନ୍ଧି
ବାହାରିଗଲା ।

ମାମୁଁ ଯାଇ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ପୁରୁଣା ବୟସ୍କ ଦେଖି ସ୍ୱବର୍ଦ୍ଧନା
ଜଣାଇଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନରେ ସୁଖ ନ
ଥିଲା । କ୍ଷମେ ସେ ସବୁକଥା କହିଗଲେ : ଶୀର୍ଷ
ତରୁଣ ବର୍ଷ କାଳ ସେ ଭଲ ଭଲ ପଦରେ ରହି
କ୍ଷମେ ତଳରୁ ଉପରକୁ ଉଠି ଉଠି ସଜାଜ

କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇଥିଲେ, ସେ ପଦକୁ ଆସିବା
ପରେ ତାଙ୍କୁ ସନ୍ତୋଷ ତ ଦୂରର କଥା, ପୂର୍ବରେ
ଯେତକି ଶାନ୍ତି ସେ ପାଇଥିଲେ, ସେତକ ବି
ଯାଇଛି । କେଇଦିନ ତଳେ ରାଜକୋଷରେ କିଛି
ହସାବ ଗୋଳମାଳ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
ନିୟୁକ୍ତ ଜଣେ ସହକାରୀ ଲକ୍ଷାଧିକ ଟଙ୍କା ଆମ୍ବ-
ସାହ କରି ପଳାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ
ଦାୟୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନିଜ ଜମିଜମା ସେ
ବିକି କରିବାକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି ।

କିଛି ସମୟ ଗପସପ ହେବା ପରେ ମାମୁଁ
ଓ ବିନୋଦ ବାହାରିଆସିଲେ । ମାମୁଁ କହିଲେ,
“ଆଜି ତାଙ୍କୁ ତୋ ବିଷୟ କହିବା ଉଚିତ ହୋଇ
ନ ଥା’ନ୍ତା । ଆଉ ଥରକୁ କହିବି ।”

“ନା, ମାମୁଁ । ତାଙ୍କୁ କହିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ସେ ପଦ ଚାହେଁନା ।” ବିନୋଦ କହିଲା ।

ପରଦିନ ଦୁହେଁ ବିରୁଦ୍ଧକଳ ଘର ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲେ । ଘର ଅଳ୍ପଦୂର ଅଛି, ସେମାନେ ଦୁଇଜଣ ଯୁବକଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ଯୁବକ ଦୁଇଜଣ ମାମୁଁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଥିଲେ ଓ ନମସ୍କାର କଲେ । ମାମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ କୁଣିଲ ଲଜ୍ଜିତା କରିନ୍ତେ ସେମାନେ କହିଲେ, “ଆମ ଦୁଃଖକଥା କହନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲି ବୁଲି ଚାଲି ପାଇଲୁ ନାହିଁ । ବିରୁଦ୍ଧକଳ ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲୁ । କାଳେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କିଛି ଚାଲି ଥିବ ବୋଲି ଆଶା କରି ଥିଲୁ । ସେ ବି ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।”

“ତାହାହେଲେ କରିବ କ’ଣ ?” ମାମୁଁ ପଚାରିଲେ ।

“ଗାଁକୁ ଯାଇ ଯାହା ଜମିଜମା ଅଛି, ସେଥିରେ

ରୁଷିବାସ କରି ଚଳିବୁ ।” ଯୁବକ ଦୁଇଜଣ କହିଲେ ।

ମାମୁଁଙ୍କ ସହ ଯୁବକ ଦୁଇଜଣଙ୍କ କଥା-ବାର୍ତ୍ତାରୁ ବିନୋଦ ବୁଝିଲା ଯେ ସେ ଦୁହେଁ ତା’ଠାରୁ ଅନେକ ବେଶୀ ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି !

“ମାମୁଁ, ବିରୁଦ୍ଧକଳ ପାଖକୁ ଯିବାପାଇଁ ମୋର ମନ ବଢ଼ିନାହିଁ ।” ବିନୋଦ କହିଲା ।

“ତେବେ କ’ଣ କରିବ ?” ମାମୁଁ ପଚାରିଲେ ।

“ଯେଉଁ ଚାଲିରେ ଅଛି, ସେହିଥିରେ ଥିବ । ତୁମ ଯୋଗୁଁ ଚାଲି ଶୁଣିବ ଶୁଣିବ ସହକରେ ମିଳି-ଯାଇଥିଲା ବୋଲି ମୁଁ ତା’ର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୁଝି ନ ଥିଲି । ଏବେ ବୁଝୁଛି ।” ବିନୋଦ କହିଲା ।

ମାମୁଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ତୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ଯୁବକ । ଏଥର ହସାବରେ ଚଳ । ମୋର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ, ନିଷ୍ଠା ସହକାରେ କାମ କଲେ ତୁ ବହୁତ ଉନ୍ନତ କରିବୁ । ଖାଲି ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷରେ ସନ୍ତୋଷ ମିଳେ ନାହିଁ ।”

ଶୁକାର୍ତ୍ତ୍ୟ

ଦାନବମାନଙ୍କ ଗୁରୁ ଶୁକାର୍ତ୍ତ୍ୟ ମହାନ ରାଷ୍ଟ୍ର
ଭଗ୍ନର ପୁତ୍ର । ଶୁକ ପ୍ରଥମେ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ
ପିତା ଅଙ୍ଗିରାଶ୍ୱଙ୍କ ପାଖରେ ବିଦ୍ୟାଭ୍ୟାସ କରୁ-
ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ପସପାତ ବିଦ୍ୱରରେ
ସେ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ ଗୌତମଙ୍କ
ପାଖକୁ ଗଲେ ।

ଗୌତମ ଶୁକାର୍ତ୍ତ୍ୟଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ୍ୟା ଦେଖି
ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ କହିଲେ ସେ ସେ ଯଦି ସ୍ୱପ୍ନ
ଶିବଙ୍କଠାରୁ ଶିକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ତାଙ୍କର
ଅଭ୍ୟାସ୍ୟା ସିଦ୍ଧ ହେବ । ତା'ପରେ ଶୁକ ଶିବଙ୍କୁ
ପ୍ରସନ୍ନ କରି ତାଙ୍କଠାରୁ “ନୃତ୍ୟଶ୍ରୀବଳୀ” ନାମକ
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମନ୍ତ୍ର ଲାଭ କଲେ ।

ତା'ପରେ ସେ ଦାନବଙ୍କର ଗୁରୁ ହେଲେ ।
ଦେବଦାନବ ଯୁଦ୍ଧରେ ମୃତ ଦାନବମାନେ ମୃତ-
ସାମାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ବଞ୍ଚିଉଠିଲେ । ସେଥିପାଇଁ
ଅନ୍ଧକାସୁର ନାମକ ରାକ୍ଷସକୁ ବଧ କରିବା
କ୍ଷମେ ଏକ ସମସ୍ୟା ରୂପେ ଦେଖାଦେଲା ।

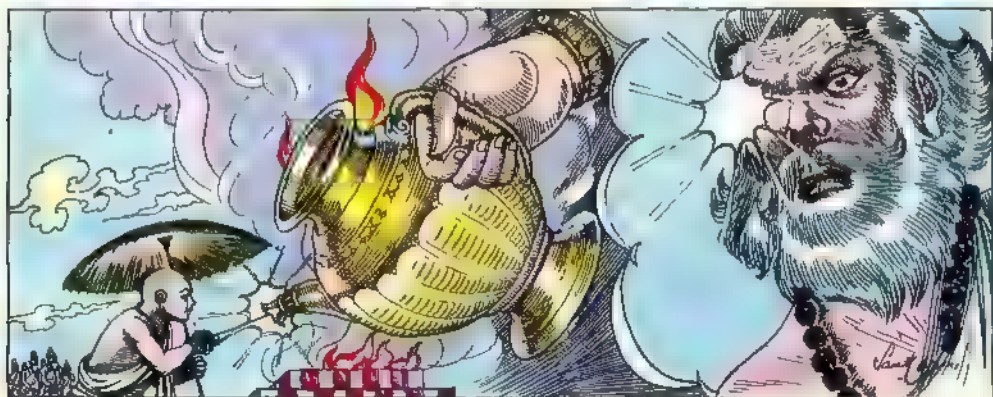
ଅନ୍ଧକାସୁର ପ୍ରଥମରୁ ଖୁବ୍ ତପସ୍ୟାଶକ୍ତ ଲାଭ
କରିଥିଲା ଓ ବହୁତ ଉନ୍ନତ ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ
ସେ ସବୁବେଳେ ସୁନ୍ଦର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଆଣି ବନ୍ଦୀ
କରି ରଖିଲା । ଏପରିକି ପାଦଶାଳ ଉପରେ
ମଧ୍ୟ ତା'ର କୁଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ।

ଏପରି ସନ୍ଧିକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟରେ ଶିବ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ
ଶୁକାର୍ତ୍ତ୍ୟଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଗିଳିଦେଲେ ଓ ଅନ୍ଧକା-
ସୁରକୁ ବଧ କରିବା ପରେ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ପେଟରୁ
ବାହାର କଲେ । ଶୁକଙ୍କ ବିଦ୍ୟା ଯୋଗୁ ଦାନବ-
ମାନେ ଯେପରି ବଳଶାଳୀ ନ ହୁଅନ୍ତି ସେଥି
ପାଇଁ ଇନ୍ଦ୍ର ନିଜ କନ୍ୟା ଜୟନ୍ତୀଙ୍କୁ ଶୁକାର୍ତ୍ତ୍ୟଙ୍କ
ନିକଟକୁ ପଠାଇଲେ । ଶୁକାର୍ତ୍ତ୍ୟ ଜୟନ୍ତୀଙ୍କ
ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ମୋହିତ ହୋଇ ଦାନବମାନଙ୍କ-
ଠାରୁ ଦୂରେଇଗଲେ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ବୃହସ୍ପତି
ଶୁକାର୍ତ୍ତ୍ୟଙ୍କ ରୂପ ଧରି ଆଦି ଦାନବମାନଙ୍କ
ମଧ୍ୟରେ ରହି ସେମାନଙ୍କ ଗୁପ୍ତ କଥା ସବୁ
ଜାଣିନେଲେ ।

ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀ ଫେରିଆସିଲେ । ସେତେବେଳେ
 ଦୃଢ଼ସ୍ତବ୍ଧଙ୍କ ପୁଅ କଚକୁ ଦେବତାମାନେ ଶୁଦ୍ଧ-
 ଠାରୁ ମୃତସଞ୍ଜୀବନ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ପଠାଇଥା'ନ୍ତି ।
 ସେ ଖୁବ୍ ଗୁରୁସେବା କରି ଶୁଦ୍ଧକୁ ଖୁସୀ
 ରଖିଥା'ନ୍ତି । ଏଣେ ଶୁଦ୍ଧଙ୍କ କନ୍ୟା ଦେବତାମା
 ମଧ୍ୟ କଚକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥା'ନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ
 ଦାନବମାନେ କାରମ୍ବାର କଚକୁ ମାରିଲେ ମଧ୍ୟ
 ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀଙ୍କ ଦେବତାମାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ତାଙ୍କୁ
 ପୁଣି ବଞ୍ଚାଇଦେଉଥା'ନ୍ତି । ଥରେ ଦାନବମାନେ
 କଚକୁ ମାରି ତାଙ୍କୁ ପୋଡ଼ି ତା'ର ଉପୁ ଯୁଗରେ
 ମିଶାଇ ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀଙ୍କୁ ପିଆଇଦେଲେ । ପରେ
 ଦେବତାମାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ସେ ମନ୍ତ୍ରବଳରେ
 ସବୁ ଜାଣିନେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ଆଉ
 ଉପାୟ ନ ଥିଲା । କଚ ବଞ୍ଚିଲେ ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀଙ୍କୁ
 ମରିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସେ
 କଚକୁ ମୃତସଞ୍ଜୀବନ ବାହାରୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ।
 ଓ ସଂଧ୍ୟା ତାର ଦେଖୁ ତାହାହିଁ ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀଙ୍କ
 ତା'ପରେ କଚ ତାଙ୍କ ପେଟ ଭରି ବାହାରି-
 ଆସି ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚାଇଲେ । ସେଇଦିନଠୁ
 ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀଙ୍କ ମଦ୍ୟପାନ ନଷ୍ଟେଷ କରିଥିଲେ ।

ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଆଖି ଥିଲା ଦୃଷ୍ଟି-
 ଶକ୍ତିସ୍ଥାନ । ବାମନ ଅବତାର ବେଳେ ଦୈତ୍ୟ-
 ରାଜା ବଳି ସେତେବେଳେ ଦାନ ଦେବାକୁ ଗଲେ
 ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀଙ୍କ ତାଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରାଇଦେଲେ
 ଯେ ବାମନହିଁ ସ୍ୱପ୍ନ ବସ୍ତୁ । ବଳି କିନ୍ତୁ
 ମାନିଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଦାନ ଦେବାକୁ ଯିବା
 ପୂର୍ବରୁ ପାଣି ଦେବା ବେଳେ ପାଣି ବନ୍ଦ କରି-
 ବାକୁ ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀଙ୍କ କଳସୀର ପାଣି ନଳୀ ମୁହଁରେ
 ମାଛି ରୂପରେ ବସିରହିଲେ । ବଳି କୁଶଦ୍ଦାର
 ହିତ କରି ପାଣିନଳୀର ମୁହଁ ଖୋଲିବାରୁ
 ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଆଖିରେ ଆଦାତ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ
 ସେ କଣା ହୋଇଗଲେ । ସେହିଦିନରୁ ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥୀଙ୍କ
 ମାସ ଏକ ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖୁଥିଲେ ।

ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ମହାଜ୍ଞାନୀ, ପଣ୍ଡିତ,
 କବି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଆମେ ଯେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ତାର
 ନାମରେ ନାମିତ ଅଟନ୍ତି ଉତ୍କଳ ନକ୍ଷତ୍ର ।
 ଏବେ ବି ତାହା ଆମକୁ ସେଇ ପୁରାଣ କଥା
 ମନେ ପକାଇଦିଏ ।

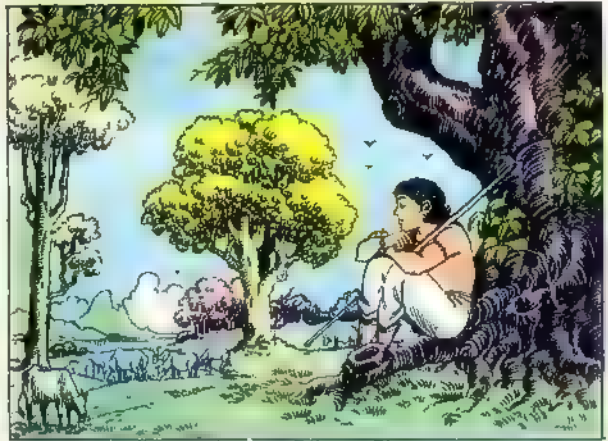

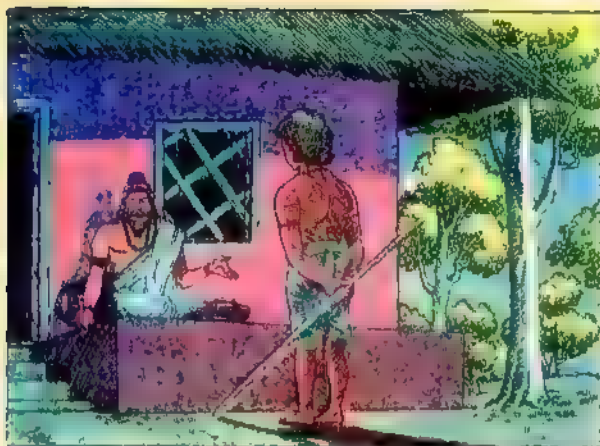
ବରତ-କାହାଣୀ ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷା

ବହୁ କାଳ ତଳର କଥା । ଥିଲେ ଯୌମ୍ୟ ନାମରେ ଜଣେ ଋଷି । ବଣ ଭିତରେ ଥିବା ତାଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ରହୁଥିଲେ ଅନେକ ଶିଷ୍ୟାର୍ଥୀ । କେବଳ ଅଧ୍ୟୟନ ଦ୍ଵାରା ନୁହେଁ, ଗୁରୁଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କଠିନ ଦୈନିକ କାମ କରି ସେମାନେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲଭ କରୁଥିଲେ ।

ଯୌମ୍ୟଙ୍କ ଗୋରୁଗାଈଙ୍କ ଦେଖାଶୁଣା କରିବା ଦାୟିତ୍ଵ ନ୍ୟସ୍ତ ଥିଲା ଉପମନ୍ୟୁ ନାମକ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଉପରେ । ଉପମନ୍ୟୁ ପ୍ରଭତରେ ଗୋରୁଗାଈଙ୍କୁ ପ୍ରାନ୍ତର ଭିତରକୁ ନେଇଯାଇ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ଫେରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସେ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତମ ତତ୍ତ୍ଵ ନେଉଥିଲେ ।

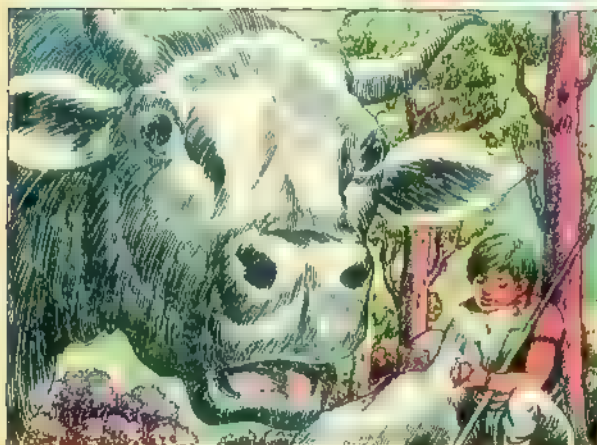
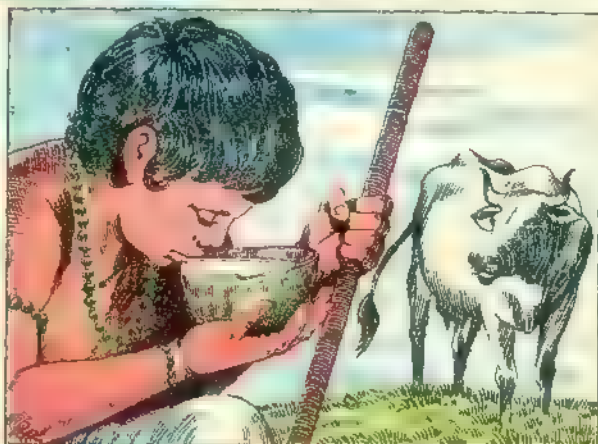

ଦିନେ ହଠାତ୍ ଗୁରୁ ଉପମନ୍ୟୁଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, “ତୁମେ କିନିଦେଲେ ଖାଅ କ’ଣ ?” ଉପମନ୍ୟୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, ଗୋରୁଙ୍କୁ ପଡ଼ିଆରେ ଛୁଡ଼ି ସେ ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ଧାମକୁ ଯାଇ ଭିକା କରି ଖାଆନ୍ତି । ଗୁରୁ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ପଚାରିଲେ, “ମୋ ଅନୁମତି ବିନା ତୁମେ ଖାଅ କିପରି ?”

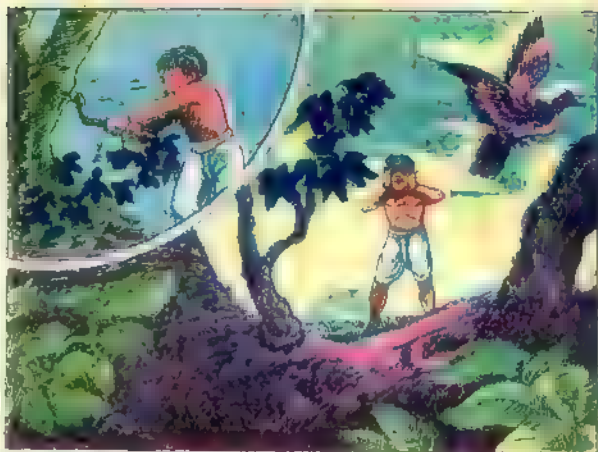
ପରଦିନଠାରୁ ଉପମନ୍ୟୁ ଯାହା ଭିକ୍ଷା ପାଆନ୍ତି, ତାହା ଆଣି ଗୁରୁଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରିଦିଅନ୍ତି । ସେ ଆଶା କରୁଥାନ୍ତି, ଗୁରୁ ତାଙ୍କୁ ସେ ଭିକ୍ଷାର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ଗୁରୁ ନୀରବ ରହୁଥାନ୍ତି । ଉପମନ୍ୟୁ କିନ୍ତୁ ଭେଟି ଦେବାରେ ସୂଚି କରିନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଉପମନ୍ୟୁ ଅଭାଷର ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପାନ କରି ଶ୍ଯା ନିଦ୍ରାରେ କରାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ଗୁରୁ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଦେଲେ, ଆଶ୍ରମରେ ଦୁହଁା ହୋଇଯାଉବା ପରେ ଗାଈମାନଙ୍କ ସ୍ତନରେ ଯେତେକ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଥାଏ, ତାହା ସେମାନଙ୍କ ଶାବକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ବାହୁରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ମା'ମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପାନ କରିଯାଉବା ପରେ ମୁହଁରୁ ଯେଉଁ ଫେଣ ବାହାର କରନ୍ତି, ଉପମନ୍ୟୁ ତା'ପରିଠାରୁ ତାହାହିଁ ଗ୍ରହଣ ନଲେ । କିନ୍ତୁ ବାହୁରୀମାନେ କାଲେ ଲାଜ ପାଇଁ ବେଶୀ ଫେଣ ବାହାର କରି ନଜେ ଦୁର୍ଗଳ ହୋଇପଡ଼ିବେ, ସେ ଦୁର୍ଗୁରୁ ତାଙ୍କୁ ସେତେକ ସେବନ କରିବାକୁ ବି ବାରଣ କରନ୍ତା ।

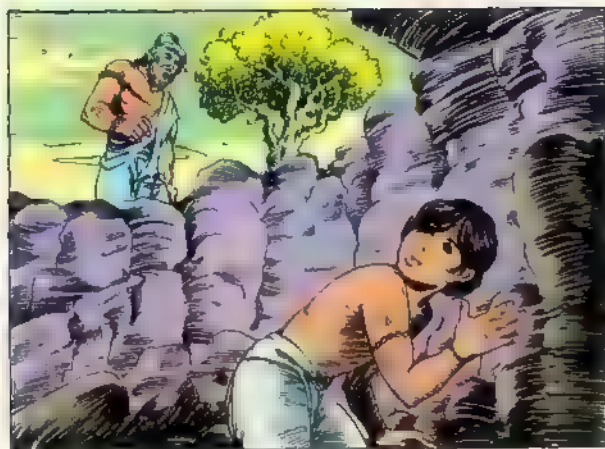
ସୁଧାର୍ତ୍ତ ଉପମନ୍ୟୁ ଦିନେ ଏପରି ଏକ
ବୃକ୍ଷକ୍ଷୟିତ ରସ ପାନ କଲେ, ଯାହା
ବିଷାକ୍ତ । କେତେବନ୍ଧୁ ରସ ତାଙ୍କ ଆଖିକୁ
ଛୁଟିକିପଡ଼ିଲା । ଫଳରେ ସେ ଅନ୍ଧ
ହୋଇଗଲେ । ବାଟ ଦରନ୍ତି ଦରନ୍ତି ସେ
ଅଶ୍ରମ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲେ ।

ଯାଉ ଯାଉ ସେ ପଡ଼ିଗଲେ ଗୋଟିଏ ଖାତ
ଭିତରେ । ସେ ଏଡ଼େ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ-
ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ଯେ ସେ ଆଉ ବାହାର ଆସି
ପାରିଲେ ନାହିଁ କି କାହାର ସାହାଯ୍ୟ
ପାଇଁ ପାଟି ମଧ୍ୟ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।
ଏମେ ରାତି ଗୋଟିଆସିଲା ।

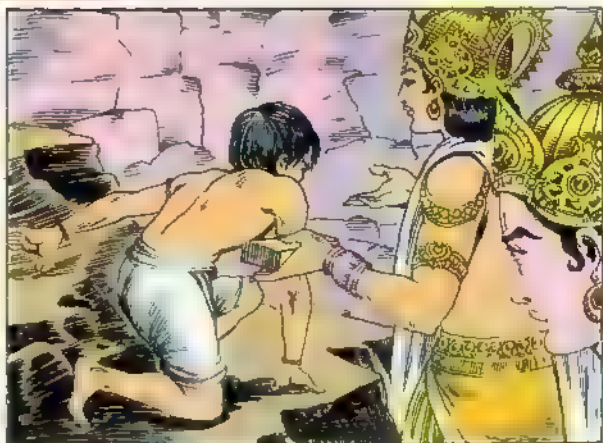
ଗୋରୁମାନେ ଆସେ ଆସେ ଅଶ୍ରମକୁ
ଫେରିଲେ । ଉପମନ୍ୟୁ ସେମାନଙ୍କ ସହ
ନ ଆସିବାର ଦେଖି ଗୁରୁଙ୍କର ଆଶଙ୍କା
ହେଲା—ହୁଏତ ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଶିଷ୍ୟ
କୌଣସି ବିପଦରେ ପଡ଼ିଛି । ସେ ତାକୁ
ଖୋଜିବାହାରିଲେ ।

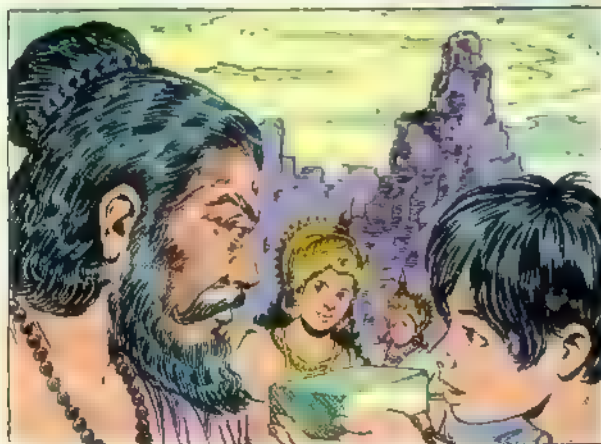

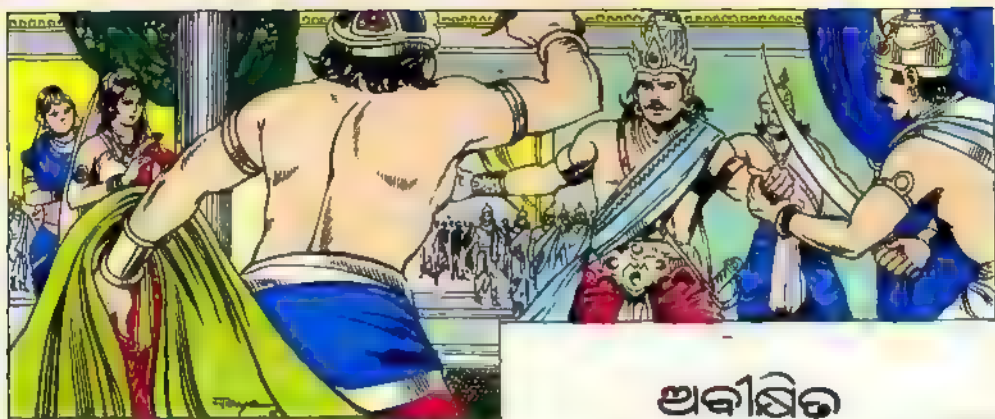
ଦଣ୍ଡାଏ ପରେ ଗୁରୁ ଉପମନ୍ୟୁଙ୍କର ସହାନ ପାଇଲେ । ଖାତର ଉପର ଦେଶରେ ଥାଇ ଗୁରୁ ଉପମନ୍ୟୁଙ୍କୁ ଦେବ-ଚକ୍ରସ୍ତକ ଅଭିମାନୁମାର ଓ ରେବନ୍ତ ସ୍ତୁତୃତ୍ୱକୁ ଆବାହନ କରିବାର ମନ୍ତ୍ର ଶିଖାଇ ଦେଲେ ।

ଉପମନ୍ୟୁଙ୍କ ଆବାହନରେ ଦୁଇ ଦେବ-ଚକ୍ରସ୍ତକ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଆବର୍ତ୍ତ ହେଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ଶକ୍ତିଏ ପିଣ୍ଡକ ଦେଇ କହିଲେ, “ଏଇ ଗୋଟିକ ଖାଅ । ଦୃଷ୍ଟି-ଶକ୍ତି ଫେରି ପାଇବ ।” କିନ୍ତୁ ଉପମନ୍ୟୁ କହିଲେ, “ଗୁରୁଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ ନ କରି ମୁଁ କିଛି ଖାଇ ପାରବି ନାହିଁ ।”

ଅଭିମାନୁମାର ଓ ରେବନ୍ତ ଉପମନ୍ୟୁଙ୍କ ଗୁରୁଭକ୍ତିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଉପରକୁ ଆଣନ୍ତେ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ ସେ ପିଣ୍ଡକ ଭକ୍ଷଣ କଲେ ଓ ଚକ୍ରସ୍ତକ ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ତଥା ନୂତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଫେରିପାଇଲେ । ଦେବଭାବୁତ୍ୱ ଓ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରେ ଧନ୍ୟ ହେଲେ ଉପମନ୍ୟୁ । କଷ୍ଟା ଓ ସତ୍ୟବାଦିତାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରୂପେ ଉପମନ୍ୟୁ ଅମର ।

ଅବସିତ

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ କରନ୍ଧମ ନାମରେ ଜଣେ ରାଜା ଥା'ନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଶର ପ୍ରଥମେ ପୁଅଟିଏ ଜନ୍ମ ଦେଲେ । ତା'ର ଜାତକ ଦେଖି ଜ୍ୟୋତିଷ କହିଲେ, “ଏହି ଶିଶୁ ପ୍ରତି କୌଣସି ଦୁଷ୍ଟ ଗ୍ରହର ବାଧା (ଦୃଷ୍ଟି) ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ତା'ର ନାମ ରଖାଗଲା ଅବସିତ ।”

କରନ୍ଧମଙ୍କ ପିତା ଅଜାଗୁଣ ଥିବାରୁ ପ୍ରଜାମାନେ ତାଙ୍କୁ ସିଂହାସନରୁ ବିତାଡ଼ିତ କରି କରନ୍ଧମଙ୍କୁ ରାଜା କରାଇଲେ । କରନ୍ଧମ ରାଜକୋଷର ଧନସବୁ ବାଣ୍ଟିଦେଉଥିଲେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଖୁସୀ କରିବା ପାଇଁ । ତାଙ୍କର ଏଭଳି ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ ଖବର ପାଇ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜା ଥରେ ହଠାତ୍ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରି ତାଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟରୁ ବିତାଡ଼ିତ କଲେ । ସେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ପଳାଇଯାଇ ସେଠାରେ ସୈନ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ପୁଣି ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଦଖଲ କରିନେଲେ ।

କ୍ଷମେ ଅବସିତ ବଡ଼ ହୋଇ ଏକ ପ୍ରତିଭା-

ଶାଳୀ ଯୁବକ ହୋଇଉଠିଲେ । ତାଙ୍କର ରୂପ, ଗୁଣରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟର ରାଜକନ୍ୟାମାନେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱୟଂବରରେ ସ୍ୱାମୀ ରୂପରେ ବରଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ଥରେ ବିଶାଳା ନାମକ ରାଜକନ୍ୟାର ସ୍ୱୟମ୍ବର ହେଉଥିଲା । ସେଠାକୁ ଅବସିତ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ରାଜପୁତ୍ରମାନେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଈର୍ଷ୍ୟାନ୍ୱିତ ହୋଇ ଅଧର୍ମ ଯୁଦ୍ଧ କରି ତାଙ୍କୁ ହରାଇ ବନ୍ଦୀ କଲେ । କିନ୍ତୁ ବିଶାଳା ଅବସିତଙ୍କ ବ୍ୟଗ୍ନ ଅନ୍ୟ ରାଜକୁମାରଙ୍କୁ ବରଣ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରସ୍ତୁ କହିଦେଲେ । ତେଣୁ ସ୍ୱୟମ୍ବର ଅଧାରୁ ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଅବସିତଙ୍କ ପିତା କରନ୍ଧମ ଖବର ପାଇ ସୈନ୍ୟ ନେଇଅସି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ହରାଇ ପୁଅକୁ ବନ୍ଦନମୁକ୍ତ କଲେ । ବିଶାଳା ଅବସିତଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି । ହେଲେ

ଯୁଦ୍ଧରେ ହାରିଥିବାରୁ ସେ ଲଜ୍ଜାରେ ବିବାହ କରିବାକୁ ରାଜା ହେଲେ ନାହିଁ ।

ଏହାପରେ କରକମ୍ପ ପିତାଙ୍କ ସହିତ ଘରକୁ ଫେରିଆସି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତ ଅବଲମ୍ବନ କଲେ । ତେଣେ ବଶାଳା ହତାଶ ହୋଇ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯାଇ ତପସ୍ୟା କଲେ ।

ଅଷଷ୍ଟିକଙ୍କର ମା' ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ସଂଯାସ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ତେଣୁ ଦିନେ ଆସି ସେ ପୁଅକୁ କହିଲେ, “ଦେଖ୍ ପୁଅ, ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବ୍ରତ କରୁଛି । ଉଦ୍ୟାପନ ଦିନ ଯିଏ ଯାହା ମାଗିବ ତୁ ତାକୁ ଦେବୁ ।” ଅଷଷ୍ଟିକ ମାଙ୍କ କଥାକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ବ୍ରତର ଶେଷ ଦିନ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଅଷଷ୍ଟିକଙ୍କ ପିତା ମଧ୍ୟ ଆସି ଦାନ ମାଗିଲେ । ସେ କହିଲେ ତାଙ୍କର ନାତିଟିଏ ଦରକାର । ଅଷଷ୍ଟିକ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲେ ଚାନ୍ଦୁ ଖବର ଯାଏ ଅନ୍ତ କରିବାକୁ । ହେଲେ ବଶାଳାଙ୍କ ପାଦ ତାଙ୍କ ମନ ବାଧୁ ଥାଏ ।

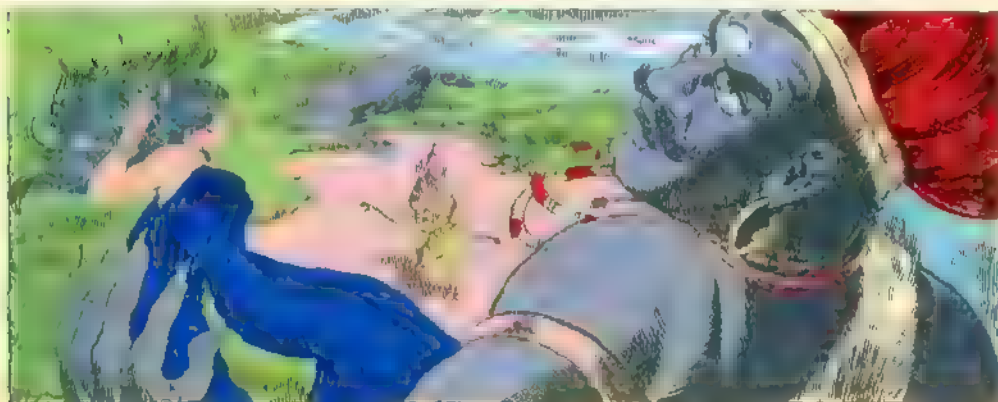
ଏହି ସମୟରେ ଦିନେ ଜଙ୍ଗଲରେ ବୁଲୁ

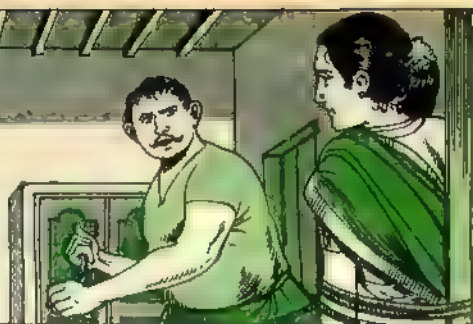
ବୁଲୁ ସେ ଏକ ନାଗର ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଶୁଣିଲେ, “ମୁଁ ଅଷଷ୍ଟିକଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ, ମୋତେ ରକ୍ଷା କର ।” ବାରଂବାର ଏହି ଉଚ୍ଚାରଣ ଶୁଣି ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଶବ୍ଦ ଆୟୁଥିବା ଦିଗରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଦେଖିଲେ ଜଣେ ନାଗ ଅସହାୟ ଭାବରେ ରାକ୍ଷସ କବଳରେ ପଡ଼ିଛି । ସେ ରାକ୍ଷସକୁ ମାରି ସେହି ନାଗକୁ ମୁକ୍ତ କଲେ । ଦେବତାମାନେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଅଷଷ୍ଟିକଙ୍କୁ ବର ମାଗିବାକୁ କହିଲେ । ଅଷଷ୍ଟିକ କହିଲେ, “ମୋ ପିତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ନାତି ଦରକାର । ତେଣୁ ମୋର ପୁଅ ଲଭ ହେଉ ।”

“ତଥାପୁ । ତୁମେ ଏଇ ନାଗ ଗର୍ଭରୁ ପୁଅ ଲଭ କର ।” ଦେବତାମାନେ କହିଲେ ।

“ସ୍ବପ୍ନମୂର୍ତ୍ତି ସଭାରେ ବଶାଳା ମୋତେ ବରଣ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ନାଗ ଦାସ ପୁଅ ହେବା ମୁଁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।” ଅଷଷ୍ଟିକ କହିଲେ ।

“ଏଇ ତ ହେଉଛନ୍ତି ବଶାଳା । ତୁମକୁ ସ୍ବାମୀ ରୂପେ ପକାଇବାକୁ ଏହି ଜଙ୍ଗଲରେ ତପସ୍ୟା କରୁ ଥିଲେ ।” ଦେବତାମାନେ କହିଲେ ।

ଚୋରଧନ

ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁରୁଣ ପାଠ କରୁଥିଲେ । କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେ କହିଲେ, “ଜଣେ ଅନ୍ୟର ସମ୍ପଦ ଚୋରାଇ ନେଇ ପାରେ, କିନ୍ତୁ ତାକୁ ସେ ଉପଭୋଗ କରିପାରେ ନାହିଁ ।”

ଡାକୁ, ହାକୁ ଓ ଗାକୁ ନାମକ ତିନି ଚୋର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ସେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣିପକାଇଲେ । ସେମାନେ ପରସ୍ପର କୁହାକୁହି ହେଲେ, “ଆଜି ରାତିରେ ବ୍ରାହ୍ମଣବାସୁଡ଼ା ଘରୁ ଚୋରି କରିବା । ଦେଖିବା ତା’ ସମ୍ପଦ ଆମେ ଉପଭୋଗ କରି ପାରୁଛୁ ନା ନାହିଁ ! ବୁଢ଼ା ଭାରି ପଣିତପଣିଆ ଦେଖାଉଛି ।”

ଅଧରାତିରେ ତିନି ଚୋର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରେ ପଶିଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିପକାଇ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ଘରେ ଥିବା ସୁନା

ରୂପା ବାସନକୁସନ ସବୁ ଗଣିଲି ବାନ୍ଧି ପକାଇ-ଗଲେ ।

ଗାଁ ବାହାରେ ପହଞ୍ଚି ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସ-ମୁତାବକ ଚୋର ସମ୍ପଦତକ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ପୋତିପକାଇ ଘରେ ଆସି ତାକୁ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ବାନ୍ଧିନେବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲେ । ତା’ପରେ ଗାତ ଖୋଳି ଗଣିଲି ପୋତିଲେ ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦିଗକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

କିନ୍ତୁ ତିନିଜଣଯାକ ବହୁଦିନରୁ ପରସ୍ପରଙ୍କୁ ଈର୍ଷା କରୁଥା’ନ୍ତି । ସେଥର ପ୍ରତ୍ୟେକେ ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କଲେ, “ଏ ଧନତକ ମୁଁ ଏକା ମାରିନେବି ।”

ଡାକୁ କିଛିଦୂର ଯାଇଛି ଦେଖିଲା ଗୋଟାଏ କୂଅ । ସେ କୂଅ ଭିତରକୁ ଗୋଟାଏ ପାହାଚକୁ ଓହ୍ଲାଇଯାଇ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯିବା

ଯାଏ ମାରବରେ ଅପେକ୍ଷା କଲ ।

ହାବୁ କିଛିବାଟ ଯାଇ ଦେଖିଲା, ଗୋଟାଏ ସ୍ଥାନରେ ଇଟା ତଥା ରେଡ୍‌କ୍ଲେୟାର୍ । ସେ ଇଟା-ରାଷ୍ଟ୍ର ପଛପଟେ ଲୁଚିରହିଲା । ତା'ପରେ କିଛି ଇଟା ବି ଚୋରି କରି ସେଠାରୁ ଯାଇ ପୋତା ଗଣ୍ଡିଲ ବାହାର କଲା । ଇଟା ତଥା ଗଣ୍ଡିଲ ଧରି କିଛି ବାଟ ଯାଇ ସେ ଗଣ୍ଡିଲ ଗୋଟିକ କୁଅ ଭିତରକୁ ପକାଇଦେଲା । ଗଣ୍ଡିଲ ଯାଇ ହାବୁ ମୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଚେତା ହରାଇ ପାଣି ଭିତରକୁ ଖସିପଡ଼ିଲା ।

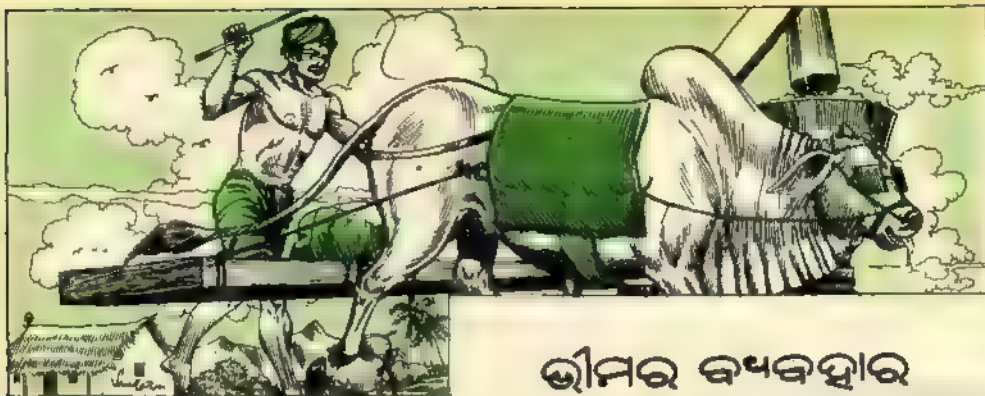
ହାବୁର କେତେଖଣ୍ଡି ଇଟା ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରୟୋ-ଜନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ସେ ତାହା ଚୋରି କରି ନ ଥିଲେ ବି ଚଳିଥା'ନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ବିନାଶ କାଳେ ବିପଦର ବୁଦ୍ଧି । ସେ ଇଟାତଳ ଧରି ଅତି ଶୀଘ୍ର ଗଡ଼ରେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ଇଟାଗୁଡ଼ିକ ଲୋକେ ତା' ଗର୍ବ ଶୁଣିପାରିଲେ, ତେବେ ପ୍ରଥମେ ସେ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ

ଦେଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ବିତିଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ହାବୁ ଇଟା ଗଣ୍ଡିଲ ଧରି ଯିବା ବାଟରେ ଗାବୁ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲା । ଗାବୁ ଭାବିଲା, ସେ ଧନ ଗଣ୍ଡିଲହିଁ ଧରିଛି । “ବିଶ୍ୱାସ ଘାତକ !” ବୋଲି ପାଟି କରି ସେ ହାବୁକୁ ଲାଠିରେ ବାଡ଼େଇ ଦେଲା । ହାବୁ ଚିତ୍କାର କରି ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଚିତ୍କାରରେ ଇଟା ଗୁଡ଼ିକ ଲୋକେ ଦୌଡ଼ ଆସିଲେ । ସେମାନେ ଗାବୁକୁ ଧରିପକାଇଲେ । ଗାବୁହିଁ ଇଟା ଚୋରି କରି ପକାଇଥିଲା ବୋଲି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରି ସେମାନେ ତାକୁ ବନ୍ଦେ ଛେଡ଼ିଲେ ।

ସକାଳେ ଲୋକେ ପାଣି ଆଣିବାକୁ ଆସି ହାବୁକୁ ସେଠାରେ ଦେଖିଲେ । ଭିନ୍ନଭେଦ ପରସ୍ପର ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ କଲେ ଓ ବିଚାରରେ ଦଣ୍ଡ ପାଇଲେ । କୁଅ ଭିତରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣର ସମ୍ପତ୍ତି ବାହାରିଲା ଓ ତାହା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ ଦିଆଗଲା ।

ଭୀମର ବ୍ୟବହାର

ମଙ୍ଗଳ ଦାସ ହାଟରୁ ଦୁଇଟି ବାହୁଣ୍ଡ କଣିଲା ।

ଗୋଟିକର ନାମ ଦେଲା ଗୁମ, ଅନ୍ୟଟିର ଶୁମ ।

ଦୁଇଟିଯାକ ଦେଖିବାକୁ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଓ ହସ୍ତସୁସ୍ଥ ହୋଇଥା'ନ୍ତି ।

ହମେ ଗୁମ ଓ ଶୁମ ବଡ଼ ହେଲେ । ଗୁମ ବଡ଼ ସୁଧାର । କିନ୍ତୁ ଶୁମ ଶୁଷ୍କ ଅବାଧ ହେବାର ଦେଖାଗଲା । ସେ ଗାଡ଼ିରେ ଯୋଗୁ ହେବାକୁ ଅମଙ୍ଗ ହୁଏ, ପଡ଼ିଆକୁ ନେଇଗଲେ ଏଣେ ତେଣେ ଦୌଡ଼ି ପଳାଏ । ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳେ ବାଟରେ ନ ଆସି ଅନ୍ୟ-ମାନଙ୍କ କ୍ଷେତରେ ପଶି ପ୍ରସଲ ଖାଇଦିଏ ।

ବେଶ୍ କିଛିଦିନ ଗଲା । ମଙ୍ଗଳର ସବୁ ଉଦ୍ୟମ ସତ୍ତ୍ୱେ ଶୁମ ବାଟକୁ ଆସିଲା ନାହିଁ । ମଙ୍ଗଳ ତାକୁ କାହିଁକି କଣିଲା, ସେଇଆ

ଭାବ ଅନେକ ସମୟରେ ପସ୍ତେଇ ହେଉଥାଏ ।

ଦିନେ ମଙ୍ଗଳ କ୍ଷେତରେ ବସି ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଛି, ସେତକବେଳେ ସେ ବାଟରେ ସୁରେଶ ଯାଉ-ଥାଏ । ଘଣ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ତେଲ ବାହାର କରିବା ସୁରେଶର କାମ । ସେ ମଙ୍ଗଳକୁ କହିଲା, “ମୋର ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଆ ବଳଦ ଦରକାର । ତୁମେ ସାହାଯ୍ୟ କରି-ପାରିବ ?”

“ନିଶ୍ଚୟ, ନିଶ୍ଚୟ !” ମଙ୍ଗଳ କହିଲା ଓ ଶୁମକୁ ଆଣି ସୁରେଶ କିମ୍ବା ଛୁଡ଼ିଦେଲା ।

ଶୁମକୁ ଗୁମଠାରୁ ଅଲଗା କରା ହେଲା । ସୁରେଶ ତାକୁ ଅଡ଼ାଇ ନେଇଗଲା ବେଳେ ସେ ଟିକିଏ ଅମଙ୍ଗ ହେବା ମାତ୍ରେ ତା' ପିଠିରେ ବସାଏ ପକାଇଲା । ସୁରେଶର ଘଣ୍ଟା ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିଲା ବେଳକୁ ସେ ଦଶବସା ପାଇଥାଏ ।

ଘଣ୍ଟାରେ ଯୋଗୁ ହୋଇ ଶୁମକୁ ଆଖିରେ ପଟି
ଲଗାଇ ଦୁଇଦିନ କାଳ ଚନ୍ଦ୍ରକାରେ ବୁଲିବାକୁ
ପଡ଼ିଲା । ସେଭଳି କଷ୍ଟ ସେ କେବେ ପାଇ ନ
ଥିଲା । ଜଗତ ତାକୁ ଅନ୍ଧକାରମୟ ମନେ
ହେଲା ।

ଦୁଇଦିନ ତାକୁ ଦୁଇ ଯୁଗ ପରି ଲାଗିଥିଲା ।
ମଙ୍ଗଳ ଦୁଇଦିନ ପରେ ଶୁମକୁ ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ି-
ବାଲା କିମ୍ବା ଦେଲା । ଗାଡ଼ିବାଲା ତାକୁ ନିଜ
ଗାଡ଼ିରେ ଯୋଗି ଏଣେତେଣେ ଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ
କଲା । ଶୁମ ଗଡ଼ି ମନ୍ତ୍ରର କଲେ ପିଠିରେ
ଗୁରୁକମାଡ଼ ଦିଏ ।

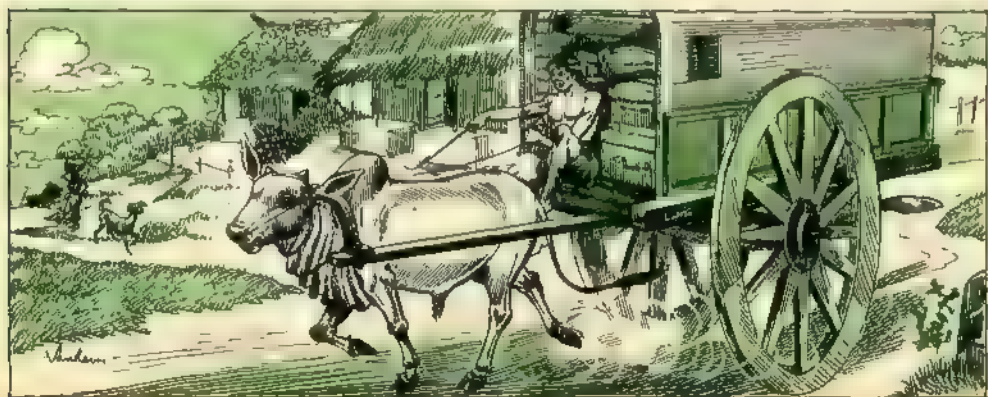
‘ ଶୁମ ମନେ ମନେ ତା’ ଖାଉଦ ମଙ୍ଗଳକୁ
ଝୁରୁହେଉଥାଏ । ମଙ୍ଗଳ ତାକୁ ଶାସନ କରୁ-
ଥାଏ ସତ, କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କ ନିଷ୍ଠୁର ବ୍ୟବହାର
ତୁଳନାରେ ସେ ଶାସନ ଥିଲା ବେଶ୍ ସୁଖପ୍ରଦ ।
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ସେ ରାମକୁ ଦେଖୁଥାଏ । ସେ ମଙ୍ଗଳ
ସହ ତା’ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯାଉଥାଏ । ଭଲରେ

ଫେରୁଥାଏ । ମଙ୍ଗଳ ତାକୁ ଗେଲ କରୁଥାଏ ।

ଶୁମ କପାଳରେ ଆହୁରି ଦୁଃଖ ଥିଲା ।
ମଙ୍ଗଳ ତାକୁ ଗାଡ଼ିବାଲା ପାଖରୁ ଆଣି ଆଉ
ଜଣେ ଲୋକକୁ ଦେଲା । ସେ ଲୋକ କୁଅରୁ ପାଣି
କାଢ଼ିବା କାମରେ ଶୁମକୁ ନିୟୁକ୍ତ କଲା ।
ଗୋଟିଏ କାଠ ଦଣ୍ଡ ସହ ସେ ବନ୍ଧା ହୋଇ-
ଥାଏ । ସେ ଆଗକୁ ଗଲେ ଦଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଉଠେ ।
ସେଥି ସହିତ ସ୍ୱଳ୍ପ ଦଉଡ଼ା ଯାହାଘ୍ୟରେ
କୁଅରୁ ପାଣିପାତ ଉପରକୁ ଉଠିଥାଏ । କିନ୍ତୁ
ସେ ପାତ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଶୁମକୁ
ପଛେଇ ପଛେଇ କେତେ ପାତ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ଏଡ଼େ ବିରକ୍ତିକର କାମ ଦୁନିଆରେ ଅଛି
ବୋଲି ଶୁମ ଜାଣି ନ ଥିଲା ।

ଏହା ପରେ ମଙ୍ଗଳ ତାକୁ ନିଜ ଘରକୁ
ଫେରାଇ ଆଣିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଯାଇ ଶୁମ
ସ୍ୱପ୍ନି ପାଇଲା । ତେଣିକି ସେ ରାମ ଭଳି ସୁଧାର
ଶ୍ରବରେ ଚଳିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପୁଣ୍ୟଗତ ପ୍ରାଣ

ଈଳସୁପୁର ଗ୍ରାମରେ ବିଶ୍ଵନାଥ ନାମରେ ଜଣେ ଭଲ ବୈଦ୍ୟ ଥା'ନ୍ତି । ସେ ନିଜ କାମରେ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିଥିବାରୁ ମନରେ ଟିକିଏ ଅହଂକାର ମଧ୍ୟ ଥାଏ । କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧା ହୋଇ ଥରେ ସେ ବେମାରରେ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ ପୁଅକୁ ସେ ନିଜ ବୃତ୍ତିରୁ କିଛିଟା ଶିଖାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାଇଁ କୌଣସି ଔଷଧ କାମ କଲ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ବୈଦ୍ୟ ଆସିଲେ କାଲେ ତାଙ୍କର ପୁଣ୍ୟାଘରେ କଲଙ୍କ ଲାଗିବ ସେଥିପାଇଁ ସେ ପୁଅକୁ ଔଷଧ ଖାଇ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥା'ନ୍ତି ।

ଥରେ ଶରତ୍ତ ନାମରେ ଜଣେ ବୈଦ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ । ସେ ଭାବିଲେ ବିଶ୍ଵନାଥଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ନେବେ । ଏକଥା ବିଶ୍ଵନାଥ ଜାଣିପାରି ସବୁ ଶକ୍ତି ଠୁଲ କରି ଖଟ ଉପରେ ଉଠି ବସିଲେ ଓ କହିଲେ ପୁଅର ଚିକିତ୍ସାରେ ତାଙ୍କର ଅତ୍ୟୁକ୍ତ ପରିଦର୍ଶନ ହେଉଛି । ଶରତ୍ତ ଏକଥା ଶୁଣି ଭାବିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ଆଉ ସ୍ଥାନ କାହିଁ ? ତେଣୁ ସେ ସେଠାରୁ ବାଲିଗଲେ ।

ପୁଅ ଏ କଥାରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାରୁ, ବିଶ୍ଵନାଥ କହିଲେ, “ପୁଅ, ତୋର ଭଲ ପାଇଁ ମୁଁ ଏତକ ପରିଶ୍ରମ କଲି । ନଚେତ୍ ଶରତ୍ତ ଆସି ଏ ଗାଁରେ ଆସ୍ଥାନ ଜମାଇଲେ, ତୋତେ ଖାଇବାଗଣ୍ଡାକ ଯୋଗାଡ଼ କରିବା ମଧ୍ୟ ମୁସ୍ତିଲ ହୋଇଯା'ନ୍ତା ।” ଏତକ କହି ସେ ଟଳିପଡ଼ିଲେ ।

ପିତା-କୁଣିଆଁ

ଯୋଧାସିଂହଙ୍କର ହିଅର ବାହାଘର ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା । ନିଜ ଗାଁରେ ବାହାଘର ହେଲେ ଗାଁବାଲକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେବାକୁ ହେବ, ସେଇ ଭୟରେ ସେ ଠିକ୍ କଲେ ବାହାଘର ଅନ୍ୟ ଏକ ଗାଁରେ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଗ୍ରାମବାସୀକୁ କହିଲେ ବରର ବାପା ସେଇଠି ବାହାଘର କରିବାକୁ ଜିଦ୍ କରୁଛି ।

ବାହାଘର ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଯୋଧାସିଂହ ପୁଅମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । ଆଉ ବାହାଘରର ପୂର୍ବଦିନ ସେ ପତ୍ନୀ, କନ୍ୟା ଓ ନିହାତି ନିଜର କୁଟୁମ୍ବ କେତେଜଣ ଧରି ବଳଦ ଗାଡ଼ିରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ।

କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ହୋଇଥିଲେ ଫାଆ ପୁଅ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ବାଟ ମଝିରେ

ବଳଦଟିଏ ବେମାର ପଡ଼ିଲା । ତାକୁ କୌଣସି ଏକ ଗୁଡ଼ସ୍ଥ ଘରେ ରଖି ଗୋଟିଏ ନୂଆ ବଳଦ କିଣି ପୁଣି ସେମାନେ ସେଇ ଗାଁ ଘରରେ ଚାଲିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଫାଆ ବେଳକୁ ସେମାନେ ଅଧାରସ୍ଥା ପୁଅ ଟପି ପାରି ନ ଥିଲେ ।

ଡେଇ ହେବାରୁ ସେ ଭାବିଲେ ଯେ ଘରଟା ଭଡ଼ା ନିଆଁ ହୋଇଛି ଆଉ ଖାଇବାପସ ତିଆରି ହୋଇଛି । ସବୁ ସିନା ବେକାର ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ।

ତା'ପରେ ଖୁବ୍ ବର୍ଷା ହେବାରୁ ଗୁଡ଼ା ମଧ୍ୟ ପାଣି କାଦୁଅରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । ଗୁଡ଼ା କଡ଼ରେ ଥିବା ଶୁଣାନରୁ ବଲୁଆ ଓ ପେରୁମାନଙ୍କର ଚିକଟାଳ ରବ ଶୁଣାଯାଉଥିଲା । ଅନ୍ଧକାରରେ ଗୋଟାଏ କାଦୁଆ ଖାଲ ଭିତରେ ଗାଡ଼ି ପଡ଼ିଗଲା । ଲୋକମାନେ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ି ଗାଡ଼ିକୁ ଖାଲରୁ ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

ଇତି ମଧ୍ୟରେ ହଠାତ୍ ଯୋଧାସିଂହ କୌଣସି
କୋଳାହଳ ଶୁଣିପାରିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଲାଗିଲା
ଗାଡ଼ିର ଚାକ ଉପରେ କେହି ହଠାତ୍ ଡେଇଁ-
ପଡ଼ିଛି । ଯୋଧାସିଂହ ଗାଡ଼ି ଉପରକୁ ଚାହିଁ-
ଦେଇ ପ୍ରଥମେ ଡରଗଲେ । କେତେଜଣ ପିଣ୍ଡାତ
ସେଠାରେ ନାଚକୁଦ କରୁଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କୁ
ପଚାରିଲେ, “ତୁମେସବୁ କିଏ ?”

“ଆମେସବୁ ପିଣ୍ଡାତ । କିନ୍ତୁ ତୁମେସବୁ ଏ
ଶୁଣାନକୁ କାହିଁକି ଆସିଥିଲ ?” ଜଣେ ପିଣ୍ଡାତ
କହିଲା ।

ଯୋଧାସିଂହ ମନରେ ସାହସ ବାନ୍ଧି କହିଲେ,
“ଶୁଣାନକୁ ଆସିବା ଆମର ବା କି ଦରକାର !
କାଲି ତ ମୋ ଝିଅର ବାହାଘର ।”

“ଏ, ବାହାଘର ? ତାହେଲେ ତ ଲଜ୍ଜ
ଜଳିଯି ବହୁତ ମିଳବ ।” ଏକଥା କହି ପିଣ୍ଡାତ-
ମାନେ ଖୁସୀରେ ନାଚବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

“ବାହାଘର ହେବ ସତ; ହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ
ଗାଡ଼ି ତ କାଦୁଅରେ ଲାଗିଛି । ଆମେ ଯିବୁ
କିମିତି ?” ଯୋଧାସିଂହ କହିଲେ ।

“ଶୁଣ, ଆମମାନଙ୍କୁ ବାହାଘରକୁ ନେଇ-
ଯିବ ତ ଆମେ ନିମିଷକେ ଗାଡ଼ିକୁ ଉପରକୁ
ଉଠାଇ ଆଣିବୁ । ପିଣ୍ଡାତମାନେ କହିଲେ ।

“ଗାଡ଼ି ଉଠାଇଦିଅ । ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ବାହା-
ଘରକୁ ନେଇଯିବ ।” ଯୋଧାସିଂହ କହିଲେ ।

ତା’ପରେ ପିଣ୍ଡାତମାନେ ଗାଡ଼ିକୁ କାଦୁଅରୁ
ଟାଣି ଉଠାଇଦେଲେ । ଗାଡ଼ି ପୂର୍ବ ଭୁଲନାରେ

ଆହୁରି ଜୋର୍ରେ ଭଲ ଶବ୍ଦରେ ବୁଲିଲା ।

“ତୁମେ କିପରି ଲୋକ ବନ୍ଧୁବାଇବକୁ ନ ନେଇ ଶେଷରେ ପିଣ୍ଡାତମାନଙ୍କୁ ବାହାଘରକୁ ନେଇଯାଉଛ ?” ଯୋଧାସିଂହଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ।

“ତୁମ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋବର ଅଛି । ଆମେ ସେ ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିବା ଆଗରୁ ସକାଳ ହୋଇ-ଯିବ ଆଉ ପିଣ୍ଡାତମାନେ ନିଜ ଗ୍ରାସ୍ତା ପଡ଼ିବେ ।” ଯୋଧାସିଂହ କହିଲେ ।

“ଗାଡ଼ି ଯେତେ ଜୋର୍ରେ ବୁଲୁଛୁ ମନେହୁଏ ସକାଳ ହେବା ଆଗରୁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଯିବା । ତାହେଲେ କ’ଣ ହେବ ? ମୁଁ କିଛି କରି-ପାରିବିନି । ତୁମେ ସେମାନଙ୍କର ଦେଖାଶୁଣା କରିବ ।” ଯୋଧାସିଂହଙ୍କ ପତ୍ନୀ କହିଲେ ।

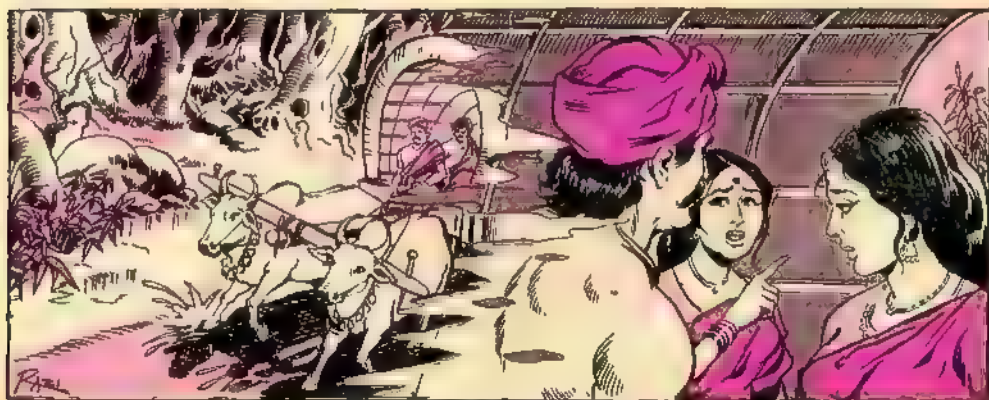
“ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ନ ଥାଏ । ଆମେ ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚୁ ପହଞ୍ଚୁ ମୁଁ କହିବି ଭଲ ସମସ୍ତେ ଉଦ୍‌ବଳାଳୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରକୁ; ସେଇଠି ବାହା-

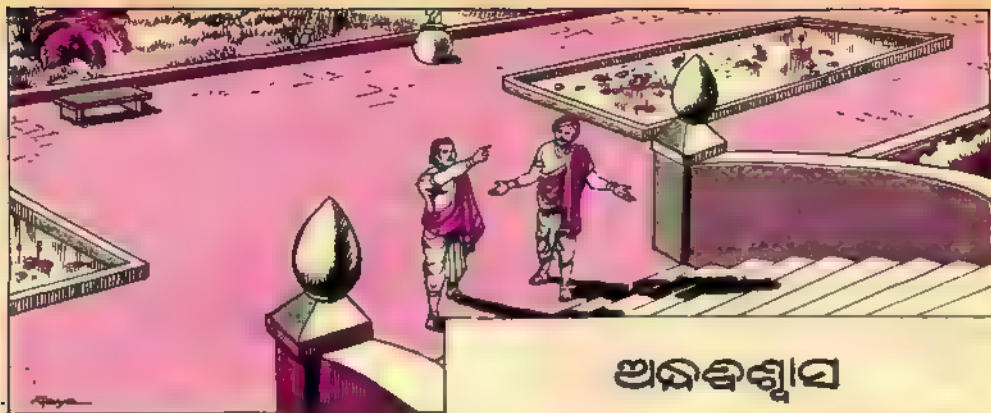
ଘର ହେବ । ବାସ୍, ଦେଖିବ ସେମାନେ ସବୁ ତମ୍ପଟ ଦେବେ ।” ଏକଥା କହି ଯୋଧାସିଂହ ହସିଉଠିଲେ ।

ନିଜ ସ୍ବାମୀ କଥାଓର ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଖୁସୀ ହେଇ-ଗଲେ ଓ କହିଲେ, “ଜୋର୍ରେ କୁହନା, ସେମାନେ ଶୁଣିବେ ।”

ତା’ପରେ ସମସ୍ତେ ଶୋଇଗଲେ । ଗାଡ଼ିର ଧକ୍କାରେ ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଉଠନ୍ତି ସେତେବେଳକୁ ସକାଳ ହୋଇଗଲାଣି । ଯୋଧା-ସିଂହ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଖିଲେ ଗଡ଼ିରେ ଯେଉଁଠି ଗାଡ଼ି କାଦୁଅରେ ଲାଗି ରହିଥିଲା ସେଇଠାରେହିଁ ସେମିତି ରହିଛି ।

“ଆରେ ତୁମେ ମତେ ଖାଲରେ ଗାଳଦେଲ । ମୋ କଥା ଶୁଣିପାରି ପିଣ୍ଡାତମାନେ ସାରାଗଡ଼ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇ ଗାଡ଼ିକୁ ଫେରାଇ ଆଣି ପୁଣି ଖାଲରେ ପକାଇ ତମ୍ପଟ ଦେଇଛନ୍ତି ।” ଯୋଧାସିଂହ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କହିଲେ ।

ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ

ଭେଦପୁରରେ ଧନଗୁପ୍ତ ନାମରେ ଆ'ନ୍ତ ଜଣେ

ବଣିକ । ସେ ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ଥିବା ବ୍ରାହ୍ମପୁଞ୍ଜ-
ମାନଙ୍କରେ ବାଣିଜ୍ୟ କରି ଖୁବ୍ ଧନା ହୋଇ-
ଗଲେ ଓ ସେଇଠାରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର କନ୍ୟା
ବିବାହ କଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ସେ କନ୍ୟା
ଓ ବହୁତ ଧନ ଧରି ସୁଦେଶକୁ ଯେଉଁଆସିଲେ ।
ସିନେ ସେ ତାଙ୍କର ପିଲାଦିନର ଖେଳସାଥୀ
ରାମଗୁପ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ।

ରାମଗୁପ୍ତ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟରେ ବହୁତ ଧନ
ଅର୍ଜି ଲକ୍ଷପତି ହୋଇଥା'ନ୍ତି । ଦୁହେଁ ଦୁହେଁଙ୍କୁ
ଦେଖି ଖୁସୀ ହେଲେ ଓ ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ
ନିଜ ନିଜର ଅନୁଭୂତି ସବୁ କହିବସିଲେ ।

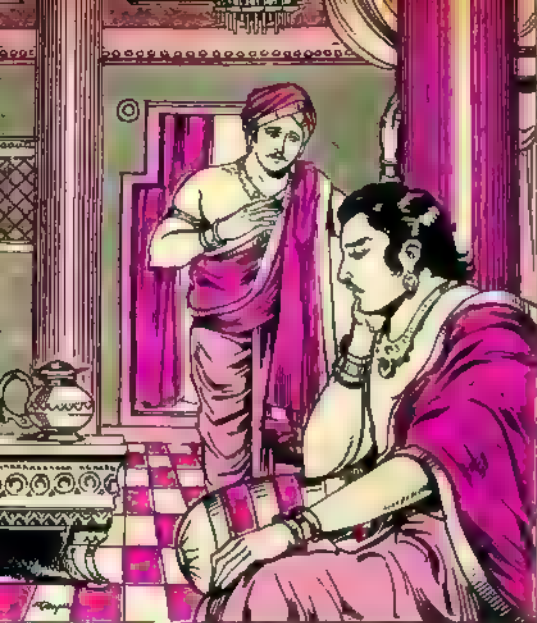
ରାମଗୁପ୍ତଙ୍କ ଘରର ନାମ ଥିଲା, “ସୁଦର୍ଶନ
ନିଳୟ” । ନାମଟିକୁ ଦେଖି ଧନଗୁପ୍ତ ପଚାରିଲେ,
“ଆଜ୍ଞା ଏଇ ‘ସୁଦର୍ଶନ’ ନାମଟି କାହାର ?”

“ସୁଦର୍ଶନ ମୋର ସାନ ପୁଅ । ସେ ଜନ୍ମ
ହେବା ପରେ ମୋ ଭାଗ୍ୟ ଖୋଲଗଲା । ସମୟ
ଏପରି ଭଲ ଥିଲା ମାଟି ଛୁଇଁଲେ ମଧ୍ୟ ସୁନା
ହୋଇଯାଉଥିଲା ।” ରାମଗୁପ୍ତ କହିଲେ ।

ବହୁତ ସମୟ ଧରି ଗପସପ ଚାଲିଲା; ହେଲେ
ରାମଗୁପ୍ତ ବଡ଼ ପୁଅର ନାମ ଧରି ନ ଥା'ନ୍ତି,
କେବଳ ସାନପୁଅର ପ୍ରଶଂସା କରୁଥା'ନ୍ତି ।
କିଛିସମୟ ପରେ ଧନଗୁପ୍ତ ପଚାରିଲେ, “ତୁମର
କେତୋଟି ପୁଅ ?”

“ଦୁଇଟି; ବଡ଼ ପୁଅ ସୁମନ୍ତ ଦଶବର୍ଷର ଓ
ସାନପୁଅ ଛ'ବର୍ଷର ।” ରାମଗୁପ୍ତ ଉତ୍ତର
ଦେଲେ ।

ଧନଗୁପ୍ତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଭାବିଲେ ଯେ
ରାମଗୁପ୍ତ ପରି ଲୋକର ନିଜ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ
ନାହିଁ । ଏହିପରି ଅନ୍ଧଭାବରେ ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ

ବିଶ୍ୱାସ କରି ଚାଲିଛି । ସେ ଆହୁରି ଶୁଣିଲେ ସେ ଗ୍ରେଟ ପୁଅର ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଏତେ ଜୋର ଦେଲେ ଯିଲାବେଳେ ସେ ଖସିପଡ଼ି ଡୋରାଯିବ; ତା' ଛଡ଼ା ଏହାର ଖସିପ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ ବଡ଼ପୁଅ ଉପରେ । ସେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଉପରୁ ଆତ୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇବ ।

ଏସବୁ କଥା ଶୁଣି ଧନଗୁପ୍ତ କହିଲେ, “ଶୁଣ ରାମଗୁପ୍ତ, ମୁଁ ବିଦେଶୀ ମହିଳାଟିଏ ବିବାହ କରିଛି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁ ଆ ପିଲା କିଛି ନାହିଁ । ସେ ଭାରି ଏକାକୀ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ତୁମେ ବରଂ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ତୁମ ବଡ଼ପୁଅକୁ ଆମ ଘରେ ରହିବାକୁ ଦିଅ ।”

ଯେତେବେଳେ ଧନଗୁପ୍ତ ଧନରେ ବଡ଼ ଥିଲେ, ତେଣୁ ରାମଗୁପ୍ତ ଖୁସୀରେ ବଡ଼ପୁଅକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । କିଛିଦିନ ଚାଲିଗଲା । ଦିନେ ରାମଗୁପ୍ତ ଧନଗୁପ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ, ଧନଗୁପ୍ତ ଖୁବ୍ ଉଦାସ ଦେଖାଯାଉ ଥିଲେ । ରାମଗୁପ୍ତ ଏହାର କାରଣ ପଚାରିଲେ ।

ଧନଗୁପ୍ତ କହିଲେ, “ଦେଖ ବନ୍ଧୁ, ମୁଁ ଉଦାସ ନ ରହିବି ବା କିପରି ? ମୁଁ ସମୁଦ୍ରରେ ବାଣିଜ୍ୟ କଲ ଦିନଠାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୋଇନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ଖବର ମିଳିଛି ଯେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜିନିଷ ନେଇ ମୋର ଗୋଟିଏ ଜାହାଜ ବୁଡ଼ିଯାଇଛି । ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ କାରଣ ଜାଣିନି; ତେବେ ଏକଥା ସତ ଯେ ତୁମ ପୁଅ ମୋ ଘରେ ପାଦ ଦେବା ଦିନରୁହିଁ ମୋର ସବୁଆଡ଼େ ଏପରି ଲୋକସାନ ହେଉଛି ।”

ଏକଥା ଶୁଣି ରାମଗୁପ୍ତଙ୍କ ମନ ଟିକିଏ କଷ୍ଟ ହେଲା; ତଥାପି ସେ କରୁଙ୍କ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କଲେ ।

ଆହୁରି କିଛିଦିନ ପରେ ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଧନଗୁପ୍ତ ଖୁବ୍ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ଆସି ରାମଗୁପ୍ତଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ରାମଗୁପ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତାର କାରଣ ପଚାରିଲେ ।

ଧନଗୁପ୍ତ କହିଲେ, “ଏଥର ଧନ ହାନି

ଅପେକ୍ଷା ଆହୁର କିଛି ଖବର ଦେଇଛି । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଏପରି ଏକ ବେଗ ଧରିଛୁ ଯାହାକୁ ବୈଦ୍ୟମାନେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଦେଖ ରାମଗୁପ୍ତ, ତୁମର ବଡ଼ପୁଅ ଯୋଗୁ ତୁମର ଏପରି କିଛି କେବେ ହୋଇଥିଲା ? କାରଣ ସେ ମୋ ଘରକୁ ଆସିବା ପରଠାରୁ ଏକ ପରେ ଏକ ଉପଦ ଆସି ପହଞ୍ଚୁଛି ।”

ଧନଗୁପ୍ତଙ୍କର ଏ ସମସ୍ତ କଥା ଶୁଣି ରାମଗୁପ୍ତ ହୋଧରେ ଫାଟିପଡ଼ି କହିଲେ, “ମୋ ପୁଅ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଉପଦ ମୋ ଘରକୁ ଆଣି-ନାହିଁ । ତୁମେହିଁ ନିଜେ ତାକୁ ତୁମ ଘରକୁ ନେଇଯିବା କଥା ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମର ଯାହା କ୍ଷତି ହେଲା ବା ଉପଦ ପଡ଼ିଲା,

ତା’ର କାରଣ ନିଜେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ନ କରି ମୋ ପୁଅ ଉପରେ ପକାଇବାଟା ତୁମର ସ୍ୱପ୍ନ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ । ତୁମେ ତାକୁ ଶୀଘ୍ର ମୋ ଘରକୁ ପଠାଇଦିଅ ।” ରାମଗୁପ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏକଥା ଶୁଣି ଧନଗୁପ୍ତ ଖୁସୀ ହୋଇଯାଇ କହିଲେ, “ହଁ, ଠିକ୍ କଥା । ମୁଁ ବି ସେଇକଥା ଗ୍ରହଣ କଲି । ତୁମେ ତୁମ ପୁଅକୁ ଘରକୁ ଫେରାଇଆଣ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ସହିତ ଆସ; ଆଉ ଡେରି କାହିଁକି ?”

ରାମଗୁପ୍ତ ଧନଗୁପ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଘର ଧନ ରହରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଚିନ୍ତାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ ରହିଛନ୍ତି । ଧନଗୁପ୍ତର ସ୍ତ୍ରୀ ଅତି ମୁଲ୍ଲବାନ୍

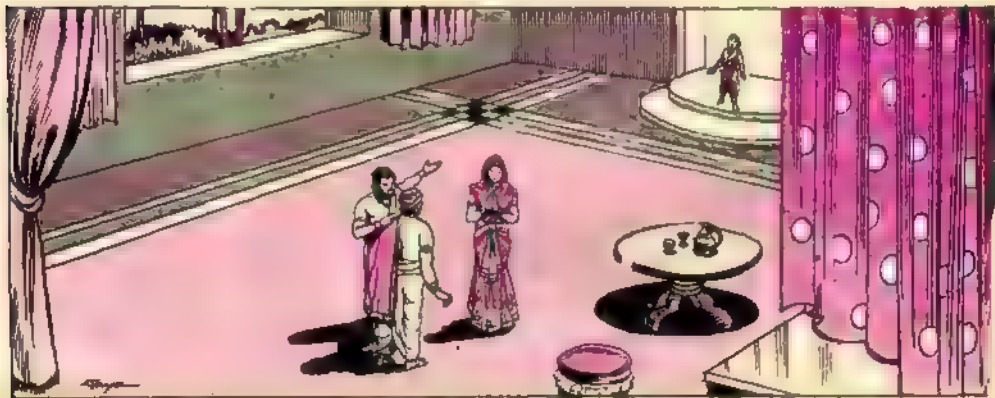
ଅଳଙ୍କାର ଓ ଶାଢ଼ି ପିନ୍ଧି ସାକ୍ଷାତ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପରି ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ସେ ହସି ହସି ରାମଗୁପ୍ତଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡଳ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

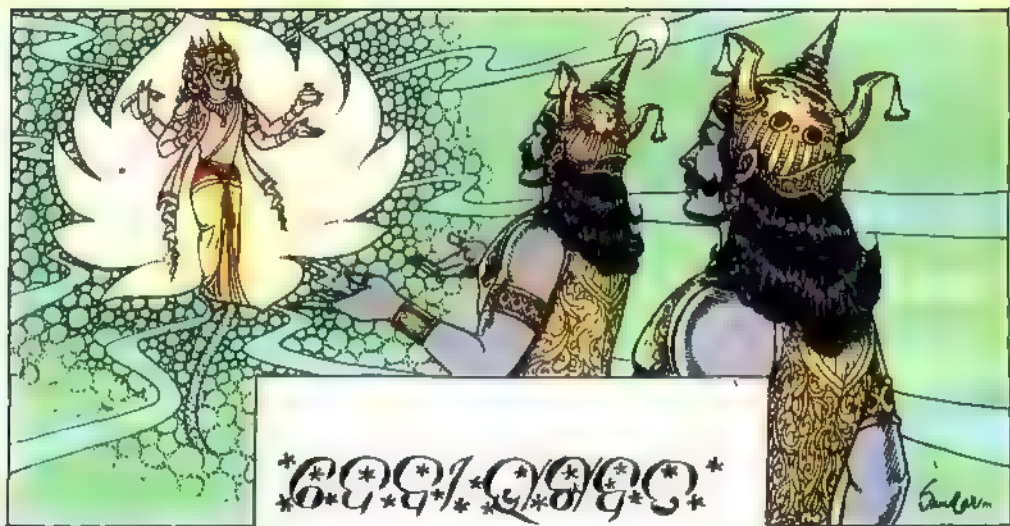
ଅଧିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ହେଉଛି ଯେ ରାମ-ଗୁପ୍ତଙ୍କ ବଡ଼ପୁଅ ଆନନ୍ଦରେ ଡେଇଁଛି ଖେଳୁଛି । ମନେ ହେଉଛି ଘରଟା ଯେପରି ତା'ର । ହେଲେ ନିଜ ବାପାକୁ ଦେଖି ଡରିଯାଇ ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଯାଇ ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସିଲା । ଏସବୁ ଦେଖି ରାମଗୁପ୍ତ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଧନଗୁପ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ । ସେ ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେ ଧନ-ଗୁପ୍ତଙ୍କୁ କ'ଣ କୁହାଯିବ ।

ଧନଗୁପ୍ତ କହିଲେ, “ରାମଗୁପ୍ତ, ତୁମେ ବୋଧେ କିଛି ବୁଝିପାରୁନାହିଁ । ବରଂ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର ଓ ମନେରଖ ଯେ ମୋର ବାଣିଜ୍ୟରେ କୌଣସି କ୍ଷୟକ୍ଷତି ହୋଇଥିଲେ ମୁଁ ଏପରି ମୁର୍ଖ ନୁହେଁ ଯେ ତା'ର କାରଣ ତୁମ ପୁଅ ବୋଲି ଭାବିଥାନ୍ତି । ତୁମେ ତୁମର ସାନପୁଅ ବିଷୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହିବୁଲୁଛ କି ସେ ତୁମ ଭାଗ୍ୟର ଦେବତା । ଏକଥା ଶୁଣି ତୁମ

ବଡ଼ପୁଅର ମନ କ'ଣ ହେବ ସେକଥା କେବେ ଭାବିବ ? ତା' ଛଡ଼ା ସେପରି କହିବା ଦ୍ଵାରା ସାନପୁଅ ମନରେ ଯେଉଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗର୍ବ ଜନ୍ମିବ, ସେ ବିଷୟରେ କିଛି କେବେ ଭାବିବ ? ଏସବୁ କାରଣରୁ ମୁଁ ତୁମ ଭିତରେ ଜ୍ଞାନୋଦୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତୁମକୁ ଦୁଇଥର ମିଛ କହିଛି । ତୁମେ ଖରାପ ଭାବିବ ନାହିଁ । ମନେକର କାଲି ତୁମର କିଛି ଧନ କ୍ଷତି ହୋଇଯିବ ତାହେଲେ ତୁମ ସାନପୁଅ ଯୋଗୁ ହେବ ? ସେ କ'ଣ ଭାବିବ ? ତୁମେ ଯେ ମୋ ଭିତରେ ଅନ୍ଧ-ବିଶ୍ଵାସକୁ ବୁଝିପାରିଲ, ସେଇତ ବଡ଼ କଥା; ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହୋଇଛି । ଏବେ ତୁମ ପୁଅକୁ ତୁମେ ନେଇଯାଇପାର ।”

ଏସବୁ ଶୁଣି ରାମଗୁପ୍ତ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି କହିଲେ, “ଏବେ ମୁଁ ସବୁକଥା ଭଲ ବୁଝିଗଲି । ନିଜକୁ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ କିଛି ସମୟ ଲାଗିପାରେ । ଆଜି କିଛି ଦିନ ସେ ତୁମ ଘରେ ରହୁ । ମନେହୁଏ ସେ ତୁମ ଘରକୁ ଅଧିକ ଖୁସୀରେ ଆସୁ ।”

ନିଶ୍ଚୟକୁ ବଧ କରି ଦେଖି ଅନୁହିତା ହୋଇଗଲେ । ରାକ୍ଷସପୁରୁଷର ସିଂହାସନ ଦେବଗଣଙ୍କ କରତଳଗତ ହେଲା । ସେମାନେ ତାହାରେ ଶୟନ ନାମକ ସୂର୍ଯ୍ୟବିଶର ଯୁବକଙ୍କୁ ଅଭିଷିକ୍ତ କରି ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟକୁ ପ୍ରଜ୍ଞାବର୍ତ୍ତନ କଲେ । ଶୟନ ଆଦର୍ଶରାଜା ରୂପେ ଶାସନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

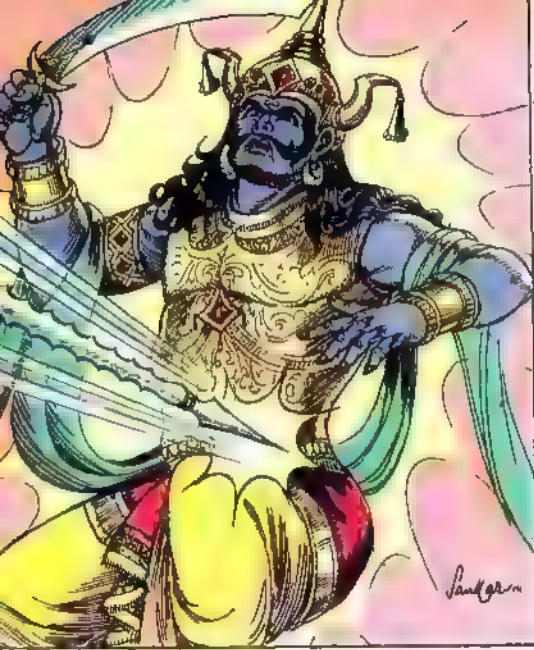
କିଛିଦିନ ସମାଗରାଧ୍ୟାୟରେ ଶାନ୍ତି ବିରାଜମାନ କଲା । କିନ୍ତୁ ଶୁକ୍ର ଓ ନିଶ୍ଚୟ ନାମକ ଦୁଇ ଦାନବ-ଭାଇ ରସାତଳରେ ଅନୁଜଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜ୍ୟାଗ କରି କଠୋର ତପସ୍ୟା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ତପସ୍ୟାରେ ବ୍ରହ୍ମା ଆସି ପ୍ରଜ୍ଞାପ୍ତ ହୋଇ ବର ଯାଚିଲେ ।

“ଭଗବାନ୍ ! ଆମକୁ ଅମର କରି ଦିଅନ୍ତୁ !” ଦୁଇ ଦାନବ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ।

“ସେ ବରଦାନ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବର ମାଗ ।” ବ୍ରହ୍ମା କହିଲେ ।

“ତେବେ ଏପରି ବର ଦିଅ, ଯାହା ବଳରେ ଆମକୁ କୌଣସି ପୁରୁଷ ମାରି ପାରିବ ନାହିଁ ।” ସେମାନେ କହିଲେ । ବ୍ରହ୍ମା “ତଥାସ୍ତୁ” କହି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ।

ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ଦୁଇ ଦାନବଭାଇ ଭୁବ ମହାମୁନିଙ୍କୁ ପୁରୋହିତ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କଲେ । ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶୁକ୍ରର ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହୋଇଗଲା । ଶୁକ୍ର ଅନୁଜ ନିଶ୍ଚୟକୁ ନିଜର ମନ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କଲା । ତଣ୍ଡ ଏବଂ

ଥରେ ନିଶ୍ଚୁମ୍ବର ଇଚ୍ଛା ହେଲା, ସେ ଇନ୍ଦ୍ର ସହ ଲଢ଼ିବ । ସେ ଦୌଡ଼ ଯାଇ ଅମରବଣୀ ଆଡ଼ମଣି କଲା । ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବଗଣଙ୍କୁ ଡକାଇ ତା'ର ପ୍ରତିରୋଧ କଲେ । ନିଶ୍ଚୁମ୍ବ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବଜ୍ର ପ୍ରହାରରେ ଚେତନାଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । ଶୁମ୍ଭ ଏ ସମ୍ବାଦ ପାଇ ଅଶୌହର୍ଣ୍ଣୀ ରାକ୍ଷସ ବାହ୍ୟମା ଧରି ପ୍ରଗଣ୍ଡ ଆଡ଼ମଣିରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ପରାଭୂତ କରି ଦେବପୁଣ୍ୟ ଅଧିକାର କରିନେଲା । ଅସ୍ତ୍ରାବଗମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଅଧୀନ କରି ତିନିଲୋକ ଉପରେ ସେ ଶାସନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ନନ୍ଦନବନରେ ଅପ୍ସରାମାନଙ୍କ ନୃତ୍ୟଗୀତ ଉପ-ସ୍ମୋଗ କରି ସେ ସମୟ ଅତିବାହିତ କଲା ।

ମୁଣ୍ଡ ନାମକ ଦୁଇ ମହା ଦାନବ-ସାର ହେଲେ ତା'ର ସେନାପତି । ପାତାଳ ପୁଣ୍ୟର ଦୁଇ ରାକ୍ଷସ ସାର ଧୂମ୍ରଲେଚନ ଓ ରକ୍ରାସଜ ସେ-ମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରାଣ୍ୟ ଅନୁଗତଙ୍କୁ ଧରି ଆସି ଶୁମ୍ଭର ଦରବାରରେ ଅମାତ୍ୟ ରୂପେ ରହିଲେ । ରକ୍ରାସଜର ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ ହେଲା, ଯୁଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷର ଆଡ଼ମଣି ଯୋଗୁଁ ଯଦି ତା' ଦେହରୁ ବନ୍ଦୁଏ ରକ୍ର ତଳେ ପଡ଼ିବ, ତେବେ ସେହିରୁ ତାହାର ଭଲ ଗୁଡ଼ାଏ ରାକ୍ଷସ ଉତ୍ତୁତ ହେବେ ।

ଦିଗବିଦିଗରୁ କେତେ ରାକ୍ଷସ ଆସି ଶୁମ୍ଭର ଆନୁଗତ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ।

ପୁରୁଣା ଦିଗପାଳମାନଙ୍କୁ ତଡ଼ି ସେ କ୍ଷମେ ନିଜର ଅନୁଗତ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଦିଗପାଳଗଣ ତଥା ଅନ୍ୟ ଦେବଗଣ ବଣ ଜଙ୍ଗଲରେ ଉଦ୍‌ବାୟୁ ରୂପେ ଗୁଲି ଅନେକ କଷଣ ସହଲେ । ଏହିପରି ଭାବରେ ହଜାରେ ବର୍ଷ ଚାଲିଗଲା । ଦେବଗଣ ସେମାନଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ଅବସାନ କିପରି ହେବ, ସେକଥା ଠଉରାଇ ପାରୁ ନ ଥା'ନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ଇନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଆଉ କେତେଜଣ ଦେବତା ଯାଇ ଦେବଗୁରୁ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କୁ ଭେଟି କହିଲେ, “ମହାତ୍ମା ! ଏଥର ଆମକୁ ଏ ଅପମାନକନକ

ପରିସ୍ଥିତିରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାର କୌଣସି ଉପାୟ ବାହାର କରନ୍ତୁ । ମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ର, ଯାଗ ହୋମ, ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ହେଉ ନା କାହିଁକି, ଆମ ଶ୍ରାବ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ପଥା ସ୍ଥିର କରନ୍ତୁ ।”

ଦେବଗୁରୁ କହିଲେ, “ହେ ଇନ୍ଦ୍ର, ମନ୍ତ୍ର ତନ୍ତ୍ର ଚିଆ ହୋମ ଯାଗ ତ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ କୁଣ୍ଠ କରିବା ନିମନ୍ତେ ହୋଇଥାଏ । ସେସବୁ ପୁଣି ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ବିପଦବେଳେ କି କାମ ଦେବ ? ମୁଁ ବହୁତ ଭାବିଛି । ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ହେଲା ଜଗଜ୍ଜନନୀଙ୍କ ଶରଣ ପଶିବା । ସେ ମହିଷାସୁରକୁ ବଧ କରିଥିଲେ । ସେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଏ ଦୁଇ ଦୁଇନ୍ଦ୍ର ଦାନବକୁ ବି ନିପାତ କରି ପାରିବେ ।”

ଦେବଗୁରୁ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଦେଖା ଶ୍ରୋଷ ଶିଖାଇଦେଲେ । ହିମାଳୟ ଯାଇ ଦେବଗଣ ସେହି ଶ୍ରୋଷ ଯୋଗେ ଦେବଙ୍କୁ ଆବାହନ କରିବାରେ ନିମଗ୍ନ ରହିଲେ ।

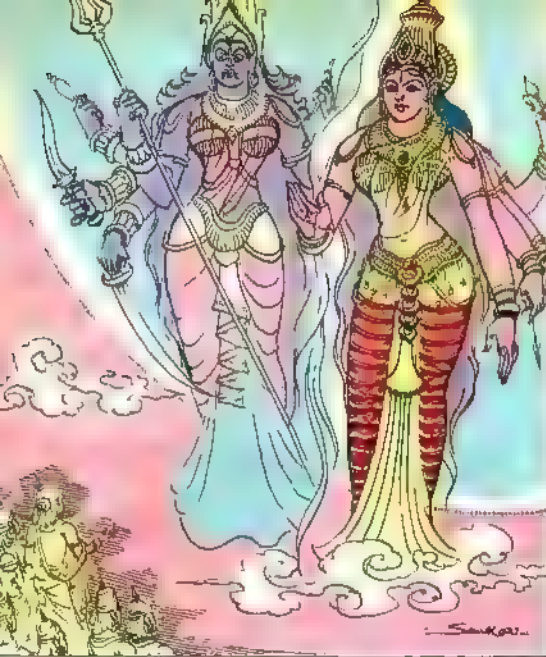
ସଥାସମୟରେ ଦେଖା ସେମାନଙ୍କ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଆକର୍ଷିତା ହୋଇ ବିବ୍ୟ ରୂପରେ ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଆବିର୍ଭୂତା ହେଲେ ଓ ପଚାରିଲେ, “ତୁମର କ’ଣ ପ୍ରୟୋଜନ ?”

ଯୋଡ଼ିହସ୍ତରେ ଦେବଗଣ ଏହି ନିବେଦନ କଲେ, “ମା ! ଆମକୁ ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର କର ।

ହଜାରବର୍ଷ କାଳ ଆନେମାନେ ଶୁନ୍ଦ ଓ ନିଶୁନ୍ଦ ନାମକ ଦାନବଭ୍ରାତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ବହୁ ଧରଣର ହିନସ୍ତା ଭୋଗିଲୁଣି । ଆମର ଏତିକି ଉପଲବ୍ଧି ହୋଇଛି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମ ସହାୟତା ବିନା ଆମର ଗଙ୍ଗାନ୍ତର ନାହିଁ । ଶୁନ୍ଦ ନିଶୁନ୍ଦର ଗୁଣସବାହିନୀ ଏଡ଼େ ବଳଶାଳୀ ଯେ ଆମର ସମବେତ ଦେବଶକ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ବିରୋଧ କୌଣସି ଷତ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଆପଣ ଯେପରି ଦିନେ ମହିଷାସୁରକୁ ସହାର କରିଥିଲେ, ସେହିପରି ଏମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିପାତ କରନ୍ତୁ ।”

ଦେବତାମାନଙ୍କ କାତରପୂର୍ଣ୍ଣ ନିବେଦନରେ

ବିଚଳିତା ହୋଇ ଦେବୀ କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା, ତୁମ୍ଭେମାନେ ବିଚଳିତ ହୁଅ ନାହିଁ । ମୁଁ ସେ ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତିବର୍ଣ୍ଣାଙ୍କୁ ନିଧନ କରି ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ତୁମ ହୃଦୟରେ ସୁନବାର ଅଧିଷ୍ଠିତ କରିବି ।”

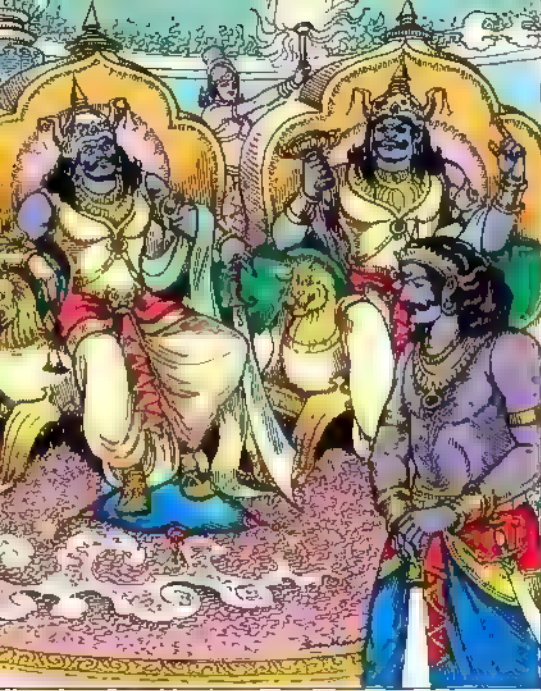
ଏହା ପରେ ଦେବୀ ନିଜ ଭିତରୁ ଏକ ନୂତନ ସତ୍ତ୍ୱ ବାହାର କରିଆଣିଲେ । ସେ ସତ୍ତ୍ୱ ଥିଲା ଶୁଦ୍ଧଶାକ୍ତି । କୌଣିଶ ନାମରେ ତାହା ନାମିତ ହେଲା । ସେହି ଶକ୍ତିକୁ ନିଜ କନ୍ଧରେ ରଖି ଦେବୀ ସିଂହାରୂପା ହୋଇ ଶକ୍ତିସମାନଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ।

ଶକ୍ତିସ-ଅଧିକୃତ ନଅର ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ଉଦ୍ୟାନରେ ଥାଇ ଦେବୀ ଗୋଟିଏ ସଙ୍ଗୀତ ଗାନ କଲେ । ସେ ସଙ୍ଗୀତର ମୁର୍ଚ୍ଛନାରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ମୋହିତ

ହେଲା । ମୃଗ ଓ ପକ୍ଷୀକୁଳ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଦେବୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ତାହା ଶ୍ରବଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶକ୍ତିସ ଚଣ୍ଡ ଓ ମୁଣ୍ଡ ସେତେବେଳେ ଉଦ୍ୟାନରେ ବିହାର କରିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ । ସେମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣି ସେମାନେ ଦେବୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ତାଙ୍କୁ ତଥା ତାଙ୍କ କନ୍ଧରେ ଥିବା କୌଣିଶଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଦୁହଁଙ୍କ ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶାତ୍ ସେମାନେ ଶୁନ୍ଧକୁ ଭେଟି କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ସିଂହ ଉପରେ ବସି ଜଣେ ଅପରୂପା ସ୍ତ୍ରୀ ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଉଦ୍ୟାନରେ ଗାନରତା । ତାଙ୍କ ରୂପର ତୁଳନା ଯେପରି ସିଲେକରେ ମିଳିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ସେହିପରି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗୀତର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟର ବି ତୁଳନା ନାହିଁ । ପଶୁପକ୍ଷୀ ଯୁଗ ହୋଇ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ସେ ନାରୀ ସହ ଆଉ ଜଣେ ନାରୀ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଅବଶ୍ୟ ତା’ କଥା କହିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ତେବେ ସେ ଗାନରତା ରୂପବତୀ ନାରୀ ଯେ ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ସିଂହର ଜୟୀ ସମ୍ରାଟ୍ଟଙ୍କ ମହିଷୀ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆପଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଅନ୍ତୁ ଓ ପ୍ରାସାଦକୁ ପାଛୋଟି ଆଣନ୍ତୁ ।”

ଶୁନ୍ଧ ଉତ୍ତାପରେ ସୁଗ୍ରୀବ ନାମକ ନିଜର ଜଣେ ଅନୁଗତକୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶାତ୍ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା, “ତୁମେ ଯାଇ ସେ ନାରୀକୁ ମୋ ଚରଫରୁ ଅଭିବାଦନ କରି ଏଠାକୁ ନେଇ ଆସ । ଚଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନା ଯଦି ଆଂଶିକ ସତ୍ୟ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ମୋର ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବାରେ

ଥିବା କଥା ମୋର କର୍ଣ୍ଣଗୋଚର ହୋଇଛି । ମୁଁ ଏଇଥା, ଛିର କରୁଛି ସେ ମୋତେ ଯିଏ ହରାଇଦେବ, ମୁଁ ତାକୁହିଁ ବିଷା ଦେବି । ସେ ଚାହିଁଲେ ମୋ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରିପାରନ୍ତି । ବଳ ଥିଲେ ସେ ଜିତିବେ ଓ ତେଣିକି ବିବାହ କଥା ବିଚାର କର ହେବ । ଯାଅ ।”

ସୁଗ୍ରୀବ ଜିଭ କାମୁଡ଼ିପକାଇ କହିଲା, “ମା, ଆପଣ ବୋଧହୁଏ କ’ଣ କହୁଛନ୍ତି ନିଜେ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ରାକ୍ଷସବଳ ଶୂନ୍ୟ ନାମ ଶୁଣିଲେ ମହା ମହା ଗର ଭୟରେ ଥରିଉଠନ୍ତି । ଆପଣ ତାଙ୍କ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରି ତାଙ୍କୁ ହରାଇବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଆସୁଛି କାହିଁ ? ଆପଣ ମୋ ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରି ଯୁଦ୍ଧର ଅଭିପ୍ରାୟ ଜାଗ କରି ସୁଧାର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । ତାଙ୍କୁ ବିଷା ଦେବାକୁ ରାଜା ହୋଇଯାଆନ୍ତୁ ।”

ଦେବୀ କହିଲେ, “ବନ୍ଧୁ ଦୁତ ! ତୁମ ସହ ଚର୍ଚ୍ଚ କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ମୋର ନାହିଁ । ତୁମ ରଜା ଯଦି ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଭୟ କରୁଛନ୍ତି, ତେବେ ସେ ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକ ଛାଡ଼ି ନିଜ ଘର ରସାତଳକୁ ସମ୍ପର୍କିବାରେ, ସବାନ୍ଧବେ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତୁ । ମୁଁ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ କରିବି ନାହିଁ, ଏ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଉଛି ।”

ଦେବୀଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏକଥା ଶୁଣି ସୁଗ୍ରୀବ ପ୍ରମୁଦ ହୋଇ ରହିଲା । ଏଣେ ଦେବୀଙ୍କୁ

କୌଣସି ମାତ୍ର ଆପଣେ ନାହିଁ, ଯାଅ ।”

ସୁଗ୍ରୀବ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ଉଦ୍ୟାନରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଏବଂ ସିଂହାରୂପା ଦେବୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲା, “ମା, ଆପଣ ପ୍ରବଳ ପ୍ରତାପୀ ସମ୍ରାଟ୍ ଶୂନ୍ୟ ନାମ ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣିଥିବେ । ସେ ଯେପରି ବଳବାନ୍, ସେହିପରି ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର । ସେ ଆପଣଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୋତେ ଦୂତ ରୂପେ ପଠାଇଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କୁ ସେ ପତ୍ନୀ ରୂପେ ବରଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଆଶା କରେ ଆପଣ ସାଦରେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବେ ।” ଦେବୀ ମୃଦୁ ହାସ୍ୟ କରି କହିଲେ, “ଦୁତ ! ତୁମ ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କୁ କୁହ କି ସେ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ହରାଇ-

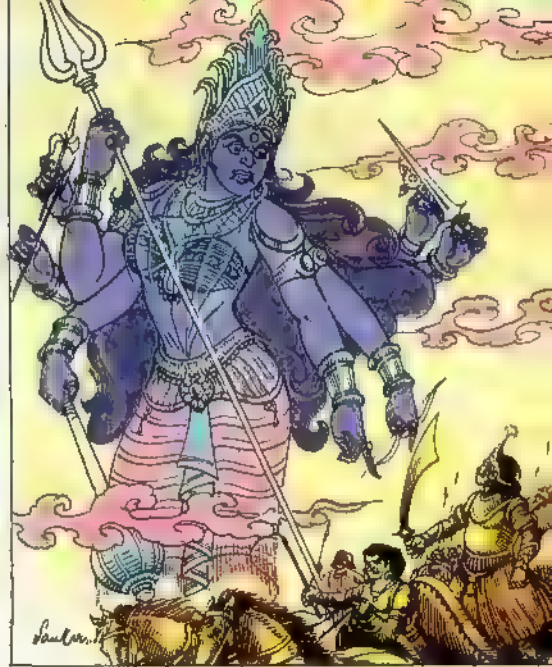
ଦ୍ଵିତୀୟ ଥର କିଛି କହିବାକୁ ତା'ର ସାହସ ହେଉ ନ ଥାଏ, ତେଣେ ଦେଶଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣୁ ଆଗରେ ଯାଇ କପରି କହିବ, ତାହା ମଧ୍ୟ ଠଉରାଇପାରୁ ନ ଥାଏ । ଶେଷରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ଶୁଣୁକୁ ଭେଟିଲା, ସେତେବେଳକୁ ସେ ବିଶୁଆଏ ପାଗଳ ଭଳି ।

ଶୁଣୁ ସବୁ ଶୁଣି ସାନଭାଇ ନିଶୁଣୁକୁ କହିଲା, “ଘଟଣା ରହସ୍ୟମୟ ମନେ ହୁଏ । ଜଣେ ନାଶ୍ଟ, ଆଉ ଗୋଟିଏ ନାଶ୍ଟ ସହ ଆସି ଆମ ପ୍ରତି ଯୁଦ୍ଧାହ୍ଵାନ ଦେଉଛି ! ତୁମେ ଯାଇ ତାକୁ ଭେଟିବ ନା ମୁଁ ଯିବି ?”

“ଭାଇ ! ତୁମେ ଯିବା କି ମୁଁ ଯିବା ଦର-କାର ନାହିଁ । ଧୂମ୍ରଲେଚନକୁ ପଠାଇଦିଅ । ସେ ଯାଇ ନାଶ୍ଟଟିକୁ ଧରି ନେଇଆସିବ । ତୁମ ଆଗକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତୁମକୁ ପତି ରୂପେ ବରଣ କରିବ ।” ନିଶୁଣୁ କହିଲା ।

ଏ ପରାମର୍ଶ ଶୁଣୁ ମନକୁ ପାଇଲା । ସେ ଧୂମ୍ର-ଲେଚନକୁ ଡକାଇ ସବୁ କଥା କହି ଆଦେଶ ଦେଲା, “ତୁମେ ସେ ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥ ସହ ଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ-ଲୋକଟିକୁ ମାରିଦେଇ ପାର । କିନ୍ତୁ ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥଟିକୁ ବନ୍ଦନା କରି ଆଣ । ତା’ ପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରିବ ନାହିଁ । ଦେଖିବ, ତୁମ ଅସାଧ୍ୟଧାନତା ହେତୁ ସେ ଯେପରି ପ୍ରାଣ ନ ହରାଏ ।”

ଜନ୍ମମାମୁଁ

ଧୂମ୍ରଲେଚନ ସର୍ବୈନ୍ୟ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରକୁ ଯାଇ ପ୍ରଥମେ ଯୁଦ୍ଧ ନ କରି ତା’ ପ୍ରଭୁର ପ୍ରେମ ସନ୍ଦେଶ ଦେଲା । ସେତେବେଳକୁ କୌଶିଣୀ କାଳିକା ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିଥା’ନ୍ତି । ସେ କହିଲେ, “ମୁର୍ଖ ! ତୋ ସହ ଛଦ୍ମ କପଟ କରିବା ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ଶୁଣୁ ନିଶୁଣୁକୁ ବଧ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେହିଁ ମହାଦେବୀ ଏଠାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ତୁମ ପ୍ରଭୁକୁ ଯାଇ କୁହ, ସେ ଶରଣ ପଶୁ, ନ ହେଲେ ଯୁଦ୍ଧ କରୁ । ଏଭଳି ନିର୍ଲଜ୍ଜ ପ୍ରେମ ସନ୍ଦେଶ ଶୁଣିବାକୁ କାହାର ଅଗ୍ରହ ନାହିଁ ।”

ଧୂମ୍ରଲେଚନ ହୁଇ ତଥା ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କହିଲା, “ତୁମେ ମୋ ପ୍ରଭୁକୁ ଅପମାନ କରି କଥା

କହିବ, ଏଡ଼େ ସାହସ ? ତୁମର ବିନାଶ କାଳ ଉପସ୍ଥିତ । ମୋ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କର ।”

ଏହା କହି ଧୂମ୍ରଲେଚନ କାଳିକାଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ମାତ୍ରେ କାଳିକା ତାଙ୍କୁ ଧରିପକାଇ ତଳେ କରୁଡ଼ି ମାରିଦେଲେ । ଅଣି ପିଛୁଳାକେ ତା’ ସହ ଆସିଥିବା ସୈନ୍ୟମାନେ ବି ମଲେ ।

ଦେବୀ କାଳିକାଙ୍କ କୃତିତ୍ତ୍ବରେ ଆନନ୍ଦିତା ହୋଇ ଶଙ୍ଖନାଦ କଲେ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଶୁମ୍ଭ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲା । ଆସି ଯାହା ଦେଖିଲା, ସେଥିରେ ସେ ନିଜ ଅଖିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି-ପାରିଲା ନାହିଁ । ଧୂମ୍ରଲେଚନ ଓ ତା’ ଦଶ ସୈନ୍ୟବାହିନୀକୁ ଅନ୍ଧରେ ନିପାତ କରିପାରିଲା ଭଳି ଏ ନାଶଦୟା କିଏ ?

ଶୁମ୍ଭ ଏତିକି ବୁଝିଲା ଯେ ତାକୁ ହୁଏତ ସନ୍ଧ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ନଚେତ୍ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନିଜର ଖର ସେନାପତିମାନଙ୍କ କଥା ଭାବି ସେ ଆଶାନ୍ବିତ ହେଲା ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଚତୁଃପାଶ୍ୱର୍ ଡକାଇଆଣିଲା ।

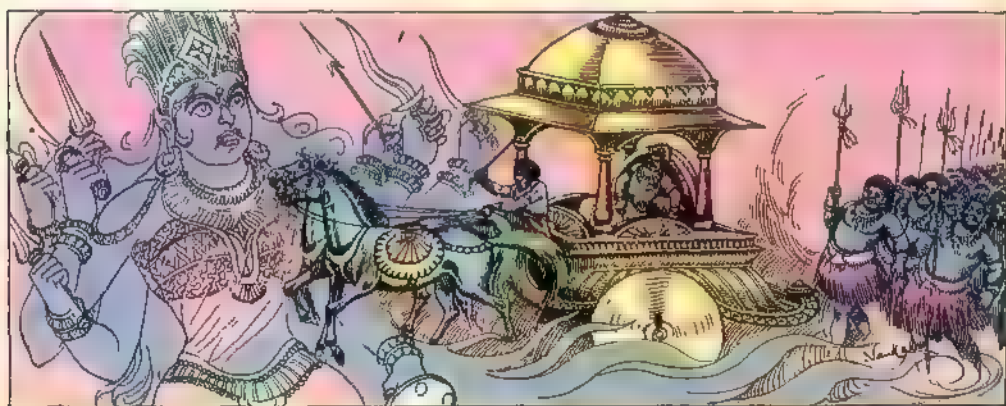
ପ୍ରଥମେ ଦେବୀଙ୍କ ସହ ଲଢ଼ିଲେ ଚଣ୍ଡ ଓ

ମୁଣ୍ଡ । ସେ ଦୁହେଁ ମରିବାର ଦେଖି ଶୁମ୍ଭର ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ରକ୍ତାଶଜ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଡେଇଁପଡ଼ିଲା । ଦେବୀ ଯେମିତି ତାକୁ ଆଘାତ କରିଛନ୍ତି, ତା’ ଦେହ ନିଃସୂତ ରକ୍ତ ତଳେ ପଡ଼ି ଶହ ଶହ ସ୍ୱକ୍ଷୟକୁ ଜନ୍ମ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଦେବୀ ସେଇଠି କାଳିକାଙ୍କୁ କହିଲେ କି ରକ୍ତାଶଜର ରକ୍ତ ତଳେ ନ ପଡ଼ିବା ଗୁହ୍ୟ ।

କାଳିକା ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ରକ୍ତାଶଜ ଦେହରୁ ନିଃସୂତ ରକ୍ତ ପିଇଯିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ରକ୍ତାଶଜର ଆଉ ବିଶେଷତ୍ତ୍ବ ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଯୁଦ୍ଧ କରି ମଲା ।

ତମେ ଶୁମ୍ଭ ନିଶୁମ୍ଭର ସବୁ ସେନାପତି ମଲେ । ଅବଶେଷରେ ମଲେ ଦୁଇ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ସକ୍ଷୟ ଭ୍ରାତା ।

ଶୁମ୍ଭ ନିଶୁମ୍ଭ ମରି ଶୋଇବାର ଦେଖି ସକ୍ଷୟ-କୁଳ ଦେବୀଙ୍କ ପାଖରେ ଶରଣ ପଶିଲେ । ଦେବୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଭୟ ଦେଲେ । ସେମାନେ ପାତାଳପୁରକୁ ପଳାଇଗଲେ ।

ବନ୍ଧୁପ୍ରୀତି !

ଆରେ ଜଣେ ଶଙ୍ଖା ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁରୁ ଶ୍ଵେତ
ଡକାୟକ କଠିନ ହସ୍ତରେ ଦମନ କରି-
ବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲେ । ନୂଆ ଆଇନ ଜାରି କରି
ସେ ଶ୍ଵେତ ଏବଂ ଡକାୟକଙ୍କୁ ଦ୍ଵୀପାନ୍ତରଦଣ୍ଡ
ଦେଲେ । ଫଳରେ ବନ୍ଧୁରେ କଣ୍ଡୁଦିନ ଭିତରେ
ଶୁଖିଲା ସ୍ଥାପିତ ହେଲା ।

ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ଭରତସିଂହ ଓ ମୋହନ-
ସିଂହ ନାମରେ ଦୁଇ ଶ୍ଵେତ ଥିଲେ । ସେ
ଦୁହେଁ ଅନ୍ୟ ଶ୍ଵେତମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି
ଶ୍ଵେତ ଗୁଡ଼ିଦେବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ ।

“ମୋହନସିଂହ, ମୁଁ ଶୁଣୁଛି ଆମେ ଏ
ଅଞ୍ଚଳର ଜମିଦାରଙ୍କ ଘରେ ଦୁଇଜଣ ମୂଲିଆ
ଲେଡ଼ା । ଗ୍ରାବୁଛି, ସେଇଠାରେ ଯାଇ ଚାକିରି
କରିବ ।” ଭରତସିଂହ କହିଲା ।

“ଯଦି ଦୁଇଜଣ ଲେଡ଼ା, ତେବେ ମୋତେ ବି

ସାଥରେ ନେଇ ଚାଲ ।” ମୋହନସିଂହ କହିଲା ।

ଦୁହେଁ ଯାଇ ଜମିଦାରଙ୍କୁ ଦେଖା କଲେ ।
ଜମିଦାର ସେମାନଙ୍କ ସୁସ୍ଥ ସବଳ ଚେତେରା
ଦେଖି ସେମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଲେ ଓ କହିଲେ,
“ଜଣେ ଗୋରୁ ପଡ଼ିଆକୁ ନେଇଯାଇ ଜଗିବ ।
ଅନ୍ୟ ଜଣ ବଗିଚାରେ ପାଣି ଦେବ । ଯିଏ
ସେଉଁ କାମ ଭଲ କରି ପାରିବ, ସେ ସେହି
କାମ କରୁ ।”

ପ୍ରଥମ ଦିନ ଭରତସିଂହ ଗୋରୁପଲ ନେଇ
ପଡ଼ିଆକୁ ବାହାରିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଗୋରୁପଲଙ୍କୁ
କିପରି ଅଳ୍ପଆର ଭିତରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼େ,
ସେ ବିଷୟରେ ତା’ର କୌଣସି ଧାରଣା ନ
ଥିଲା । ଫଳରେ ଏଣେତେଣେ ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି
କରି ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳିବାରେ ତାକୁ ବହୁତ
ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଯଞ୍ଜିବେଳକୁ ଗୋରୁ-

(ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷ ଜଳର ‘ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା’ରୁ ଆହୃତ)

ଅତିବାହିତ କରିଛନ୍ତି । ପୋଖରୀକୁ ଯାଇ ଦୁହେଁ
ଧୂଆପୋଛା ହୋଇ ଫେରିଲେ ।

ରାତିରେ ଖାଇପିଇ ସାରି ଶୋଇବା ବେଳକୁ
ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ନିଜ ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତା ସମ୍ପର୍କରେ
ଗପକଲେ । ଭରତସିଂହ କହିଲା, “ଭାଇ ମୋତେ
ମୋ କାମ ଖୁବ୍ ସୁଖ ଲଗୁଛି ଗୋରୁପଲ ମନକୁ
ମନ ପଡ଼ିଥିବେ ଚରିବୁଲିଲେ । ମୁଁ ଗଛ ତଳ
ଛାଇରେ ଅରାମରେ ଶୋଇଗଲି । ସଞ୍ଜ ବେଳକୁ
ଗୋରୁପଲ ଆପଣାପୁଅ ଫେରିଆସିଲେ । ମୁଁ
ଖାଲି ସାଥରେ ଘରକୁ ଆସିଲି ।”

“ମୋ କାମ ବି ଏଡ଼େ ସହଜ ହେବ ବୋଲି
ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି । ଶୁଣି ଗଲା ପାଣିରେ ସାଗ
ବଢ଼ିବୁ ସତେଜ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଶୋଇ ଶୋଇ
ଦିନଟି କଟାଇଦେଲି ।” ମୋହନସିଂହ କହିଲା ।

“ଆଜ୍ଞା ଭାଇ, ଆଗାମୀ କାଲି ଆମେ କାମ
ବଦଳ କଲେ କିପରି ହୁଅନ୍ତା ? ତୁମେ ଗୋରୁ
ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ, ମୁଁ ବଢ଼ିବୁରେ ପାଣି ଦିଅନ୍ତୁ !”
ଭରତସିଂହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା ।

“ଭଲ କଥା ତାହାହିଁ ହେଉ ।” କହିଲା
ମୋହନସିଂହ ।

“ତେବେ ତୁମେ ପଡ଼ିଆକୁ ଖଟିଆ ଖଣ୍ଡିଏ
ଧରି ଯାଇଥିବ । ଶୋଇବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ ।”
କହିଲା ଭରତସିଂହ ।

ପରଦିନ ଭଉଁସେ ବୁଝିଲେ ଯେ ଅନ୍ୟ-

ପଲ ଧରି ଫେରିବା ବେଳକୁ ସେ ବହୁତ
ହାଲିଆ ହୋଇପଡ଼ିଆ ।

ଏଣେ ମୋହନସିଂହ ବଢ଼ିବୁ ଭିତରେ ପାଣି
ଦେବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା, ସେ କାମ ବଡ଼
କଠିନ । ତାକୁ ବାରମ୍ବାର ପୋଖରୀକୁ ଯାଇ ଗର
ଗର ପାଣି ଆଣି ଢାଳିବାକୁ ପଡ଼ୁଥାଏ । ବିରାଟ
ବଢ଼ିବୁର ଅଧା ପାଣି ପାଇବା ବେଳକୁ ସେ
ଥକିପଡ଼ିଥାଏ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ଦୁଇବନ୍ଧୁ ଯିଏ ଯାହାର
କାମରୁ ଫେରି ଭେଟାଭେଟି ହେଲେ । ପରସ୍ପର
ଅନାଇ ଦୁହେଁ ଏପରି ଭାବରେ ମୃଦୁହାସ୍ୟ
କଲେ, ଯେପରିକି ଦୁହେଁ ଖୁବ୍ ସୁଖରେ ଦିନଟି

ନଶିକ ତାକୁ ଠକିଛି । ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଉଭୟେ
ହାଲିଆ ହୋଇ ଫେରିଲେ ।

ତେବେ ଭରତସିଂହ ବଟିରୁରେ ପାଣି
ଦେଉଥିବା ବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା, ଗୋଟାଏ
ଗଛ ମୂଳରେ ମାଟି ଧସିଯିବା ଫଳରେ ଭିତରେ
କିଛି ଗୋଟାଏ ପୋତା ହୋଇଥିବା ଭଳି
ଲାଗୁଛି । ଗୁଡ଼ରେ ମୋହନସିଂହ ଖୋଜପଡ଼ିବା
ମାତ୍ରେ ସେ ଗୋଟାଏ ଶାବଳ ଧରି ବଟିରୁ
ଭିତରକୁ ବାହାରିଗଲା ଏବଂ ସେ ଗଛ ମୂଳରେ
ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶାବଳ କୌଣସି ଧାତୁ
ଜନିତ ଦେହରେ ବାଜିଲା ।

କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ପୁରୀମୁଖି ଭଳି
କିଏ ତା ପଛରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଅନୁଭବ

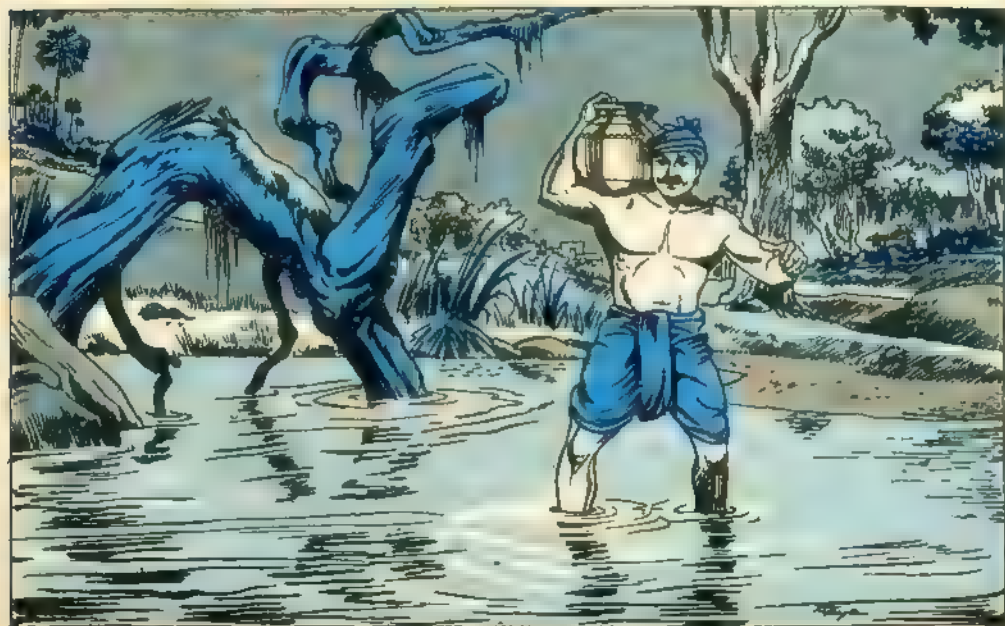
କରି ସେ ଅନାଇ ଦେଖେତ ମୋହନସିଂହ
ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି ।

“କହୋ, ଏତେ ଗୁଡ଼ରେ ଏଠାରେ ମାଟି
ତାଡ଼ୁଛ କିଆଁ ?” ମୋହନସିଂହ ପଚାରିଲା ।

“ଏଠାରେ ମାଟି ସମତଳ ନ ଥିଲା । ଗୁଡ଼ରେ
ନଦ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଭାବିଲି ବଟିରୁ କାମ କଲେ
ଅଳ୍ପବ ଓ ନଦ ଅଟେ ।” ଭରତସିଂହ
କୈଫିୟତ୍ ଦେଲା ।

“କିନ୍ତୁ ଖନ୍ ଖନ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା ଭଳି
ଲାଗିଲା !” ମୋହନସିଂହ କହିଲା ।

“ମାଟି ଚଳେ ପଥର ଅଛି । ମୋ ଶାବଳ
ତାହାର ଦେହରେ ବାଜିଲା ।” ଭରତସିଂହ
ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

“ଗୁଲ, ଶୋଇବା ।” ମୋହନସିଂହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା । ଭରତସିଂହ ଦ୍ଵିରୁକ୍ତି ନ କରି ତାକୁ ଅନୁସରଣ କଲା । ମୋହନସିଂହ ପୁଣି ଶୋଇ-ପଡ଼ିଲେ ସେ ଯାଇ ପୋତା ଜନିଷ ବାହାର କରିବ ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲା । କିନ୍ତୁ ତାକୁହିଁ ପ୍ରଥମେ ନିଦ ଧରିଗଲା ।

ମୋହନସିଂହ କୌତୁହଳବଶତଃ ଉଠିଯାଇ ଗଛ ମୂଳରେ ଖୋଳାଖୋଳି କରି ସୁନାଉଁଟି ଗରୁଟିଏ ପାଇଲା । ତା ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । ଗରୁଟିକୁ ତୋଳି ଆଣି ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ପୋଖରୀ ଭିତରେ ଡୁବାଇ ରଖିଲା । ତାପରେ ଆସି ଶୋଇପଡ଼ିଲା ।

ଭରତସିଂହ ଭୋରବେଳକୁ ଧଡ଼ପଡ଼ ଉଠି-ପଡ଼ି ଗଛ ମୂଳକୁ ଯାଇ ବୁଝିଲା, କେହି ମାଟି ତାଡ଼ି ଜନିଷ ବାହାର କରିନେଇଛି । ସେ ଫେରି-ଆସି ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା, ମୋହନସିଂହ ଗୋଡ଼ରେ କାଦୁଅ ଲାଗିଛି । ଅନୁମାନରେ ସେ ପୋଖରୀକୁ ଯାଇ ଗୁରୁ ଆଡ଼କୁ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲା । ଠାଏ ଦଳ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଇଥିବାର ଦେଖି ସେ ହାତ ବୁଡ଼ାଇ ଗରୁଟି ପାଇଗଲା । ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସମୟ ନଷ୍ଟ ନ କରି ଗରୁ ଧରି ନିଜ ଗାଁଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲା ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ମୋହନସିଂହ ନିଦରୁ ଉଠି ଦେଖିଲା ପାଖରେ ଭରତସିଂହ ନାହିଁ । ସେ ବୌଦ୍ଧିଯାଇ ପୋଖରୀରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଦେଖିଲା ଗରୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି । ଭରତ-ସିଂହ ନିଜ ଗାଁମୁହାଁ ଯାଇଥିବା ଅନ୍ଧାରରେ ସେ ବି ସେଆଡ଼େ ଚାଲିଲା ।

ଅଳ୍ପ ଦୂର ଯିବା ପରେ ସେ ଭରତସିଂହ ଆଗରେ ଯାଉଥିବାର ଦେଖି ସେ ବାଟ ଛାଡ଼ି ବଣ ଭିତର ଦେଇ ତା ଆଗକୁ ଯାଇ ବାଟରେ ନିଜ ଜୋତାରୁ ପଟେ ରଖିଦେଲା । ଶେଢ଼ ଗଜ ଆଗରେ ଆଉ ପଟେ ରଖି ଗୋଟାଏ ଗଛ ଚଢ଼ି ବସିଲା ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଭରତସିଂହ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଓ ବାଟରେ ପଟେ ଜୋତା ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖିଲା । ତେବେ ପଟେ ଜୋତା କୌଣସି

କାମରେ ଆସିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ତାକୁ ଛାଡ଼ି
ଅଗ୍ରସର ହେଲା । ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ସେ ଦେଖିଲା
ଆରପଟକ ଜୋତା । ସେତେବେଳେ ସେ
ହଳକଯାକ ଜୋତା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଗରୁଟି
ତଳେ ଥୋଇ ପ୍ରଥମ ପଟକ ପାଖକୁ ଆସିଲା ।

ଚକ୍ରଷଣାର ମୋହନସିଂହ ଗଛରୁ ଓହ୍ଲାଇ-
ଆସି ଗରୁଟି ଧରି ସିପ୍ର ଗଡ଼ରେ ନିଜ ଘରେ
ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ଭରତସିଂହ ଜୋତା ସଂଗ୍ରହ କରି ଫେରି
ଦେଖିବା ବେଳକୁ ଗର ନାହିଁ । ତା'ର ଇଶ୍ଵାସ
ହେଲା, ମୋହନସିଂହ ଛଡ଼ା ଏ କାମ ଆଉ
କେହି କରି ନ ଥିବ । ସେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା
ମୋହନସିଂହ ଘରେ ।

ଦେଖିବା ବେଳକୁ ମୋହନସିଂହ ଘରେ
କାନ୍ଦବୋବାଳ ପଡ଼ିଛି । “ମୋହନସିଂହ କାହିଁ ?”
ଭରତସିଂହ ପଚାରିଲା ।

“ସେ ହାଠାତ୍ ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ !”

ମୋହନସିଂହର ଯୁଅ କହିଲା । ଭରତ-
ସିଂହ ଅନାଇ ଦେଖିଲା, ମୋହନସିଂହ ମୃତବଦ୍
ପଡ଼ିଛି ।

ଭରତସିଂହ କିଛି ସମୟ କାନ୍ଦିବାର ଅଭି-
ନୟ କରି କହିଲା, “ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ମୋ ମିତ୍ରର
ଅନ୍ତମ ଲକ୍ଷା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବି । ସେ କହିଥିଲା,
ମୋ ଆଗରୁ ସିଏ ମଲେ ତା ଦେହକୁ ନେଇ
ନଦୀ ଗର୍ଭକୁ ଫୋପାଡ଼ିଦେବାକୁ ହେବ । ନ
ହେଲେ ତା'ର ମୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ ।”

କେହି ବାଧା ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଭରତସିଂହ
ମୋହନସିଂହକୁ ଉଠାଇନେଇ ନଦୀ ଆଡ଼କୁ
ଦୌଡ଼ିଲା ।

ନଦୀ କୂଳରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ମୋହନସିଂହ
ତା କାନ୍ଦରୁ ତଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି କହିଲା, “ଭାଇ,
ତୁମ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରୀତି ଫଳରେ ମୁଁ ଯୁନିଟ୍ ବନ ଲାଭ
କଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁଲ, ଗରରେ ଥିବା ଧନତକ
ଭାଗକରି ନେବା ।” ତାହାହିଁ ହେଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ର-ପରିଚୟ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା : ପୁରସ୍କାର ଟ ୨୫

ପୁରସ୍କୃତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ଏପ୍ରିଲ ୧୯୮୦ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ

- ★ ଉଭୟ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ଦୁଇ ଗୁରୁ ଧାଡ଼ିରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବ ଏବଂ ପରସ୍ପର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥିବ ।
- ★ ଫେବୃଆରୀ ୧୦ ସୁଦ୍ଧା ପରିଚୟୋକ୍ତି ପହଞ୍ଚିବା ଦରକାର ।
- ★ ସର୍ବାଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ପାଇଁ ଟ ୨୫.୦୦ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନିତ ।
- ★ ପରିଚୟୋକ୍ତି ସହ ପ୍ରେରକର ନାମ ଓ ଠିକଣା ପୋଷ୍ଟାଫିକ୍ସରେ ଲେଖା ହୋଇ (ସେଥିରେ ଅନ୍ୟ କଥା ରହିବା ଅନୁଚିତ) ଜଳ୍ପମାସୁଁ ଫଟୋ ପରିଚୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା ବିଲଡିଙ୍ଗ୍ସ୍, ମାଡ୍ରାସ୍-୬୦୦୦୨୭ ଠିକଣାରେ ଆସିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଡିସେମ୍ବର ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଫଳ

ପ୍ରଥମ ଚନ୍ଦ୍ର : “ସାନବାରୁ ଆମ କୁକୁରପ୍ରେମୀ ।”

ଦ୍ୱିତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର : “ବଡ଼ବାରୁ ଆମ କୁକୁରପ୍ରେମୀ ।”

ପୁରସ୍କାର ବିଜୟୀ : ସୁରେଶ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଚନ୍ଦ୍ରବାଣୀ ।

ବିଜୟୀଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ; ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

Printed by B. V. REDDI at Prasad Process Private Ltd., and Published by B. VISWANATHA REDDI for CHANDAMAMA CHILDREN'S TRUST FUND (Prop. of Chandamama Publications) 2 & 3, Arcot Road, Madras-600 026 (India). Controlling Editor - NAGI REDDI.

The stories, art cles and designs contained herein are exclusive property of the Publishers and copying or adopting them in any manner will be dealt with according to law

‘ଜହ୍ନମାମୁଁ’ ର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି

ଯଦି ଆପଣ ଆପଣଙ୍କ ଠିକଣା ବଦଳାଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ପାଞ୍ଚ ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ଆପଣଙ୍କ ଗ୍ରାହକ ନମ୍ବର ସମେତ ଦୟାକରି ଆମକୁ ସେକଥା ଜଣାଇ ଦେବେ । ନ ହେଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟା ନୂଆ ଠିକଣାରେ ପଠାଇବା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ।

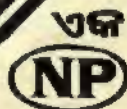
ଆପଣଙ୍କ ସହଯୋଗ ଆମର କାମନା ।

ଡିଲ୍‌ଟନ୍ ଏଜେନ୍‌ସୀଜ୍, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦ ୦୨୨

ମା'ମ! କେତେଦୈର୍ଘ୍ୟ
ଆମେ ବଢ଼ିଲୁଣମ
ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବା

007
ବଢ଼ିଲୁଣମ

ଉପାଦାନ

చందమామ ఇతివృత్త తాతా

తాతాగారి చందామామా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర

తాతాగారి చందామామా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర

Chandamama is published in
TWELVE INDIAN Languages
including English: educating and
entertaining millions of readers.
Our SINHALA Language edition
is now dedicated to delight the
children of SRILANKA

CHANDAMAMA

the magazine for children
makes the young and old WISE.

తాతాగారి **CHANDAMAMA** చాందోబా

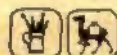

ସେବକ ସରୁ ସାତ ଲକ୍ଷଣୀ ମୀନାବ ତତ୍ତ୍ୱବଦା ସରୁ
 ଶାନ୍ତି ତ ସେ ମହାବ ଦତ୍ତ ବହୁବାର ମୁଣ୍ଡେ —
 ଜଳ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଲେଖା, ଅଶୋକ ସମସ୍ତେ ଅସିଦେ—ମୁନର
 ସୁନ୍ଦର ଲକ୍ଷଣୀ ଦେବେ ।
 ସରୁ ବଣ ଲକ୍ଷଣୀ ଦେବ ? ତହ ସୁନ୍ଦରେ ଶରୁ ନାହିଁ !
 ସେ ଏମିତି ତହ ଲକ୍ଷଣୀ ଦେବାର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସାଦା
 ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେବ ଅବଦା —
 ସବୁ—ସବୁ ଅବଦା !
 ସରୁ ଲକ୍ଷଣୀ-ଲକ୍ଷଣୀ-ତହ ଲକ୍ଷଣୀ ତହ ଅନ୍ତ ଶାନ୍ତ ନାହିଁ;
 ଦୌଡ଼ ତା ସୁନ୍ଦରେ ଏବ ଲୁଚି ଶେଷେ ।

ସୁଖା । ସୁନ୍ଦର ରଙ୍ଗୀତ ସୁଖା ...
 ବଖାଇରେ ସାବୁଆ ସାବୁଆ ଖଟା, ବାଇରେ, ଓଠ ସୁନ୍ଦରେ
 ଦାଲିବା ମିତା ଦାଲି ରଙ୍ଗ ।
 ଅଳ୍ପ ଗୁଣରେ ସେଣ୍ଡର ଦାଲିସବ ସାତୁଣ୍ଡର ବାମ ।
 ସବେ ସବେ ତହେ ବାଟି ବୋର୍ଡରେ ଏବ ସୁଖା ସେଣ୍ଡ ବର
 ବେଲ । ଅଳ୍ପ ଦାଲି ବାଟି ବେଲ ଅବୁଡ଼ ଅନୁରାଗୀ ।
 ସରରେ ତ ସୁନ୍ଦର ରଙ୍ଗୀତ ଲକ୍ଷଣୀ ! ମୀନାବ ସୁବି ବହୁବେଳ
 ନ ସର । ସମସ୍ତଙ୍କ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ସରୁ ବଦା — ଦାଲି ଲକ୍ଷଣୀ
 ସରରେ ତ ଦମକଦା !
 ସରୁ ସେଣ୍ଡ ବର ଶାନ୍ତ-ତମେ ତ ସାନ୍ତବ ।

କ୍ୟାମେଲ

ଡ୍ରାଟର କଲର୍ସ ଓ ପୋଷ୍ଟର କଲର୍ସ

କ୍ୟାମେଲ
 ଗ୍ରା: ଲ:
 ଟର୍ମ ମ୍ୟାରିଟାଇମ୍
 ଚାର୍ଜ୍
 ଡେ. ଡ. ଦମକ
 ଚମ୍ବୁ ୧୦୦ ୦୫୧

କ୍ୟାମେଲ ଅନବେଦନେଇ ସେଣ୍ଡଲର କର୍ମିତାଙ୍କ ସହରୁ

ରାମ ଓ ଶ୍ୟାମ

ହରମହରମ ମାମଲାରେ

"ଶ୍ୟାମ, ଶ୍ୟାମ, ଚୋଡ଼ିଆ ଏକ ଡାକରା ପକିଲା, କେହି କେଣ ବସରେ ପକି ପାରି ନାହିଁ!"

"ହେଉ, ହରମହର ପଲିଭି ପାଇଁ ମାଉସିପୁଆକୁ ହରମହର କରି ଦେଲା!"

ପଥର କି ହେଲା କିଛି ହେଉନି ଓଡ଼ି, ଏଇଥିରେ ଖୁଲି ତା ମୁଣ୍ଡକୁ ଦବା ପିଟି!

କି ଭୀଷଣ ବେଗରେ ପବିନସ ବରଷିଲା, ବଦମାସ ମୁଣ୍ଡରେ ପାଇଁ ଠିକ୍ ବାଜିଲା!

ମାତ୍ର ଖାଇ ପକିଗଲା ଧକାସ କରି ତଳେ ଆମ ଛୁନି ପୁଅ ଫେରି ହସେ ମାଆ କୋଳେ!

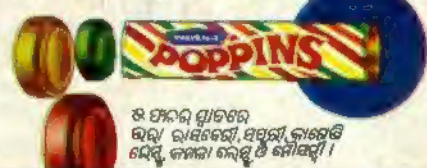
ସୁଖି ଥରେ ଭୀବନ ହେଲା ପୁଅମୟ, ଫଳସ୍ବାଦ ପପିନସ ସବୁର ପ୍ରମୋଦନାୟକ!

ରସାଳ, ମଧୁର, ମଜାଦାର

ପାଟର୍ଲି

ପପିନସ

ଫଳର ସ୍ବାଦଭରା ମିଠାଗୋଲି

ଏ ଫଳର ସ୍ବାଦଭରା ରସାଳ, ମଧୁର, ମଜାଦାର ଯେଉଁ, ନାନା ରସରୁ ଓ ମୋସୁଆ!